МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки республики Дагестан

МР «Гумбетовский район»

МКОУ «Верхнеинховская СОШ»

СОГЛАСОВАНО
Заместитель директора по УВР
-----------Джабраилов М.Н.
[номер приказа] от «31»августа
2023 г.

УТВЕРЖДЕНО
директор
-----------Магомеднуров М.М.
[номер приказа] от «31» августа
2023 г.

Рабочая программа
Учебного предмета «Родной (аварский) язык»
для обучающихся 5-11 классов.

С.Верхнее Инхо 2023г.

БУТІРУЛ

Программаялъе баян …………………………………………………………

ЦIалул курсалъул гIуцIи ………………………………………………

5 класс ………………………………………………………………

6 класс ………………………………………………………………

7 класс ………………………………………………………………

8 класс ………………………………………………………………

9 класс ………………………………………………………………

10 класс ………………………………………………………………

11 класс ………………………………………………………………

Авар мацIалъул курс лъугIун хадуб кьолел хIасилал …………………..

Напсиял хIасилал ………………………………………………………

Метапредметиял хIасилал ……………………………………………..

Предметиял хIасилал …………………………………………………..

5 класс ……………………………………………………………..

6 класс ……………………………………………………………..

7 класс ……………………………………………………………..

8 класс ……………………………………………………………..

9 класс ……………………………………………………………..

10 класс ………………………………………………………………

11 класс ………………………………………………………………

Тематикияб план ………………………………………………………

5 класс (34 сагIат)……………………………………………………..

6 класс (68 сагIат) ……………………………………………………

7 класс (68 сагIат)……………………………………………………..

8 класс (68 сагIат)……………………………………………………..

9 класс (68 сагIат)……………………………………………………..

10 класс ………………………………………………………………

11 класс ………………………………………………………………

Поурочное планирование

5 класс ……………………………………………………………..

6 класс ……………………………………………………………..

7 класс ……………………………………………………………..

8 класс ……………………………………………………………..

9 класс ……………………………………………………………..

10 класс ………………………………………………………………

11 класс ………………………………………………………………

ПРОГРАММАЯЛЪЕ БАЯН

Программа хIадур гьабулаго, кьочIое росун руго Аслияб школалъул лъайкьеялъул федералияб пачалихъияб стандарт[1], гьединго Тарбия кьеялъул мисалияб программаялъулъ[2] загьир гьарурал цIикIкIараб кIваралъул мурадал ва масъалаби.

Программаялъ аслияб школалда стандарталъ бихьизабураб авар мацI малъиялъул мурадалда рекъон стандарталъул хIасил рагьула ва рагIа-ракьан бахъун мухIканлъизабула, гьединго цIалул предметалдалъун цIалдохъабазе лъай ва тарбия кьеялъул нух бихьизабула.

Программа ккола мисалияб, ва гьеб хIисабалде босула авар мацIалъул программаби ва учебникал хIадур гьарулел автораз, ай гьелъул кьучIалда гIуцIизе бегьула хIалтIул программаби ва цIалул тIахьал.

Аслияб школалда авар мацI лъазабула гьал хадусел аслиял мурадазде щвезе:

– маданияталъул бутIа хIисабалда мацIалдехун хIакъикъияб, бичIчIи бугеб бербалагьи гьаби;

– обществоялъ къабул гьабурал рухIиялгин эстетикиял нормаби лъазариялъеги, инсанасул гIумруялъул киналго рахъазул хIакъалъулъ лъай щвезабиялъеги, цоцазулгун гьаркьоблъи (ай бухьен) гьабиялъеги рахьдал мацIалъ квербакъулеблъи бичIчIи;

---

[1] Федералияб стандарт тасдикъ гьабун буго Россиялъул Федерациялъул лъай кьеялъул министерствоялъул приказалдалъун кIиазаралда къоло цоабилеб соналъул лъебералда цоабилеб маялда, № 286 (Россиялъул Федерациялъул юстициялъул министерствоялъ гьелъул регистрация (хъвай-хъвагIай) гьабун буго кIиазаралда къоло цоабилеб соналъул щуабилеб июлалда, № 64100

[2] Тарбия кьеялъул мисалияб программа тасдикъ гьабун буго гIаммаб лъай-кьеялъул федералияб цIалулгун методикияб цолъиялъул хIукмуялда рекъон (кIиазаралда къоабилеб соналъул кIиабилеб июналда хъвараб протокол, № 2/20).

– рахьдал мацIалъул эстетикияб бечелъи (ай рахьдал мацIалъул берцинлъи, гьайбатлъи, чIурканлъи) бичIчIи;

– щибаб къойилаб гIумруялъулъги цIалулъги хIалтIизабизе бажарулеб куцалда рахьдал мацI лъазаби; калам камиллъизабизе, каламалдалъун цоцада ричIчIизе ва цоцада гьоркьоб бухьен чIезабизе бугеб бажари цебетIезаби; цIалиялда хурхарал батIи-батIиял хIалтIаби гьаризе гъваридго мацI лъай (ай мурад лъезеги, план гIуцIизеги, жиндирго каламалда хадуб халкквезеги, каламалъулъ риччарал гъалатIал ритIизаризеги бажари).

– фонетикаялъул, лексикаялъул, ргIи лъугьиналъул ва хисиялъул, грамматикаялъул, стилистикаялъул хIакъалъулъ лъай щвей; жамгIияб гIумруялда жаниб гьелъул кIвар алъул хIакъалъулъ баянал кьей, битIунхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул бажари камиллъизаби, лъималазул рагIул нахърател бечелъизаби.

Рахьдал мацI лъазабиялда церечIарал масъалабилъун ккола:

– батIи-батIиял лингвистиял словараздаса ва цогидалги источниказдаса къваригIарал баянал роси ва гьел кьучIдасанго хиси;

– мацIалъул гIуцIиялъул ва гьеб дандекколеб куцалъ хIалтIизабиялъул, гьелъул стилистикияб рахъалъ бугеб бечелъиялъул ва литературияб мацIалъул аслиял нормабазул хIакъалъулъ щулияб лъай щвей;

– мацIалъулъ кколел хиса-басиязе къимат кьезе, гьезул анализ гьабизе, гьел дандеквезе, ратIарахъизе ва тIелазде рикьизе бугеб бажари цебетIезаби;

– кIалзул ва хъвавул каламалъул культура, каламалъул аслиял тайпаби, батIи-батIияб ахIвал-хIалалъулъ мацI хIалтIизабиялъул къагIидаби, каламалъул этикаялъул нормаби щулаго лъазари;

– активияб ва тIатине бегъулел (потенциалиял) рагIабазул нахърател бечелъизаби;

– каламалъулъ хIалтIизабулеб грамматика къадаралъул, объёмалъул рахъалъ кIодо гьаби;

– цIалиялда хурхарал хIалтIаби гьарулаго, щвараб лъаялдаса ва лъугьараб бажариялдаса пайда босизе бугеб махщел камиллъизаби.

Курсалъул гIаммаб характеристика

Аслияб школалда авар мацIалъул курс буссун буго напсиял, метапредметиял ва предметиял хIасилал тIуразариялде. Гьединаб мурадалде щола цоцазулгун щулияб гьоркьоблъи (хурхен) гьабизеги, рахьдал мацIги, культураги щвалде щун лъаялъ. ЦIалдохъабазда гъваридго лъазе ккола кIалзул ва хъвавул каламалъул культура, каламалъул аслиял тайпаби, гьезда бажаризе ккола гIумруялъулъ кIвар бугел бакIазда мацIалдаса пайда босизе. Гьезие щвезе ккола жамгIияб бечелъи ва мацIалъул система хIисабалда мацIалъулги, гьелъул гIуцIиялъулги, гьеб цебетIезабиялъулги хIакъалъулъ чара гьечIого къваригIарал баянал; гьезда щулаго лъазе ккола авар литературияб мацIалъул аслиял нормаби, цIалдохъабазул калам бечелъизе ккола грамматикияб гIуцIиялъул ва рагIабазул нахърателалъул рахъалъги; гьезда бажаризе ккола батIи-батIиял лингвистикиял словараздаса пайда босизеги, мацIалъулъ кколел хиса-басиязе къимат кьезеги, гьезул анализ гьабизеги. ЦIалдохъабазда бичIчIизе ккола мацI миллияб культура загьир гьабулеб формабазул цояб кколеблъи, мацIалдаги тарихалдаги гьоркьоб бугеб бухьен ва рахьдал мацIалъул миллиябгин культураялъул хаслъи; гьезда лъазе ккола каламалъул этикаялъул нормаби ва лъилгунниги гьоркьоблъи гьабиялъул культураги.

Лъай бугев цIалдохъанлъун вахъизе кумек гьабула метапредметиял статус бугел гьал хадусел хIалтIабаз:

цIалиялда хурхарал батIи-батIиял коммуникативиял хIалтIаби (каламалъул батIи-батIиял тайпаби лъазе, гIел бащадазулгунги цIикIкIаразулгунги пайдаяб калам (гара-чIвари) гьабизе; кIалзул ва хъвавул калам лъикI бичIчIизе, лъураб суалалда тIасан тIубанго, битIун, дурусго ва пасихIго жиндирго пикру загьир гьабизе, хурхен гьабулаго, хъвавул ва

кIалзул каламалъул аслиял нормаби ва каламалъул этикаялъул къагIидаби цIунизе ва гь.ц.);

цIалиялда хурхарал батIи-батIиял нахъгIунтIиялъулал хIалтIаби (суалалъе къокъго ва мухIканго баян кьезе, далил бачун бихьизабизе, жиндирго хасаб пикру загьир гьабизе; жиндирго ритIухълъи хIужжабаздалъун чIезабизе; батIи-батIиял источниказдаса чара гьечIого къваригIараб информация босизе; аслияб информация аслияб гурелдаса батIабахъизе; коммуникативияб мурадалда бан, цIалиялъул тайпа тIасабищулаго, цIалиялъул мурад бичIчIизе, информация балагьиялъул методал хIалтIизаризе; информация цIидасан къачIазе, системаялде бачине ва батIи-батIиял къагIидабаздалъун бихьизабизе ва гь.ц.);

цIалиялда хурхарал батIи-батIиял регулятивиял хIалтIаби: (жинца гьабулеб хIалтIул мурад лъезе ва гьелъие баян кьезе; гьабулеб хIалтIул тартибалъул план гьабизе ва нагагь хIажалъани гьеб хисизабизе; гьабураб хIалтIул жинцаго хал гьабизе, гьелъие къимат кьезе ва гь.ц.);

Гьеб хIалалда, авар мацIалъул курсалъул аслияб куцалда кIвар буссун буго литературияб мацIалъул нормабиги лъалев, жиндирго пикру ва рекIел хIал эркенго кIалзул ва хъвавул формаялда загьир гьабизеги бажарулев, цогидазда кIалъалаго этикиял нормабиги цIунизе лъалев тарбия щварав инсан гIезавиялде.

Авар мацIалъул курс цоцазулгун щулияб гьоркьоблъи (хурхен) гьабизеги, рахьдал мацIги, культураги щвалде щун лъаялъул мурадалде буссараб букIин бихьизабулеб буго гьеб курсалъул гIуцIиялъги. Гьениб щибаб классалда кьураб материал бикьун буго кIиго бутIаялде.

ТIоцебесеб бутIаялда кьун буго цоцазулгун щулияб гьоркьоблъи (хурхен) гьабизе ругьун гьариялъул материал. Гьеб бутIаги гIуцIун буго гьал хадусел разделалдасан: «МацIалъул хIакъалъулъ гIаммаб баян», «МацI ва калам», «МацI ва культура», «Калам хIалтIизаби», «Текст», «МацIалъул

хъулухъ».

КIиабилеб бутIаялда кьураб материалалъ цIалдохъабазе мацI лъазабизе кумек гьабула. Гьеб бутIаялда гъорлъе уна гьал хадусел разделал: «Фонетика ва орфоэпия. Графика», «Морфемика ва рагIи лъугьин», «Лексика ва фразеология», «Морфология», «Синтаксис», «БитIунхъвай: орфография ва пунктуация».

Гьел разделалги гьадин рикьун лъазарулел руго: 5, 6 ва 7 классазда малъула фонетика ва орфоэпия, морфемика ва рагIи лъугьин, лексика ва фразеология, морфология ва битIунхъвай. Синтаксис лъазабула 8 – 9 классазда: рагIабазул дандрай ва гIадатаб предложениялъул синтаксис – 8 классалда, жубараб предложениялъул синтаксис – 9 классалда. Амма синтаксисалъул хIакъалъулъ бищун гIадатал (авалиял) баянал 5 классалдаго кьола, морфологияб курс синтаксисалъул кьучIалда лъазабизе, калам цебетIезабиялъул ва пунктуациялъул хIалтIаби гьаризе рес букIине. Гьеб материалги программаялда линейно-ступенчатый принципалда рекъон кьун буго. Гьединаб принципги кьочIое босун, «Лексика», «РагIи лъугьин», «Предметияб цIар» гIадал темаби 5 ва 6 классазда, «Глагол» 5, 6 ва 7 классазда кьун руго. ХутIарал темаби цадахъго малъизе рихьизарун руго. Такрарлъулел темаби хадусел классазда малъула гъваридго ва гIатIидго.

Гьединго программаялда дандчIвала байбихьул классазда лъималаз лъай-хъвай гьабурал темабиги. Гьединал темаби гIатIидго малъизе ккола.

Рахьдал мацI лъазабулаго, тIадехун рихьизарурал бутIабазулъ кьураб материалалда гьоркьоб щулияб бухьен букIине ккола. Масала, курсалъул разделал малъулаго, гьезул щибалда жаниб бугеб грамматикияб материал лъазабиялда цадахъ цIалдохъабаз хIаракат бахъула калам камиллъизабизеги, цоцазулгун щулияб гьоркьоблъи (хурхен) гьабизе бугеб бажари цебетIезабизеги, миллиябгин культурияб бечелъи хIисабалда рахьдал мацIалъул хIакъалъулъ бугеб бичIчIи гъварилъизабизеги.

ЦIалул планалда авар мацIалъ ккураб бакI

Аслияб школалда авар мацI лъазабизе бихьизабун буго кинабниги 348 сагIат. Гьезда гьоркьоса 5 – 8 классазда 70 – 70 сагIат (анкьида жаниб 2 сагIат, 35 цIалул анкь), 9 классалда 68 сагIат (анкьида жаниб 2 сагIат, 34 цIалул анкь) кьун буго.

ЦIАЛУЛ КУРСАЛЪУЛ ГIУЦIИ

5 КЛАСС

МацI гIадамазда гьоркьоб бухьен гьабиялъул алат хIисабалда

МацI ва инсан. МацI миллат цIуниялъул кьучI хIисабалда. Хъвавул ва кIалзул калам.

Каламалъул стилал: гара-чIвариялъул, гIелмияб ва художествияб.

Байбихьул классалда малъараб материал такрар гьаби

РагIул гIуцIи. Геминатал ва лабиалиял гьаркьал. Предметияб цIар. Прилагательное. Глагол.

Синтаксис ва пунктуация

РагIабазул дандрай. РагIабазул дандраязулъ аслиябги нахъбилълъарабги рагIи.

Предложение. Предложениялъул грамматикияб аслу.

Текст. Тексталъул тайпаби.

Жидеца бицунеб жоялъул мурадалде балагьун, предложениялъул тайпаби: хабарияб, суалияб ва тIалабияб.

Интонациялде балагьун, ахIул предложение. Предложениязул ахиралда лъалхъул ишараби.

Предложениялъул бетIерал ва бетIерал гурел членал.

Предложениялъул бетIерал членал: подлежащее, сказуемое, битIараб дополнение.

Предложениялъул бетIерал гурел членал: хъвалсараб дополнение, определение, хIалал.

ТIиритIаралги тIиритIичIелги предложениял.

Тайпа цоял членалгун предложениял. Союзалгунги (**-ги, ва, я, ялъуни, амма)** союзал гьечIогоги тайпа цоял членал. Тайпа цоял членазда гьоркьоб запятая.

ХитIаб. ХитIабгун лъалхъул ишараби.

ГӀадатаб предложениялъул синтаксисияб разбор.

ГӀадатаб ва жубараб предложение. Журарал предложениязулъ ругел гӀадатал предложениял союздалъунги союзал гьечӀогоги цолъизаризе бегьи ва запятаялдалъун ратӀа тӀезари (авалияб баян).

БитӀараб калам ва лъалхъул ишараби. Диалог. Диалогалда цебе тире.

Фонетика ва графика. Орфография

Фонетика. МацӀалъул бутӀа хӀисабалда гьаракь. Каламалъул гьаркьал. Рагьарал гьаркьал ва хӀарпал. Рагьукъал гьаркьал ва хӀарпал. Лабиалиял гьаркьал ва геминатал.

Графика. Алфавит. **Я, е, ё, ю** хӀарпал. **Ъ, ь** хӀарпал ва гьез тӀубалеб хъулухъ.

Слог. РагӀи цо мухъидаса цоги мухъиде, слогазде бикьун, боси.

Ударение.

РагӀул фонетикияб разбор.

Лексика. Каламалъул культура

Лексикаялъул хӀакъалъулъ бичӀчӀи. МацӀалъул бутӀа хӀисабалда лексика. РагӀи ва рагӀул лексикияб магӀна. Цо магӀнаялъул ва гӀемер магӀнаялъул рагӀаби. РагӀул битӀараб ва хъвалсараб магӀна. Омонимал (лъай-хъвай гьаби). Синонимал. Антонимал.

Морфемика. Орфография. Каламалъул культура

Морфема – рагӀул бищун гьитӀинаб магӀнаяб бутӀа. РагӀул аслу ва ахир. РагӀулъ ахиралъ тӀубалеб хъулухъ. Кьибил цоял рагӀаби. РагӀул кьибил. Суффикс. Суффиксалъул рагӀулъ тӀубалеб хъулухъ. РагӀул кьибилалъулъ рагьарал ва рагьукъал гьаркьазул хиси. РагӀул гӀуцӀиялъул разбор.

Морфология. Орфография. Каламалъул культура. Предметияб цӀар

Предметияб цӀар. Предметияб цӀаралъул гӀаммаб магӀна ва гьелъул грамматикиял гӀаламатал.

Хасал ва гӀаммал предметиял цӀарал. Хасал цӀаразул (гӀадамазул,

географиял цIаразул, къватIазул, байданазул цIаразул, тарихиял лъугьа-бахъиназул ва пачалихъиял байрамазул цIаразул) бетIералда кIудияб хIарп. ТIахьазул, газетазул ва журналазул, суратазул, кинофильмабазул, спектаклязул, литературиял ва музыкалиял асаразул цIаразул бетIералда кIудияб хIарп. Гьел цIарал кавычкабаздалъун ратIа гьари. Цо-цо гIаммал цIарал хасаллъун ккей.

Предметияб цIаралъул жинс. Предметияб цIаралъул цолъул ва гIемерлъул форма. ГIицIго цолъул формаялда хIалтIизарулел предметиял цIарал. ГIицIго гIемерлъул формаялда хIалтIизарулел предметиял цIарал. ГIемерлъул форма лъугьунаго, аслуялъулъ кколел хиса-басиял.

Предметияб цIаралъул морфологияб разбор.

Глагол

Каламалъул бутIа хIисабалда глагол. Предложениялъулъ глаголалъ тIубалеб хъулухъ. Рухьарал ва тIадчIарал глаголал. Жинсиял ва жинсиял гурел глаголал.

Глаголияб цIар. Глаголалъул заманаби: араб, бачIунеб, гIахьалаб, гьанже заман, гьел лъугьин ва гьезул буголъиялъул, гьечIолъиялъул форма.

Глаголалъул морфологияб разбор.

6 КЛАСС

МацI ва калам. МацI гIадамазда гьоркьоб бухьен гьабиялъул алат хIисабалда

Авар мацI Дагъистан Республикаялъул пачалихъияб ва магIарул миллаталда гьоркьоб бухьен гьабиялъул мацI хIисабалда. Авар литературияб мацI.

КIалзул ва хъвавул калам. Диалог ва монолог. Монологияб каламалъул тайпаби (хабарияб, сипатияб ва пикрияб). Диалогалъул тайпаби.

Тексталъул магIнаяб анализ: гьелъул гIуцIиялъул хаслъаби, темабазул къадар ва абзацал, тексталъулъ предложениял цоцазда рухьинариялъул къагIидаби ва алатал. Тексталъул план. Цо кинаб бугониги бакIалъул, тIабигIаталъул, рукъалъул ва инсанасул сипат-сурат гьаби.

Ишалъулаб стиль. ГIарза. Расписка.

Лексика ва фразеология

Лексикаялъул хIакъалъулъ 5 абилеб классалда малъараб материал такрар гьаби.

Киназго хIалтIизарулел рагIаби. Диалектиял (бакIалъулал) ва пишачилъиялъулал рагIаби. КъучIдасанго ругел авар мацIалъул ва цогидал мацIаздаса рачIарал рагIаби. ЦIиял ва басралъарал рагIаби. Фразеологиял сверелал. Лексикаялъул разбор.

РагIи лъугьин ва битIунхъвай

5 абилеб классалда малъараб материал такрар гьаби.

РагIи лъугьин лингвистикаялъул бутIа хIисабалда.

ЦIиял рагIаби лъугьиналъул аслиял къагIидаби: а) суффиксаздалъун; б) кIиго рагIи яги кIиго кьибил жубаялдалъун; в) цо каламалъул бутIаялъул рагIи цогиялде свериялдалъун; г) рагIул флексиялдалъун; д) ударениялъ бакI хисиялдалъун (авалияб бичIчIи).

Журарал рагIабазул битIунхъвай. РагIи лъугьиналъул ва морфемиял словарал.

Предметияб цIар

Предметияб цIар падежазде свери (цолъул формаялда). Предметияб цIаралъул гIемерлъул форма лъугьин. (Тема гIатIид гьаби). ГIемерлъул формаялда предметиял цIарал падежазде свери. Падежазул ахиразул битIунхъвай.

Прилагательное

Прилагательное. ГIаммаб магIна, морфологиял гIаламатал ва

предложениялъулъ тӀубалеб хъулухъ. Качествиял, гъоркьоблъиялъулал ва бетӀергьанлъи бихьизабулел прилагательноял. Прилагательное жинсгун формаялъулъ предметияб цӀаргун рекъонккей.

Предметияб цӀарлъун хӀалтӀизарурал прилагательноял падежазде свери.

ГӀурус мацӀалдаса рачӀарал прилагательноязул битӀунхъвай.

РикӀкӀен

Каламалъул бутӀа хӀисабалда рикӀкӀен.

ГӀуцӀиялде балагьун, гӀадатал, журарал, составиял рикӀкӀенал ва гьезул битӀунхъвай.

Къадаралъул рикӀкӀен ва разрядал: цадахълъи бихьизабулел, щаклъи бихьизабулел, тӀолголъи бихьизабулел, бутӀа бичӀчӀизабулел (дробазул); гьезул битӀунхъвай.

Иргадул рикӀкӀен ва гьелъул битӀунхъвай.

Къадаралъул ва иргадул рикӀкӀенал падежазде свери.

ЦӀарубакӀ

Каламалъул бутӀа хӀисабал цӀарубакӀ.

МагӀнаялде балагьун, цӀарубакӀазул разрядал: гьумералъул, ишараялъул, баянлъул, баянлъи гьечӀел, суалиял, абсолютиял (гьечӀолъиялъул), жибголъиялъул.

ЦӀарубакӀал падежазде свери. ЦӀарубакӀазул битӀунхъвай.

Причастие

Причастие – глаголалъул хасаб форма: гьелъул магӀна, морфологиял гӀаламатал, предложениялъулъ причастиялъ тӀубалеб хъулухъ.

Причастиял сверелал ва гьезулъ лъалхъул ишараби.

Араб заманалъул причастие. ГӀахьалаб заманалъул причастие. БачӀунеб заманалъул причастие. Причастиялъул буголъиялъул ва гьечӀолъиялъул формаби. Предметияб цӀарлъун хӀалтӀизабураб причастие падежазде свери.

Деепричастие

Деепричастие – глаголалъул хасаб форма, гьелъул магIна, морфологиял гIаламатал, предложениялъулъ деепричастиялъ тIубалеб хъулухъ.

Араб заманалъул деепричастие. ГIахьалаб заманалъул деепричастие.

Деепричастиял сверелал за гьезулъ лъалхъул ишараби.

7 КЛАСС

МацI ва калам. МацI гIадамазда гьоркьоб бухьен гьабиялъул алат хIисабалда

МацI цо хIалалда чIечIого цебе тIун хиси. Халкъалъул маданияталда, тарихалда ва мацIалда гьоркьоб бухьен. Авар мацIалъулъ жакъа къоялда кколел хиси-басиял.

Жакъасеб авар мацIалъул хIалтIулел формаби: литературияб мацI, наречиял, диалектал, щибаб росдал сверел (говорал), гIадатияб мацI, пишачилъиялъулал хаслъаби.

Текст. Тексталъул тайпаби: сипатияб, хабарияб ва пикрияб, гьезул хаслъи.

Публицистикаялъул стил. Публицистикаялъул стилалъул аслиял жанрал: макъала, очерк, интервью, доклад.

Глагол

Глаголалъул мурадияб форма (инфинитив). Глаголалъул гьабизабул форма.

Глаголалъул такрарлъиялъул форма.

Араб, гьанже ва бачIунеб заманалъул составиял глаголал.

Глаголалъул наклонениял. Глаголалъул хабарияб наклонение. Глаголалъул тIалабияб наклонение ва гьелъул гьари магIнаялъул ва гьесизариялъул формаби. Глаголалъул суалияб наклонение. Глаголалъул

шартIияб наклонение ва гьелъул анищалъул форма. Глаголалъул наклонениязул буголъиялъулги гьечIолъиялъулги формаби.

Глаголазул битIунхъвай.

Наречие

Наречие. ГIаммаб магIна ва грамматикиял гIаламатал. Наречиялъул разрядал. Ишалъул куцалъул наречие. Заманалъул наречие. БакIалъул наречие. Къадаралъул наречие. ГIилла-мурадалъул наречие. Жинсияб гIаламат цIунарал наречиял.

Наречие лъугьин. Наречиязул битIунхъвай.

Кумекалъулал каламалъул бутIаби. Союз

Кумекалъулал каламалъул бутIаби хIисабалда союзал. СокIкIиналъул ва нахърилълъиналъул союзал. СокIкIиналъул союзазул группаби: цолъизариялъул, дандеккунгутIиялъул, гьоркьоса рахъиялъул. Союзазул битIунхъвай.

Частицаби

Частицаби. МагIнаялде ва кIваралде балагьун, частицабазул группаби. Частицабазул битIунхъвай.

ХадурегIел

ХадурегIел. ХадурегIелаллъун хIалтIизарулел наречиял. ХадурегIелаз жидедаго цадахъ цо хасал падежал тIалаб гьари.

Междометие

РагIабазул хасаб группа хIисабалда междометиял. Каламалъулъ междуметиязул бугеб кIвар. Предложениялъулъ интонациялдалъун ва лъалхъул ишараздалъун междометиял ратIа гьари.

8 КЛАСС

МацI ва калам. МацI гIадамазда гьоркьоб бухьен гьабиялъул алат хIисабалда

Авар мацI аваразулгун гIандисезул мацIазул цояб ккей.

Текст ва гьелъул аслиял гIаламатал. Хабариял, сипатиял ва пикриял текстазул хаслъаби.

Ишалъулаб стиль. Баяналъулаб (баян кьураб) кагъат. Автобиография. Характеристика.

Синтаксис ва пунктуация

МацIалъул бутIа хIисабалда синтаксис. Синтаксисалъул бутIаби: рагIабазул дандрай ва предложение. Синтаксисияб бухьен: сокIкIиналъулаб бухьен, нахъбилълъиналъулаб бухьен (гIаммаб бичIчIи кьей). Пунктуация. Лъалхъул ишарабаз тIубалеб хъулухъ.

РагIабазул дандрай

РагIабазул дандраялъул аслиял гIаламатал: кIиго я цIикIкIун рагIул цолъи ва гьезда гьоркьоб нахъбилълъараб бухьен букIин. Аслияб рагIухъ балагьун, рагIабазул дандраялъул тайпаби: глаголиял, цIарулал ва наречиязулал. РагIабазул дандраялъулъ рагIабазда гьоркьоб бугеб нахъбилълъиналъулаб бухьеналъул тайпаби: рекъонккей, управление, примыкание (лъай-хъвай гьаби). РагIабазул дандраязул синтаксисияб анализ.

Предложение

Предложение ва гьелъул гIуцIи. Жидеца бицунеб жоялъул мурадалде балагьун, предложениялъул тайпаби: хабариял, тIалабиял ва суалиял. АхIул предложение. Гьезул интонациялъулъ ва магIнаялъулъ ругел хаслъаби. Предложениязулъ рагIабазул тартиб. Логикияб (магIнаялъулаб) ударение. БетIерал членазул къадаралде балагьун, гIадатал предложениязул тайпаби: цо составалъулал, кIиго составалъулал, лъабго составалъулал. ЖидеЛъ бетIерал гурел членал рукIиналде ва рукIунгутIиялде балагьун, предложениязул тайпаби (тIиритIарал ва тIиритIичIел предложениял). ТIурарал ва тIурачIел предложениял. ТIурачIел предложениял диалогалъулъ, тIурачIел предложениязул интонация.

Лъабго составалъулал предложениял. Предложениялъул бетIерал членал

Предложениялъул бетIерал членал хIисабалда подлежащее, сказуемое ва битIараб дополнение.

Подлежащее. Подлежащеелъун батIи-батIиял каламалъул бутIаби ккей. Подлежащеялъул падежиял формаби.

Сказуемое. ГIадатаб сказуемое. Составияб сказуемое: цIарулаб составияб сказуемое, глаголияб составияб сказуемое. Сказуемоелъун кколел каламалъул бутIаби.

Подлежащеялдаги сказуемоялдаги гьоркьоб тире.

БитIараб дополнение. БитIараб дополнениелъун кколел каламалъул бутIаби. Аслияб падежалда бугеб подлежащеялдаги битIараб дополнениялдаги гьоркьоб батIалъи.

Предложениялъул бетIерал гурел членал

Хъвалсараб дополнение. Хъвалсараб дополнениелъун кколел каламалъул бутIаби.

Определение. Определениелъун кколел каламалъул бутIаби. Рекъон ккарабги ва рекъон ккечIебги определение. Цадахълъел. Цадахълъелазулъ лъалхъул ишараби.

ХIал. МагIнаялде балагьун, хIалазул тайпаби: заманлъун, бакIлъун, ишалъул куцлъун, гIилла-мурадлъун кколел хIалал.

Цо яги кIиго составалъул предложениязул тайпаби.

Цо яги кIиго составалъул предложениял ва гьезул грамматикиял гIаламатал. Подлежащее гIаммаб предложение. Подлежащее гьечIеб предложение. БитIараб дополнение гьечIеб предложение. ЦIарлъовул предложение.

Тайпа цоял членалгун предложениял

Предложениялъул тайпа цоял членал, гьезул гIаламатал, гьел

цолъизариялъул алатал. Союзазул кумекалдалъун, союзал гьечIого, гIицIго интонациялъул кумекалдалъун предложениялъул тайпа цоял членал цолъизари. Тайпа цоял членазулъ лъалхъул ишараби. Тайпа цоял членалгун гIамлъул рагIаби ва гьезулъ лъалхъул ишараби.

ХитIабгун, гьоркьор ккарал рагIабигун, У ва ГУРО рагIабигун ва междометиялгун предложениял

ХитIаб. ТIибитIараб ва тIибитIичIеб хитIаб. ХитIабалъул аслияб хъулухъ. ХитIабалда цадахъ лъалхъул ишараби.

Гьоркьор ккарал рагIаби, предложениял ва гьезулъ лъалхъул ишараби.

У ва **гуро** рагIабигун ва междометиялгун предложениял ва гьезулъ лъалхъул ишараби.

РатIалъизарурал членалгун предложениял

РатIалъизарурал членазул хIакъалъулъ бичIчIи кьей.

РатIалъизарурал определениял ва цадахълъелал.

РатIалъизарурал хIалал. ХIалал дурус гьаризе хIалтIизарулел рагIаби ва рагIабазул дандраял.

РатIалъизарурал членазда цадахъ хасал рагIаби.

РатIалъизарурал членазулъ лъалхъул ишараби.

Лъалхъул ишараздалъун междометиял ратIа гьари.

9 КЛАСС

МацI ва калам. МацI гIадамазда гьоркьоб бухьен гьабиялъул алат хIисабалда

Обществоялъул гIумруялъулъ мацIалъул кIвар. МацI цебетIей. ГIурус мацIалъул кумекалдалъун авар мацI бечелъи ва цебетIей. Миллияб маданият цебетIеялъулъ авар мацIалъул кIвар. Авар мацIалда тIад хIалтIарал гIалимзабазул хIакъалъулъ къокъал баянал (П. К. Услар, Л. И. Жирков, А. А. ва Е. А. Бокаревал, М. М. МуртазгIалиев, Г. И. Мадиева, А.С. Чикобава

ва гь.ц.

Монологияб ва диалогияб калам, кIалзул ва хъвавул калам (такрар гьаби).

Текст ва гьелъул аслиял гIаламатал (гIамлъизаби). Каламалъул тайпабазул хаслъи (хабар бицин, сипат-сурат гьаби, пикру загьир гьаби) (гIамлъизаби).

Жубараб предложение. Жубараб сокIкIараб предложение

Жубараб предложениялъул хIакъалъулъ бичIчIи. Журарал предложениязул тайпаби: журарал сокIкIарал ва журарал нахърилълъарал.

Жубараб предложениялъул бутIабазул магIнаялъулаб, гIуцIиялъулаб ва интонациялъулаб цолъи.

Журарал сокIкIарал предложениязул хIакъалъулъ гIаммаб баян.

Цолъизарул, дандеккунгутIиялъул, гьоркьоса рахъиялъул союзалгун журарал сокIкIарал предложениял.

Журарал сокIкIарал предложениязулъ лъалхъул ишараби.

Жубараб нахъбилълъараб предложение

Жубараб нахъбилълъараб предложениялъул хIакъалъулъ бичIчIи.

БетIераб ва тIаджубараб предложение.

Нахърилълъиналъул союзрагIабигун бугеб жубараб нахъбилълъараб предложение. Нахърилълъиналъул союзрагIабигун бугеб жубараб нахъбилълъараб предложениялъулъ лъалхъул ишараби.

Нахърилълъиналъул союзрагIаби гьечIого журарал нахърилълъарал предложениял.

Подлежащеелъун тIаджубараб предложение. БитIараб дополнениелъун тIаджубараб предложение. Хъвалсараб дополнениелъун тIаджубараб предложение. Определениелъун тIаджубараб предложение. ХIаллъун тIаджубараб предложение. Ишалъул куцлъун тIаджубараб предложение. БакIлъун тIаджубараб предложение. Заманлъун тIаджубараб предложение.

ГIилла-мурадлъун тIаджубараб предложение. ШартIияб тIаджубараб предложение. Уступительнияб тIаджубараб предложение.

Цо чанго тIаджубарабгун бугеб жубараб нахъбилълъараб предложение. Гьелъул гIуцIи ва лъалхъул ишараби.

Нахърилълъиналъул союзрагIаби гьечIого жубараб нахъбилълъараб предложениялъулъ лъалхъул ишараби.

Союзал гьечIеб жубараб предложение

Союзал гьечIеб жубараб предложениялъул хIакъалъулъ бичIчIи. Союзал гьечIеб жубараб предложениялъул бутIабазул цоцаздехун бугеб гьоркьоблъи.

Тартибалда унеб лъугьа-бахъин бихьизабулеб союзал гьечIеб жубараб предложение. Союзал гьечIеб жубараб предложениялъулъ запятая ва тIанкIгун запятая.

ГIилла бихьизабулеб, яги баян кьолеб, ялъуни баян гIатIид гьабулеб союзал гьечIеб жубараб предложение. Союзал гьечIеб жубараб предложениялъулъ кIитIанкI.

Дандекквей, заман, шартI, хIасил ва хехаб хис-бас ккей бихьизабулеб союзал гьечIеб жубараб предложение. Союзал гьечIеб жубараб предложениялъулъ тире.

БитIараб ва хъвалсараб калам

БитIараб ва хъвалсараб калам. БитIараб каламгун предложениял ва гьенир лъалхъул ишараби. БитIараб каламалда ва авторасул рагIабазда гьоркьоб бугеб бухьен.

Хъвалсараб каламгун предложение. БитIараб калам хъвалсаралдалъун хиси.

Цитатал ва гьенир лъалхъул ишараби.

АВАР МАЦIАЛЪУЛ КУРС ЛЪУГIУН ХАДУБ КЬОЛЕЛ ХIАСИЛАЛ

Напсиял хIасилал

Аслияб школа лъугIарал цIалдохъаби гьал хадусел напсиял хIасилазде щола:

гражданиябгун патриотикияб тарбия кьеялъул рахъалъан:

– гражданин хIисабалда законалъ тIадаллъун гьарурал борчалги тIуразаризе, жиндирго ихтиярал гIумруялде рахъинаризе, гьединго ихтияразул адаб-хъатир гьабизе, цогидал гIадамазул закониял интересал цIунизе хIадурав вукIине;

– хъизаналъул, лъай кьеялъул идарабазул, бакIалъул обществоялъул, гIагараб ракьалъул, улкаялъул гIумрулъулъ гIахьалъизе;

– инсанасул гIумруялъулъ батIи-батIиял социалиял институтазул бугеб кIвар бичIчIизе;

– гражданинасул аслиял ихтияразул, гьесие кьолеб эркенлъиялъул ва гьесда тIадал ишазул, социалиял нормабазул ва батIи-батIияб маданияталъул ва диналъул гIадамал ругел обществоялъулъ хьвада-чIвадиялъул къагIидабазул хIакъалъулъ бичIчIи букIине;

– цадахъго батIи-батIияб хIалтIи гьабизеги, цогидалгун хIал рекъезабизеги, цогидазе кумек гьабизеги хIадурав вукIине;

– школалъул ишал цо хасаб чIезабураб къагIидаялда рачиналъулъ гIахьаллъизе;

– цIикIкIаразеги гьитIиназеги кумек гьабизе хIадурав вукIине (кумек къваригIани);

– батIи-батIияб маданияталъул ва диналъул гIадамаз гIумру гьабулеб пачалихъалъул гражданин жив кколевлъи бичIчIизе;

– Дагъистан республикаялъул пачалихъиябги магIарул миллаталда гьоркьоб бухьен гьабиялъулги мацI хIисабалда авар мацIалъул бугеб кIвар бичIчIизе;

– авар мацӀги, Дагъистан республикаялъул ва Россиялъул тарихги, маданиятги, гӀагараб ракьалъул маданиятги, Дагъистаналъул ва Россиялъул миллаталги лъазе хӀаракат бахъизе;

– авар мацӀалдехун, гӀагараб ВатӀаналъ ккурал бергьенлъабаздехун, гӀелмуялдехун, искусствоялдехун, рагъулъ бихьизабураб бахӀарчилъиялдехун ва халкъалъ хӀалтӀулъ росарал бергьенлъабаздехун къиматаб бербалагьи гьабизе;

– Дагъистаналъул ва Россиялъул гӀаламатазул (символазул), пачалихъиял байрамазул, памятниказул, гӀагараб ВатӀаналда гӀумру гьабулел батӀи-батӀиял миллатазул гӀадатазул хӀурмат гьабизе;

рухӀияб тарбия кьеялъул рахъалъан:

– инсанасул рухӀияб бечелъи, гӀакълу, пагьму, бажари цебетӀезабиялъулъ рахьдал мацӀалъ тӀубалеб хъулухъ ва школалъулаб лъай щвезабиялъулъ гьелъул бугеб кӀвар бичӀчӀизе;

– жиндирго ва цогидал гӀадамазул хьвада-чӀвадиялъе, цо къасдалда гьабураб ишалъе, лъикӀаб бугониги яги квешаб бугониги гьабураб кӀалъаялъе къимат кьезе хӀадурав вукӀине;

эстетикияб тарбия кьеялъул рахъалъан:

– авар мацӀалъул эстетикияб бечелъи бичӀчӀизе; рахьдал мацӀалдехун цӀуна-къараб, хӀурматияб бербалагьи букӀине, гьелдаса чӀухӀизе, миллияб маданият хӀисабалда авар мацӀалъул бацӀцӀалъи цӀунизе;

– пикру загьир гьабизеги гӀадамазда гьоркьоб бухьен гьабизеги художествияб культураялъул бугеб кӀвар бичӀчӀизе;

– пикру загьир гьабизеги гӀадамазда гьоркьоб бухьен гьабизеги авар мацӀалъул бугеб кӀвар бичӀчӀизе;

– культураялда хурхарал миллиял гӀадатазул ва халкъияб творчествоялъул бугеб кӀварги нилъер ВатӀаналъул искусствоялъул бечелъиги бичӀчӀизе;

сахлъи цIуниялъул тарбия кьеялъул рахъалъан:

– жииндирго сахлъиялъул (чорхое пайдаяб квен, гигиеналъул къагIидаби цIуни, жиндир заманалда хIалтIизе ва хIухьбахъизе лъай, гьоркьоса къотIичIого зарядка гьаби) агъаз гьабизе ва сахаб гIумру гьабиялде кIвар кьезе;

– сахлъиялъе заралияб гIамал-хасият тезе (гIаракъиялдаса, наркотикал хIалтIизариялдаса, хъалиян бухIиялдаса инкар гьаби);

захIматалъул тарбия кьеялъул рахъалъан:

– хъизаналда, школалда, росулъ (шагьаралда), районалда тIоритIулел захIматалда хурхарал батIи-батIиял ишазулъ гIахьаллъи гьабизе;

– хъвадарухъабаз, журналистаз ва филологаз гьарулел хIалтIабазулгун лъай-хъвай гьабизе;

– захIматалъул ва гьелъулъ рихьизарулел хIасилазул хIурмат гьабизе;

– гIумруялъе чара гьечIел планал гьаризе ва гьезул хIакъалъулъ бицине бажаризе;

экологияб тарбия кьеялъул рахъалъан:

– сверухъ бугеб тIабигIат цIуниялда хурхарал суалазда тIаса мухIканго ва дурусго пикру загьир гьабизе;

– сверухъ бугеб тIабигIат цIуниялда хурхарал захIматал суалал ричIчIизе ва гьел тIуразариялъул нухал ралагьизе;

– сверухъ бугеб тIабигIаталъе зарар гьабулел ишазде дандечIезе;

– сверухъ бугеб тIабигIат цIуниялда хурхарал тадбиразда гIахьаллъизе хIадурав вукIине.

Метапредметиял хIасилал

Авар мацI лъазабиялъул хIасилалда аслияб школалда цIалдохъаби ругьунлъула нахъгIунтIиялъулал хIалтIаби гьаризе (**Познавательные** УУД). Гьезда бажарула:

– мацIалъул бутIабазул кIвар бугел гIаламаталги мацIалъулъ кколел

хиса-басиялги тӀатинаризе ва гьезие характеристика кьезе;

– кӀвар бугеб гӀаламатги хӀисабалде босун, мацӀалъул бутӀабазул классификация гьабизе;

– батӀи-батӀиял жанразул ва стилазул текстал батӀи-батӀияб къагӀидаялъ щулаго цӀализе;

– батӀи-батӀиял жанразул ва стилазул текстазул хӀасил гӀенеккун дандрекъон кколеб хӀалалъ бичӀчӀизе;

– кӀалзул ва хъвавул формаялда бицараб жо дандрекъон кколеб хӀалалъ бичӀчӀизе;

– текстазулъ ругел баянал гӀамлъизаризе ва гьезул анализ гьабизе;

– батӀи-батӀиял бакӀаздаса (масала, газетаздаса, журналаздаса, радиоялдаса, телевидениялдаса, интерненталдаса) информация босизе; баян (справка) кьолеб адабияталдаса, батӀи-батӀиял тайпабазул словараздаса эркенго пайда босизе;

– цо чӀванкъотӀараб темаялда тӀасан материал тартибалде лъеялъулги тӀасабищиялъулги къагӀидаби гъваридго лъазаризе; живго жиндаго чӀун, ай жинцаго информация балагьизе; гӀенеккун яги цӀалун щвараб информация кьучӀдасан хисизабун цӀидасан гӀуцӀизе, цӀунизе ва битӀун кьезе;

– жидер стилистикиял хаслъабазде, хӀасилалде ва пайда босарал мацӀалъул алатазде балагьун, рицарал пикраби дандекквезе;

– гӀенеккун рагӀараб яги цӀалараб тексталъул хӀасил цӀи гьабун бицине;

– батӀи-батӀиял тайпабазул, стилазул ва жанразул хъвавул ва кӀалзул текстал гӀуцӀизе;

– кӀалзул ва хъвавул формаялда эркенго ва битӀун жиндирго пикру рекъезабун сокӀкӀине, текст гӀуцӀиялъул нормаби цӀунизе; хӀакъикъаталдехун, сверухъ тӀабигӀаталда кколел лъугьа-бахъиназдехун цӀалараб, рагӀараб ва бихьараб жоялдехун жиндирго бербалагьи загьир гьабизе;

– монологалъул ва диалогалъул батIи-батIиял тайпаби лъазе (ай, цо лъугьа-бахъиналъул хIакъалъулъ, хадуб-цебе ккезабун, бицине; жиндирго пикру загьир гьабизе, мацIалъул ресаздалъун лъилниги-сундулниги хIакъалъулъ бицине, батIи-батIиял пикраби дандразе, гьира базабизе, цIехолдизе);

– каламалъулъ жакъасеб авар литературияб мацIалъул битIунабиялъул, лексикиял, грамматикиял, стилистикиял аслиял нормаби дурусго цIунизе; хъвадарулаго битIунхъваялъул ва пунктуациялъул аслиял къагIидаби дурусго цIунизе.

Аслияб школа лъугIулел цIалдохъаби ругьунлъула хурхен гьабиялъул хIалтIаби гьаризе (**коммуникативные** УУД). Гьезда бажарула:

– хъвавул текстазулъ, кIалзул монологияб каламалъулъ, диалогазулъ ва цо кинал ругониги суалазда тIаса тIоритIулел бахIсазулъ жиндирго пикру загьир гьабизе;

– каламалъул этикаялъул нормабиги цIунун, гара-чIвариялъулъ гIахьаллъизе;

– аудиториялда гIел бащадазда цеве кIудиял гьечIел докладалгун, лекциялгун ва рефераталгун кIалъазе;

– накъиталъулъ (гара-чIвариялъулъ) гIахьаллъи гьабулев чиясухъ гIенеккизе, диалогалъулъ гIахьаллъизе;

– батIи-батIиял пикраби рукIиналъе ва щивасул жиндирго хасаб пикру загьир гьабизе ихтияр букIиналъе мукIурлъизе;

– цо кинаб бугониги тIадкъай цогидазда цадахъ тIубазе, дагIба-къецалъулъ гIахьаллъизе, кIвар бугел темабазда тIаса кIалъазе;

– цогидазул хиялазда (къасдазда) нахъгIунтIизе, жинда кIалъалев чиясул хIурмат гьабизе ва гьесул пикруялда разилъунгутIи адабалдалъун бихьизабизе;

– гара-чIвариялъулъ гьоркьоб лъураб темаялда тIаса суалал лъезе;

– цо чанго чияс загьир гьарурал пикраби гІамлъизаризе, нухмалъи гьабизе хІадурав вукІине, мугІалимасул буюрухъалъе мутІигІлъизе, гьесул тІадкъаял тІуразаризе.

Аслияб школа лъугІулел цІалдохъабазул лъугьуна гьабулеб цІали низамалде ккезабизе бугеб бажариги (**регулятивные** УУД). Гьезда бажарула:

– дарсида гьабизе кколеб хІалтІул тартиб чІезабизе ва мурад лъезе, хІалтІулъ щварал хІасилазе къимат кьезе;

– жиндирго ругел ресазда рекъон цІалул масъала тІубазабиялъул къагІида тІасабищизе, гьединаб масъала тІубазабиялъул алгоритм жинцаго гІуцІизе;

– гьабулеб хІалтІул план жинцаго гІуцІизе ва, планалда рекъон хІалтІулаго, гьелъул хиса-басиял гьаризе (къваригІани);

– цІалул хІалтІаби тІуразарулаго, жавабчилъи жинда тІаде босизе;

– гьабулеб хІалтІуе къимат кьезе ва гьеб хисиялъул план цебе лъезе;

– цІалул масъала тІубазабулаго, дандчІвалел захІмалъаби цереккунго рихьизе ва гьелда тІаса жиндирго пикру бицине;

– цІалул хІалтІулъ росарал бергьенлъабазул гІилла баян гьабизе;

– битІккечІеб гара-чІвариялъул гІилла бихьизабизе, кІалъазе бугеб хІалбихьиялъе къимат кьезе ва цебе лъураб мурадалда рекъон жиндирго калам хисизабун дандеккезабизе;

– загьир гьарурал рекІел асаразе къимат кьезе;

– гара-чІвариялъулъ цогидал чиясул къасдал ричІчІизе;

– цогидав чиясдехун ва гьес бицараб пикруялдехун лъикІаб бербалагьи гьабизе;

Предметиял хІасилал

5 КЛАСС

ЛъагІалил ахиралда цІалдохъаби ругьунлъула:

– «Пачалихъияб мацI» ва «Рахьдал мацI» абурал бичIчIиял баян гьаризе;

– инсанасул ва обществоялъул гIумруялъулъ рахьдал мацIалъул бугеб кIварги, гьелъул пасихIлъиги, бечелъиги, берцинлъиги бичIчIизе;

– кIалзул ва хъвавул каламалдаги, диалогалдаги, монологалдаги гьоркьоб бугеб батIалъи бихьизабизе; щибаб къойилаб гIумраялда ва цIалиялда цере лъурал масъалаби тIуразарулаго, калам гьабиялъул тайпабазул хIисаб гьабизе;

– художествияб литератураялъул мацIалъул, стилазул, гара-чIвариялъул каламалъул хIакъалъулъ гIаммаб бичIчIи лъугьине;

– гьаркьазе характеристика кьезе, гьаркьидаги хIарпалдаги гьоркьоб бугеб батIалъи бичIчIизе, гьаркьазул системаялъе характеристика кьезе;

– рагIул фонетикияб анализ гьабизе;

– хъвай-хъвагIай гьабулаго, орфографиялда тIаса щвараб лъаялдаса пайда босизе (гьединго **ъ, ь, е, ё, ю, я** хIарпалги лабиалиял гьаркьал ва геминатал рихьизирулел хIарпалги хъвалаго, орфографиялъул рахъалъ щвараб лъаялдаса пайда босизе);

– батIи-батIиял къагIидабаздалъун (кьибил цоял рагIаби, синонимал ва антонимал ралагьун; словаралъул кумекалдалъун ва гь.ц.) рагIул лексикияб магIна баян гьабизе;

– цо магIнаялъул ва гIемер магIнаялъул рагIаби ратIа гьаризе; рагIул битIараб ва хъвалсараб магIна бихьизабизе;

– синонимал, антонимал, омонимал ратизе, омнимал ва гIемер магIнаялъул рагIаби цоцаздаса ратIа гьаризе;

– рагIул лексикияб анализ гьабизе;

– лексикиял, ай рагIул магIна баян гьабулел, синонимиял, антонимиял, омонимиял словараздаса пайда босизе;

– мацIалъул бищунго гьитIинаб бутIа хIисабалда морфемалъе

характеристика кьезе;

– рагIулъ морфемаби (кьибил, суффикс, ахир) рихьизаризе, рагIул аслу батIа гьабизе;

– морфемабазулъ кколел рагьарал ва рагьукъал гьаркьазул хиса-басиял ратизе;

– рагIул морфемияб анализ гьабизе;

– цо кинаб бугониги мацIалъул анализ гьабулаго яги битIунхъваялъулъ морфемикаялда тIаса щвараб лъаялдаса пайда босизе;

– лексикиябгун грамматикияб магIнаялдеги морфологиял ва синтаксисиял гIаламатаздеги балагьун, рагIи цо чIванкъотIараб каламалъул бутIалъун букIине кколеблъи бичIчIизе;

– глаголал ва предметиял цIарал ратIа гьаризе;

– глаголазул ва предметиял цIаразул морфологияб разбор гьабизе;

– жиндирго каламалъулъ морфологиялъул рахъалъ щвараб лъаялдаса пайда босизе;

– предметияб цIаралъул гIаммаб магIна, гьелъул морфологиял гIаламатал ва гьелъ предложениялъулъ тIубалеб хъулухъ бихьизабизе; предметияб цIаралъул каламалъулъ бугеб кIвар баян гьабизе;

– предметияб цIаралъул лексикиялгун грамматикиял разрядал рихьизаризе;

– глаголалъул гIаммаб магIна, гьелъул морфологиял гIаламатал ва гьелъ предложениялъулъ тIубалеб хъулухъ бихьизабизе; глаголалъул рагIабазул дандраялъулъ ва предложениялъулъ, гьединго каламалъулъ бугеб кIвар баян гьабизе;

– рухьарал ва тIадчIарал, жинсиял ва жинсиял гурел глаголал ратIа гьаризе;

– глаголияб цIар ва глаголалъул заманалъул формаби цоцада дандекквезе;

– араб, бачIунеб, гIахьалаб ва гьанже заманалъул глаголал каламалъулъ хIалтIизаризе;

– глаголазул морфологияб анализ гьабизе;

– синтаксисалъул бутIаби (рагIабазул дандрай ва предложение) ратIа гьаризе;

– предложениялъулъ рагIабазул дандрай батIа гьабизе, гьелъул гIуцIиялъул анализ гьабизе, рагIабазул дандраялъулъ рагIабазда гьоркьоб магIнаялъулаб бухьен чIезабизе;

– аслиял гIаламатазде балагьун, предложениялъул гIурхъи чIезабизе;

– жидеца бицунеб жоялъул мурадалде ва нтонациялде балагьун, предложениял ратIа гьаризе.

– предложениялъул бетIерал членал ратизе: подлежащее, сказуемое, битIараб дополнение;

– предложениялъул бетIерал гурел членал ратизе ва гьезул тайпаби чIезаризе;

– тексталъулъ хитIаб батизе, подлежащеялдаги гьелдаги гьоркьоб бугеб батIалъи бихьизабизе;

– грамматикиял аслуязул къадаралде балагьун, гIадатал ва журарал предложениял цоцаздаса ратIа гьаризе;

– кьурал схемабазда рекъон журарал предложениял гIуцIизе;

– автросул рагIаби ва битIараб калам бихьизабизе;

– битIараб каламгун предложениялъулъ лъалхъул ишараби лъезе;

– диалогалъул хIакъалъулъ бичIчIи букIине;

– предложениялъул синтаксисияб разбор гьабизе;

6 КЛАСС

– авар мацIалъе Дагъистан Республикаялъул пачалихъияб ва магIарул миллаталда гьоркьоб бухьен гьабиялъул мацI хIисабалда характеристика кьезе;

– художествияб ва гIелмиябгин гIатIидго тIибитIараб литератураялъул кьучIалда хабариял, сипатиял ва пикриял монологал гIуцIизе;

– диалогалъул батIи-батIиял формаби гIуцIизе;

– тексталъул анализ гьабизе (гьелъул гIуцIиялъул хаслъи, тема ва абзацал, тексталъулъ предложениял цоцазда рухьинариялъул къагIидаби ва алатал рихьизаризе);

– тексталъул план гIуцIизе;

– цо кинаб бугониги бакIалъул, тIабигIаталъул, рукъалъул ва инсанасул сипат-сурат гьабун, текст гIуцIизе;

– ишалъулаб стилалъул хаслъи бихьизабизе (гIарза, расписка);

– кьучIдасанго ругел авар мацIалъул ва цогидал мацIаздаса рачIарал рагIаби ратIа гьаризе;

– диалектиял (бакIалъулал) ва пишачилъиялъулал рагIаби ратIа гьаризе;

– цIиял ва басралъарал рагIаби каламалъулъ рихьизаризе;

– фразеологиял сверелал ратизе, гьезул магIна баян гьабизе;

– рагIул форма лъугьиналъулъги цIияб рагIи лъугьиналъулъги морфемабазул бугеб кIвар бичIчIизе;

– цIиял рагIаби лъугьиналъул аслиял къагIидаби рихьизаризе;

– цIиял рагIаби лъугьиналъул аслиял къагIидабазул анализ гьабизе;

– морфемикаялда ва рагIи лъугьиналда тIасан щвараб лъайги лъугьараб бажариги битIунхъваялъул практикаялъулъ хIалтIизабизе;

– предметияб цIаралъул падеж чIезабизе;

– падежазул ахиразул битIунхъвай лъазе;

– гIемерлъул формаялда предметиял цIарал падежазде сверизе;

– прилагательноялъул гIаммаб магIна, морфологиял гIаламатал ва предложениялъулъ гьелъ тIубалеб хъулухъ бихьизабизе;

– качествиял, гьоркьоблъиялъулал ва бетIергьанлъи бихьизабулел

прилагательноял ратIа гьаризе;

– предметияб цIарлъун хIалтIизарурал прилагательноял падежазде свериялъул хаслъи лъазе;

– прилагательноялъул морфологияб разбор гьабизе;

– рикIкIенал лъазаризе; рикIкIеналъул грамматикиял гIаламатал рихьизаризе; гIуцIиялде ва магIнаялде балагьун, рикIкIеназул разрядал ратIа гьаризе;

– къадаралъул ва иргадул рикIкIенал битIун падежазде сверизе;

– рикIкIеназул каламалъулъ бугеб кIварги, ишалъул каламалъулъ ва гIелмиял текстазулъ гьел хIалитIизариялъул хаслъиги бихьизабизе;

– цадахълъи, щаклъи, тIолголъи бихьизабулел ва бутIа бичIчIизабулел (дробазул) каламалъулъ битIун хIалтIизаризе;

– рикIкIенал битIун хъваялъул нормаби цIунизе;

– цIарубукIал лъазаризе; цIарубакIалъул грамматикиял гIаламатал рихьизаризе; цIарубакIазул разрядал ратIа гьаризе; цIарубакIал падежазде сверизе; цIарубакIал падежазде свериялъул хаслъиги, гьезул синтаксисияб хъулухъги, каламалъулъ бугеб кIварги бихьизабизе;

– предложениялъулъ предметиял цIарал цIарубакIаздалъун хисизаризе;

– каламалъул бутIа хIисабалда причастиялъул хаслъи бихьизабизе;

– предметияб цIарлъун хIалтIизабураб причастие падежазде свериялъул хаслъи баян гьабизе;

– араб, гIахьалаб ва бачIунеб заманалъул причастиял ратIа гьаризе;

– каламалъул бутIа хIисабалда деепричастиялъул хаслъи бихьизабизе;

– деепричастиялъул наречиялъул ва глаголалъул гIаламатал рихьизаризе;

– араб ва гIахьалаб заманалъул деепричастиял ратIа гьаризе;

7 КЛАСС

– мацI цо хIалалда чIечIого цебетIун хисулеблъи бичIчIизе;

– халкъалъул маданияталда, тарихалда ва мацӀалда гьоркьоб бухьен букӀунеблъи бичӀчӀизе;

– авар мацӀалъулъ жакъа къоялда хиса-басиял ккеялъул гӀилла бихьизабизе;

– тексталъул тайпаби чӀезаризе;

– байбихьун лъугӀичӀеб текст гӀуцӀизе;

– предметияб ва сюжетияб сураталъул сипат-сурат гьабизе;

– публицистикаялъул стилалъул аслиял жанрал лъазе;

– глаголалъул мурадияб формаялъул аслияб гӀаламат бихьизабизе;

– глаголалъул гьабизабул формабиги глаголалъул такрарлъиялъул формабиги ратӀа гьаризе;

– араб, гьанже ва бачӀунеб заманалъул составиял глаголал каламалъулъ хӀалтӀизаризе;

– глаголалъул хабарияб, тӀалабияб, суалияб ва шартӀияб наклонениял ратӀа гьаризе;

– глаголалъул битӀунхъваялъул нормаби цӀунизе;

– глаголалъул морфологияб разбор гьабизе;

– каламалъулъ наречиял ратӀа гьаризе;

– наречиязул гӀаммаб грамматикияб магӀна баян гьабизе;

– наречиялъул разрядал ратӀарахъизе; наречиял лъугьиналъул хаслъиялъе характеристика кьезе.

– наречиязул битӀунхъвай цӀунизе;

– наречиялъул морфологияб разбор гьабизе;

– кумекалъулал каламалъул бутӀаби хӀисабалда союзал лъазаризе;

– сокӀкӀиналъул ва нахърилълъиналъул союзал ратӀарахъизе;

– батӀи-батӀиял магӀнаялъул союзал каламалъулъ хӀалтӀизаризе;

– союзазул морфологияб анализ гьабизе;

– магӀнаялде ва кӀваралде балагьун, частицабазул группаби ратӀа

гьаризе;

– батIи-батIиял разрядазул частицабаздаса каламалъулъ пайда босизе;

– частицабазул морфологияб анализ гьабизе;

– хадурегIелаз тIубалеб хъулухъ бихьизабизе;

– хадурегIел бухьараб рагIул падежияб форма чIезабизе;

– наречияздаги хадурегIелаздаги гьоркьоб бугеб батIалъи бихьизабизе;

– междометияз тIубалеб хъулухъ лъазабизе;

– батIи-батIиял рекIел хIалал загьир гьаризе, междометияздаса каламалъулъ пайда босизе.

– художествияб ва гара-чIвариялъулаб каламалда междометиялъул бугеб кIвар бихьизабизе;

8 КЛАСС

– авар мацI аваразулгун гIандисезул мацIазул цояб кколеблъи лъазе ва гьелъул хIакъалъулъ бицине бажаризе;

– батIи-батIиял тIахьаздаса баянал росизе;

– тексталъул анализ гьабизе (тема ва аслияб пикру загьир гьабизе, гьелъулъ предложенияздa гьоркьоб грамматикияб бухьен букIин чIезабизе, тексталъул авал ва ахир бихьизабизе);

– тексталъулъ предложениял цолъиялъул алатал ва къагIидаби рихьизаризе;

– ишалъулаб стилалъул текстал гIуцIизе (баяналъулаб кагъат, автобиография, характеристика);

– предложение ва рагIабазул дандрай синтаксисалъул бутIаби кколеллъи бичIчIизабизе;

– аслияб рагIул морфологиял гIаламатазухъ балагьун, рагIабазул дандраязул тайпаби лъазаризе: цIарулал, глаголиял ва наречиялъулал;

– рагIабазул дандраялъулъ рагIабазда гьоркьоб бугеб нахъбилълъиналъул бухьеналъул тайпаби чIезаризе: рекъонккей, управление,

примыкание;

– кIалзул ва хъвавул каламалъулъ предложениял къачIан рахъине квербакъулел алатазе ва предложениялъул аслиял гIаламатазе характеристика кьезе;

– хабариял, тIалабиял, суалиял ва ахIул предложениязул интонациялъулъ ва магIнаялъулъ ругел хаслъаби рихьизаризе;

– предложениялъул бетIерал членазул къадаралде, жиделъ бетIерал гурел членал рукIиналде ва рукIунгутIиялде балагьун, рикьун ругел предложениялъул тайпаби лъазаризе ва гьел киналго каламалъулъ хIалтIизаризе;

– гIадатаб предложение гIуцIиялъул нормабазул анализ гьабизе;

– тIурачIел предложениял диалогалъулъ халтIизаризе ва гьезул интонация цIунизе;

– подлежащее, сказуемое ва битIараб дополнение предложениялъул бетIерал членал кколелллъи бичIчIизе;

– подлежащеелъун ккарал каламалъул бутIабиги подлежащеялъул падежиял формабиги рихьизаризе;

– сказуемоелъун кколел каламалъул бутIаби ва составиял сказуемоялъул тайпаби баян гьаризе;

– подлежащеялдаги сказуемоялдаги гьоркьоб тире лъураб мисалазул анализ гьабизе;

– битIараб дополнениелъун кколел каламалъул бутIаби рихьизаризе;

– предложениялъулъ бетIерал гурел членал ратIа гьаризе (хъвалсараб дополнение, рекъонккараб ва рекъон ккечIеб определение; заманлъун, бакIлъун, ишалъул куцлъун, гIилла-мурадлъун кколел хIалал);

– цо яги кIиго составалъул предложениял ва гьезул грамматикиял гIаламатал лъазе;

– цо яги кIиго составалъул предложениял (подлежащее гIаммаб предложение, подлежащее гьечIеб предложение, битIараб дополнение гьечIеб предложение, цIарлъовул предложение) ратIарахъизе;

– цо яги кIиго составалъул предложениязул грамматикаялъул рахъалъ бугеб батIалъи бихьизабизе;

– цо яги кIиго составалъул предложениял каламалъулъ хIалтIизариялъул хаслъи бичIчIизе;

– тайпа цоял членазул гIаламатазе характеристика кьезе, гьел цолъулел къагIидаби рихьизаризе;

– тайпа цоял членалгун предложениялъулъ лъалхъул ишараби лъезе;

– тайпа цоял членалгун ругел гIамлъул рагIаби ратизе;

– тайпа цоял членалгун ругел гIамлъул рагIабазулъ кIитIанкI ва тире лъезе;

– хитIабгун, гьоркьор ккарал рагIабигун, **у** ва **гуро** рагIабигун ва междометиялгун предложениял лъазаризе;

– хитIабазулъ, гьоркьор ккарал рагIабазулъ ва предложениязулъ лъалхъул ишараби лъезе;

– гьоркьор ккарал рагIаби ва предложениял, **у** ва **гуро** рагIабигун ва междометиялгун предложениял каламалъулъ хIалтIизаризе;

– ратIалъизарурал определениял, цадахълъелал ва хIалал ратIарахъизе;

– хIалал дурус гьаризе хIалтIизарулел рагIаби ва рагIабазул дандраялги ратIалъизарурал членазда цадахъ хасал рагIабиги гъорлъ ругел предложениязул анализ гьабизе;

– ратIалъизарурал членазулъ лъалхъул ишараби битIун лъезе;

– ратIалъизарурал членалгун предложениязул синтаксисияб разбор гьабизе;

9 КЛАСС

– обществоялъул ва инсанасул гIумруялъулъ мацIалъул бугеб кIвар

бичIчIизе;

– авар мацIалъул пасихIлъи ва бечелъи бичIчIизе;

– миллияб маданият цебетIеялъулъ авар мацIалъул бугеб кIвар бичIчIизе;

– авар мацIалда тIад хIалтIарал гIалимзабазул хIакъалъулъ къокъал баянал кьезе;

– монологияб ва диалогияб каламги кIалзул ва хъвавул каламги дандекквезе;

– тексталъул анализ гьабизе: тексталъул тема бихьизабизе, аслияб пикру баян гьабизе, тексталда цIар лъезе;

– тексталъулъ сипат-сурат гьабураб ва пикру загьир гьабураб бакIал ратизе;

– тексталъул тайпаби дандекквезе;

– батIи-батIияб жанралъул текстазул хаслъаби загьир гьаризе;

– цIалараб ялъуни рагIараб жоялдехун жиндирго бербалагьи загьир гьабизе;

– журарал сокIкIарал ва журарал нахърилълъарал предложениял ратIа гьаризе;

– жубараб сокIкIараб предложениялъе, гьелъул гIуцIиялъе характеристика кьезе;

– цолъизарул, дандеккунгутIиялъул, гьоркьоса рахъиялъул союзалгун журарал сокIкIарал предложениял каламалъулъ хIалтIизаризе;

– журарал сокIкIарал предложениял гIуцIиялъул нормаби цIунизе;

– журарал сокIкIарал предложениязул синтаксисияб ва пунктуациялъулаб разбор гьабизе;

– журарал сокIкIарал предложениязулъ лъалхъул ишараби битIун лъезе;

– жубараб нахъбилълъараб предложениялъул хIакъалъулъ бичIчIи

кьезе, бетIерал ва тIаджурарал предложениял ратIа гьаризе ва гьел кин рухьун ругелали бихьизабизе;

– нахърилълъиналъул союзрагIабигун бугеб жубараб нахъбилълъараб предложениялъе характеристика кьезе;

– нахърилълъиналъул союзрагIабигун бугеб жубараб нахъбилълъараб предложениялъулъ лъалхъул ишараби битIун лъезе;

– нахърилълъиналъул союзрагIаби гьечIого журарал нахърилълъарал предложениязул гIуцIиялъул хаслъаби загьир гьаризе;

– батIи-батIияб тIаджубарабгун (подлежащеелъун, битIараб дополнениелъун, хъвалсараб дополнениелъун, определениелъун, хIаллъун, ишалъул куцлъун, бакIлъун, заманлъун, гIилла-мурадлъун, шартIияб, уступительнияб) журарал нахърилълъарал предложениял лъазаризе ва гьезие характеристика кьезе;

– цо чанго тIаджубарабгун бугел журарал нахъбилълъарал предложениял ратизе, гьезул гIуцIи лъазабизе ва гьезулъ лъалхъул ишараби битIун лъезе;

– журарал нахъбилълъарал предложениял гIуцIиялъул нормаби цIунизе, гьел каламалъулъ хIалтIизариялъул хаслъаби ричIчIизе;

– журарал нахъбилълъарал предложениязул синтаксисияб ва пунктуациялъулаб разбор гьабизе;

– союзал гьечIеб жубараб предложениялъул бутIабазул цоцаздехун бугеб гьоркьоблъи бичIчIизе;

– союзал гьечIел журарал предложениял гIуцIиялъул нормаби цIунизе, гьел каламалъулъ хIалтIизариялъул хаслъаби ричIчIизе;

– союзал гьечIел журарал предложениязул синтаксисияб ва пунктуациялъулаб разбор гьабизе;

– союзал гьечIел журарал предложениязулъ лъалхъул ишараби битIун лъезе;

– битIараб ва хъвалсараб калам батIа гьабизе ва гьелъие характеристика кьезе;

– битIараб каламгун предложениязулъ лъалхъул ишараби битIун лъезе;

– битIараб каламалда ва авторасул рагIабазда гьоркьоб бугеб бухьен бихьизабизе;

– битIараб калам хъвалсараб каламалдалъун хисизе;

– битIараб ва хъвалсараб каламгун, цитаталгун предложенииял битIун гIуцIизе.

ТЕМАТИКИЯБ ПЛАН

5 КЛАСС (34 сагІат[3])

№	Тема, курсалъул раздел	Лъазабизе кколеб материал	СагІтазул къадар	Гьаризе кколел халтІабазул тайпаби
1	**МацІ гІадамазда гьоркьоб бухьен гьабиялъул алат хІисабалда**	МацІ ва инсан. МацІ миллат цІуниялъул кьучІ хІисабалда. Хъвавул ва кІалзул калам. Каламалъул стилал: гарачІвариялъул, гІелмияб ва художествияб.	1	«Пачалихъияб мацІ» ва «рахьдал мацІ» абурал бичІчІиял **баян гьаризе**. Инсанасул ва обществоялъул гІумруялъулъ рахьдал мацІалъул бугеб кІварги, гьелъул пасихІлъиги, бечелъиги, берцинлъиги **бихьизабизе**. КІалзул ва хъвавул каламалъул аслиял хаслъаби **лъазе**. КІалзул ва хъвавул каламалъул мисалал цоцаздаса **ратІарахъизе**. Авар мацІалъул стилазул хІакъалъулъ гІаммаб бичІчІи **кьезе**. Авар литературияб мацІалъул батІи-батІиял стилазул текстал цоцаздаса ратІа **гьаризе**.
2	**Байбихьул классалда малъараб материал такрар гьаби**	РагІул гІуцІи. Геминатал ва лабиалиял гьаркьал. Предметияб цІар. Прилагательное. Глагол. *Планалда рекъон изложение.*	2	Морфемал ратІарахъизе ва рагІаби морфемазде **риххизе**. Геминатал ва лабиалиял гьаркьал битІун абиялъул бажари **камиллъизабизе.** Геминатал ва лабиалиял гьаркьал хъвай-хъвагІаялъулъ рихьизариялъул бажари **камиллъизабизе.** Планалда рекъон изложение **хъвазе**.
3	**Синтаксис ва**	РагІабазул дандрай. РагІабазул дандраязулъ аслиябги	11	Синтаксисалъул аслиял бичІчІиял **лъазе.**

[3]. Тематикияб планалда кьурал темабазе сагІтал рикьун руго мисалияб къагІидаялъ. Учителасул ихтияр буго мустахІикъаблъун бихьараб бакІалда сагІтазул хиса-баси гьабизе, ай, цо темаялдаса тІаса рахъун, хІажатаблъун бихьулеб цогидаб тема малъиялъе цІикІкІинаризе.

	пунктуация	нахъбилълъарабги рагIи. Предложение. Предложениялъул грамматикияб аслу. Текст. Тексталъул тайпаби. Жидеца бицунеб жоялъул мурадалде балагьун, предложениялъул тайпаби: хабарияб, суалияб ва тIалабияб. Интонациялде балагьун, ахIул предложение. Предложениязул ахиралда лъалхъул ишараби. Предложениялъул бетIерал ва бетIерал гурел членал. Предложениялъул бетIерал членал: подлежащее, сказуемое, битIараб дополнение. Предложениялъул бетIерал гурел членал: хъвалсараб дополнение, определение, хIалал. ТIиритIаралги тIиритIичIелги предложениял. Тайпа цоял членалгун предложениял. Союзалгунги (**-ги, ва, я, ялъуни, амма)** союзал гьечIогоги тайпа цоял членал. Тайпа цоял членазда гьоркьоб запятая. ХитIаб. ХитIабгун лъалхъул ишараби. ГIадатаб предложениялъул синтаксисияб разбор. ГIадатаб ва жубараб предложение. Журарал предложениязулъ ругел гIадатал предложениял союзаздалъунги союзал гьечIогоги цолъизаризе бегьи ва запятаялдалъун ратIа тIезари (авалияб баян). БитIараб калам ва лъалхъул ишараби. Диалог. Диалогалда цебе тире. *Къокъ гьабураб изложение.* *Ругьунлъиялъул изложение.* *Эркенаб темаялда тIасан сочинение.*		Предложениялъулъ рагIабазул дандрай бихьизабизе, гьелъул гIуцIиялъул анализ гьабизе, рагIабазул дандраялъулъ магIнаялъул рахъалъ бухьен **чIезабизе.** РагIабазул дандраязулъ аслиябги нахъбилълъарабги рагIи **бихьизабизе.** РагIабазул дандраял **гIуцIизе**. Предложениялъул гIаламатазе характеристика **кьезе**. Жиндир аслиял гIаламаталги кьочIое росун, предложениялъул гIурхъи **чIезабизе.** Жидеца бицунеб жоялъул мурадалде ва нтонациялде балагьун, предложениял **ратIа гьаризе.** Предложениялъул грамматикияб аслу **бихьизабизе**. Предложениялъул бетIерал членал **ратизе:** подлежащее, сказуемое, битIараб дополнение. Предложениялъул бетIерал гурел членал ратизе ва гьезул тайпаби **чIезаризе**. Предложениялъул бетIерал ва бетIерал гурел членал цоцаздаса **ратIа гьаризе.** Суалаздалъун предложениялъул членазда гьоркьоб бухьен **чIезабизе**. Предложениялъул бетIерал ва бетIерал гурел членал схемабаздалъун **рихьизаризе**. ТIиритIаралги тIиритIичIелги предложениязул характеристика **кьезе**. Тексталъулъ хитIаб батизе, подлежащеялдаги хитIалдаги гьоркьоб бугеб батIалъи **бихьизабизе**. Грамматикиял аслуязул къадаралде балагьун, гIадатал ва журарал предложениял цоцаздаса **ратIа гьаризе**. Кьурал схемабазда рекъон

		Жиндирго пикруги загьир гьабун, къокъаб изложение. *Грамматикиял тIадкъаялгун контролияб диктант.*		журарал предложениял **гIуцIизе**. Автросул рагIаби ва битIараб калам **бихьизабизе.** БитIараб каламгун предложениялъулъ лъалхъул ишараби **лъезе**. БитIараб каламгун предложениялъул схемаби **гIуцIизе**. Диалогалъул хIакъалъулъ бичIчIи **букIине**. Предложениялъул синтаксисияб разбор **гьабизе**. Хабарияб тексталъул изложение ва эркенаб темаялдасан сочинение **хъвазе**.
4	**Фонетика ва графика. Орфография**	Фонетика. МацIалъул бутIа хIисабалда гьаракь. Каламалъул гьаркьал. Рагьарал гьаркьал ва хIарпал. Рагьукъал гьаркьал ва хIарпал. Лабиалиял гьаркьал ва гeминатал. Графика. Алфавит. **Я, е, ё, ю** хIарпал. **Ъ, ь** хIарпал ва гьез тIубалеб хъулухъ. Слог. РагIи цо мухъидаса цоги мухъиде, слогазде бикьун, боси. Ударение. РагIул фонетикияб разбор. *Сураталдасан сочинение.* *Кагъат.* *Контролияб диктант.* *Проект «Авар мацIалъул хъай-хъвагIаялъул тарих».*	6	Авар мацIалъул киналго гьаркьал битIун **абизе.** Фонетикаялъул аслиял бичIчIиял **лъазе**. Рагьукъал ва рагьарал гьаркьал **лъазе**. РагIулъ ругел гьаркьал ва хIарпал дандекквезе ва гьезул анализ **гьабизе**. Рахьдал мацIалъул рагIулъ ругел рагьарал гьаркьазул гIуцIи **бихьизабизе**. Геминатазул ва лабиалиял гьаркьазул хаслъи **бихьизабизе**. Геминатал ва лабиалиял гьаркьал битIун **абизе**. Геминатал ва лабиалиял гьаркьал рихьизарулел хIарпал **ратIа гьаризе**. Словаралда къваригIарал баянал ралагьулаго, алфавиталдаса **пайда босизе**. **Я**, **е**, **ё**, **ю**, **ъ**, **ь** хIарпал хъваялъул къагIидаби **лъазе**. РагIабазулъ ударение лъеялъул къагIидаби **лъазе.** РагIаби слогазде рикьизе ва цо мухъидаса цоги мухъиде гьел битIун рикьун **росизе**. Орфографиялъ битIунхъваялъул къагIидабазул бицунеблъи **лъай**.

				Лъазарурал орфографиялъул къагIидабаздаса хъвай-хъвагIаялъулъ битIун **пайда босизе**. РагIул фонетикияб разбор **гьабизе** (кьураб алгоритмаялда рекъон). Сураталдасан хабар **гIуцIизе**. Кагъат **хъвазе**. «Авар мацIалъул хъвай-хъвагIаялъул тарих» абураб темаялда тIаса тIобитIулеб проекталъулъ **гIахьаллъизе**.
5	**Лексика. Каламалъул культура**	Лексикаялъул хIакъалъулъ бичIчIи. МацIалъул бутIа хIисабалда лексика. РагIи ва рагIул лексикияб магIна. Цо магIнаялъул ва гIемер магIнаялъул рагIаби. РагIул битIараб ва хъвалсараб магIна. Омонимал (лъай-хъвай гьаби). Синонимал. Антонимал. *Планалда рекъон мухIканаб изложение.*	3	БатIи-батIиял пикраби загьир гьаризе, рагIул бугеб кIвар **бичIчIизе**. Словаралъул кумекалдалъун рагIул лексикияб магIна **баян гьабизе.** Цо магIнаялъул ва гIемер магIнаялъул рагIаби ратIа гьаризе, рагIул битIараб ва хъвалсараб магIна **бихьизабизе**. Омонимал, синонимал ва антонимал **лъазе.** ГIемер магIнаялъул рагIаби, омонимал, синонимал ва антонимал жиндирго каламалъулъ **хIалтIизаризе**. БатIи-батIиял тайпабазул словараздаса къваригIарал баянал **росизе**. Планалда рекъон текст **гIуцIизе.**
6	**Морфемика. Орфография. Каламалъул культура**	Морфема – рагIул бищун гьитIинаб магIнаяб бутIа. РагIул аслу ва ахир. РагIулъ ахиралъ тIубалеб хъулухъ. Кьибил цоял рагIаби. РагIул кьибил. Суффикс. Суффиксалъ рагIулъ тIубалеб хъулухъ. РагIул кьибилалъулъ рагьарал ва рагьукъал гьаркьазул хиси. РагIул гIуцIиялъул разбор. *Контролияб диктант*	4	Морфема рагIул бищун гьитIинаб магIнаяб бутIа букIинги, рагIул форма ва жибго рагIи лъугьиналъулъ гьелъул бугеб кIварги **бичIчIизе**; РагIи лъугьинабиялъул ва рагIул форма хисизабиялъул суффиксал **лъазе**. Морфемал лъазе ва рагIи морфемазде биххизе; рагIул гIуцIиялъул анализ **гьабизе**. Кьибил цоял рагIаби **лъазе**. Морфемикаялда тIасан

		Жиндирго пикру загьир гьабураб изложение. *Предметазе гьабураб сипат-сурат цIунун, хабарияб тексталдасан изложение*		щвараб лъаялдаса, битIун хъвазе ругьунлъулаго, **пайда босизе**. РагIул кьибилалъулъ рагьарал ва рагьукъал гьаркьал хъваялъул хаслъи **лъазе**. РагIул гIуцIиялъул разбор **гьабизе**. Жиндирго пикру загьир гьабун, текст **гIуцIизе**. Предметазе гьабураб сипат-сурат цIунун, хабарияб тексталдасан изложение хъвазе.
7	**Морфология. Орфография. Каламалъул культура. Предметияб цIар**	Предметияб цIар. Предметияб цIаралъул гIаммаб магIна ва гьелъул грамматикиял гIаламатал. Хасал ва гIаммал предметиял цIарал. Хасал цIаразул (гIадамазул, географиял цIаразул, къватIазул, байданазул цIаразул, тарихиял лъугьабахъиназул ва пачалихъиял байрамазул цIаразул) бетIералда кIудияб хIарп. ТIахьазул, газетазул ва журналазул, суратазул, кинофильмабазул, спектаклязул, литературиял ва музыкалиял асаразул цIаразул бетIералда кIудияб хIарп. Гьел цIарал кавычкабаздалъун ратIа гьари. Цо-цо гIаммал цIарал хасаллъун ккей. Предметияб цIаралъул жинс. Предметияб цIаралъул цолъул ва гIемерлъул форма. ГIицIго цолъул формаялда хIалтIизарулел предметиял цIарал. ГIицIго гIемерлъул формаялда хIалтIизарулел предметиял цIарал. ГIемерлъул форма лъугьунаго, аслуялъулъ кколел хиса-басиял. Предметияб цIаралъул морфологияб разбор.	3	Лексикиябгун грамматикияб магIнаялде, морфологиял ва синтаксисиял гIаламатазде балагьун, рагIи цо кинаб бугониги каламалъул бутIалъун кколеблъи **бичIчIизе**. Предложениялъулъ предметияб цIаралъ тIубалеб хъулухъ **бихьизабизе**. ГIаммал ва хасал предметиял цIарал лъазаризе ва каламалъулъ **хIалтIизаризе**. Предметиял цIарал цолъул ва гIемерлъул формаялда **хисизе**. Предметияб цIаралъул морфологияб разбор **гьабизе.** Цолъул ва гIемерлъул формаялда ругел предметиял цIарал кIалзул ва хъвавул каламалъулъ **хIалтIизаризе**. Кьураб темаялда тIасан, жиндирго пикруги загьир гьабун, сочинение **хъвазе**. «Авар мацIалъул синонимал ва антонимал» абураб темаялда тIаса тIобитIулеб проекталъулъ **гIахьаллъизе**.

		Кьураб темаялда тӀасан, жиндирго пикруги загьир гьабун, сочинение. *Проект «Авар мацӀалъул синонимал ва антонимал».*		
8	**Глагол**	Каламалъул бутӀа хӀисабалда глагол. Предложениялъулъ глаголалъ тӀубалеб хъулухъ. Рухьарал ва тӀадчӀарал глаголал. Жинсиял ва жинсиял гурел глаголал. Глаголияб цӀар. Глаголалъул заманаби: араб, бачӀунеб, гӀахьалаб, гьанже заман, гьел лъугьин ва гьезул буголъиялъул, гьечӀолъиялъул форма. Глаголалъул морфологияб разбор. *Сипат-сурат гъорлъе ккезабун, сочинение.* *Контролияб диктант.*	4	Глаголалъул грамматикиял гӀаламатал **рихьизаризе.** Рухьарал ва тӀадчӀарал, жинсиял ва жинсиял гурел глаголал ратӀа гьаризе. Глаголияб цӀарги глаголалъул заманалги **дандекквезе**. Глаголалъул заманал **ратӀа гьаризе.** Араб, бачӀунеб, гӀахьалаб, гьанже заманалъул глаголал каламалъулъ **хӀалтӀизаризе**. Глаголалъул морфологияб разбор **гьабизе**. Сипат-сурат гъорлъе ккезабун, сочинение **хъвазе**.

6 КЛАСС (68 сагӀат[4])

№	Тема, курсалъул раздел	Лъазабизе кколеб материал	СагӀтазул къадар	Гьаризе кколел халтӀабазул тайпаби
1	**МацӀ ва калам. МацӀ гӀадамазда гьоркьоб бухьен гьабиялъул алат хӀисабалда**	Авар мацӀ Дагъистан Республикаялъул пачалихъияб ва магӀарул миллаталда гьоркьоб бухьен гьабиялъул мацӀ хӀисабалда. Авар литературияб мацӀ. КӀалзул ва хъвавул калам. Диалог ва монолог. Монологияб каламалъул тайпаби (хабарияб, сипатияб	6	Авар мацӀалъе Дагъистан Республикаялъул пачалихъияб ва магӀарул миллаталда гьоркьоб бухьен гьабиялъул мацӀ хӀисабалда характеристика **кьезе**. Авар мацӀ Дагъистан Республикаялъул пачалихъияб ва магӀарул миллаталда гьоркьоб бухьен гьабиялъул

[4]. Тематикияб планалда кьурал темабазе сагӀтал рикьун руго мисалияб къагӀидаялъ. Учителасул ихтияр буго мустахӀикъаблъун бихьараб бакӀалда сагӀтазул хиса-баси гьабизе, ай, цо темаялдаса тӀаса рахъун, хӀажатаблъун бихьулеб цогидаб тема малъиялъе цӀикӀкӀинаризе.

		ва пикрияб). Диалогалъул тайпаби. Тексталъул магIнаяб анализ: гьелъул гIуцIиялъул хаслъаби, темабазул къадар ва абзацал, тексталъулъ предложениял цоцазда рухьинариялъул къагIидаби ва алатал. Тексталъул план. Цо кинаб бугониги бакIалъул, тIабигIаталъул, рукъалъул ва инсанасул сипат-сурат гьаби. Ишалъулаб стиль. ГIарза. Расписка.		мацI хIисабалда хIалтIизабиялъул мисалал **рачине.** БатIи-батIиял тIахьаздаса баянал **кьезе**. Художествияб ва гIелмиябгин гIатIидго тIибитIараб литератураялъул кьучIалда хабариял, сипатиял ва пикриял монологал **гIуцIизе**. Диалогалъул батIи-батIиял формаби **гIуцIизе.** Тексталъул анализ **гьабизе** (гьелъул гIуцIиялъул хаслъи, тема ва абзацал, тексталъулъ предложениял цоцазда рухьинариялъул къагIидаби ва алатал рихьизаризе). Тексталъул план **гIуцIизе**. Цо кинаб бугониги бакIалъул, тIабигIаталъул, рукъалъул ва инсанасул сипат-сурат гьабун, текст **гIуцIизе**. Ишалъулаб стиль хаслъи **бихьизабизе** (гIарза, расписка).
2	**Лексика ва фразеология**	Лексикаялъул хIакъалъулъ 5 абилеб классалда малъараб материал такрар гьаби. Киназго хIалтIизарулел рагIаби. Диалектиял (бакIалъулал) ва пишачилъиялъулал рагIаби. КьучIдасанго ругел авар мацIалъул ва цогидал мацIаздаса рачIарал рагIаби. ЦIиял ва басралъарал рагIаби. Фразеологиял сверелал. Лексикаялъул разбор. *Ругьун гьариялъул изложение.* *Грамматикиял тIадкъаялгун контролияб диктант.* *Проект «Цогидал мацIаздаса рачIарал рагIаби».*	6	Киназго хIалтIизарулел рагIаби каламалъулъ **рихьизаризе.** Диалектиял (бакIалъулал) ва пишачилъиялъулал рагIаби **ратIа гьаризе**. Диалектиял (бакIалъулал) ва пишачилъиялъулал рагIаби словаралъулъ ва цIалул тIехьалъулъ **ралагьизе**. Диалектиял (бакIалъулал) ва пишачилъиялъулал рагIабигун предложениял **гIуцIизе**. Диалектиял (бакIалъулал) рагIабазе киназго хIалтIизарулел рагIаби **тIасарищизе**. КьучIдасанго ругел авар мацIалъул ва цогидал мацIаздаса рачIарал рагIаби **ратIа гьаризе**. Цогидал мацIаздаса рачIарал рагIаби кьучIдасанго ругел авар мацIалъул рагIабаздалъун **хисизе**. ЦIиял ва басралъарал рагIа-

				би каламалъулъ **рихьизаризе**. Учебникалда кьурал цIиял рагIабазул лексикияб магIна **баян гьабизе**. Фразеологиял сверелазул хIакъалъулъ бичIчIи **лъугьине**. Фразеологиял сверелалги рагIабазул эркенал цолъабиги цоцаздаса **ратIарахъизе**. РагIул лексикияб разбор **гьабизе**. Проекталъулъ **гIахьаллъизе**.
3	**РагIи лъугьин ва битIун-хъвай**	5 абилеб классалда малъараб материал такрар гьаби. РагIи лъугьин лингвистикаялъул бутIа хIисабалда. ЦIиял рагIаби лъугьиналъул аслиял къагIидаби: а) суффиксаздалъун; б) кIиго рагIи яги кIиго кьибил жубаялдалъун; в) цо каламалъул бутIаялъул рагIи цогиялде свериялдалъун; г) рагIул флексиялдалъун; д) ударениялъ бакI хисиялдалъун (авалияб бичIчIи). Журарал рагIабазул битIунхъвай. РагIи лъугьиналъул ва морфемиял словарал. *ЦIалараб тIехьалъул хIакъалъулъ пикру загьир гьаби.* *ТIасабищул изложение.* *Грамматикиял тIадкъаялгун контролияб диктант.*	12	РагIи лъугьиналъул ва морфемикаялъул аслиял бичIчIиял гъваридго **лъазаризе**. Морфема мацIалъул бищунго гьитIинаб магIнаялъулаб бутIа кколеблъи **бичIчIизе**. РагIабазулъ ахирал, аслуял, кьалбал ва суффиксал **рихьизаризе**. Кьибил цоял рагIаби **рихьизаризе**. ЦIиял рагIаби лъугьиналъул аслиял къагIидабазул анализ **гьабизе**. ЦIиял рагIаби лъугьиналъул аслиял къагIидаби **рихьизаризе.** РагIул форма лъугьиналъулъги цIияб рагIи лъугьиналъулъги морфемабазул бугеб кIвар **бичIчIизе**. Морфемикаялда ва рагIи лъугьиналда тIасан щвараб лъайги лъугьараб бажариги битIунхъваялъул практикаялъулъ **хIалтIизабизе**. ЦIалиялда хурхарал батIи-батIиял масъалаби тIуразаруларо, рагIи лъугьиналъул ва морфемиял словараздаса **пайда босизе**. БатIи-батIиял каламалъул бутIаби лъугьинарулел къагIидаби **лъазе.** ЦIалараб тIехьалъул хIакъалъулъ, жиндирго пикруги загьир гьабун, текст

				гIуцIизе.
4	**Предметияб цIар**	Предметияб цIар падежазде свери (цолъул формаялда). Предметияб цIаралъул цолъул ва гIемерлъул форма. Предметияб цIаралъул гIемерлъул форма лъугьин (тема гIатIид гьаби). ГIемерлъул формаялда предметиял цIарал падежазде свери. Падежазул ахиразул битIунхъвай. *МугIалимас къураб темаялда тIасан сочинение.*	8	Предметияб цIаралъул хIакъалъулъ щвараб лъай **гъварид гьабизе**. Предметияб цIаралъул аслияб гIаламатал ва гьелъ предложениялъулъ тIубалеб хъулухъ **бихьизабизе**. Предметияб цIаралъул падеж **чIезабизе**. Падежазул ахиразул битIунхъвай **лъазе**. Каламалъулъ предметиял цIаралъул падежиял формаби **хIалтIизаризе**. ГIемерлъул формаялда предметиял цIарал падежазде **сверизе**. Цолъул ва гIемерлъул формаялда бугеб предметияб цIар каламалъулъ **хIалтIизабизе**. Предметияб цIаралъул морфологияб разбор **гьабизе**.
5	**Прилагательное**	Прилагательное. ГIаммаб магIна, морфологиял гIаламатал ва предложениялъулъ тIубалеб хъулухъ. Качествиял, гьоркьоблъиялъулал ва бетIергьанлъи бихьизабулел прилагательноял. Прилагательное жинсгун формаялъулъ предметияб цIаргун рекъонккей. Предметияб цIарлъун хIалтIизарурал прилагательноял падежазде свери. ГIурус мацIалдаса рачIарал прилагательноязул битIунхъвай. *Сипат-сурат гъорлъе ккезабун, сочинение.* *Жиндирго пикруги загьир гьабун, къокъаб изложение.*	8	Прилагательноялъул хIакъалъулъ щвараб лъай **гъварид гьабизе.** Прилагательноялъул гIаммаб магIна, морфологиял гIаламатал ва предложениялъулъ гьелъ тIубалеб хъулухъ **бихьизабизе**. Качествиял, гьоркьоблъиялъулал ва бетIергьанлъи бихьизабулел прилагательноял **ратIа гьаризе**. Предметалъул батIи-батIиял гIаламатал рихьизарулел гьоркьоблъиялъулал прилагательноязул анализ **гьабизе**. Предметияб цIарлъун хIалтIизарурал прилагательноял падежазде свериялъул хаслъи **лъазе**. ГIурус мацIалдаса рачIарал прилагательноязул битIунхъвай **лъазе**. Прилагательноялъул морфологияб разбор **гьабизе**. Сипат-сурат гъорлъе кке-

				забун, сочинение **хъвазе**. Жиндирго пикруги загьир гьабун, къокъаб изложение **хъвазе**.
6	**РикIкIен**	Каламалъул бутIа хIисабалда рикIкIен. ГIуцIиялде балагьун, гIадатал, журарал, составиял рикIкIенал ва гьезул битIунхъвай. Къадаралъул рикIкIен ва гьелъул разрядал: цадахълъи бихьизабулел, щаклъи бихьизабулел, тIолголъи бихьизабулел, бутIа бичIчIизабулел (дробазул); гьезул битIунхъвай. Иргадул рикIкIен ва гьелъул битIунхъвай. Къадаралъул ва иргадул рикIкIенал падежазде свери. *Ругьун гьариялъул изложение.* *Грамматикиял тIадкъаялгун контролияб диктант.*	8	РикIкIеналъул гIаммаб магIна, морфологиял гIаламатал ва предложениялъулъ гьелъ тIубалеб хъулухъ **бихьизабизе**. Цифрабаздалъун хъварал рикIкIенал битIун абиялъул бажари **цебетIезабизе**. ГIадатал, журарал ва составиял рикIкIенал **ратIа гьаризе**. Къадаралъул рикIкIеналъул разрядал **рихьизаризе**. Иргадул рикIкIеналгун рагIабазул дандраял ва предложениял **гIуцIизе**. Къадаралъул ва иргадул рикIкIенал битIун падежазде **сверизе**. РикIкIеналъул морфологияб разбор **гьабизе**.
7	**ЦIарубакI**	Каламалъул бутIа хIисабал цIарубакI. МагIнаялде балагьун, цIарубакIазул разрядал: гьумералъул, ишараялъул, баянлъул, баянлъи гьечIел, суалиял, абсолютиял (гьечIолъиялъул), жибголъиялъул. ЦIарубакIал падежазде свери. ЦIарубакIазул битIунхъвай. *Цо чIванкъотIараб темаялда тIасан, пикруги загьир гьабун, къокъаб макъала.* *Проект «Росдада сверухъ ругел бакIазул цIаразулъ гIадамазул цIарал, прилагательноял ва причастиял».*	7	ЦIарубакIалъул гIаммаб магIна, морфологиял гIаламатал ва предложениялъулъ гьелъ тIубалеб хъулухъ **бихьизабизе.** Гьумералъул, ишараялъул, баянлъул, баянлъи гьечIел, суалиял, абсолютиял (гьечIолъиялъул), жибголъиялъул цIарубакIал **ратIа гьаризе**. ЦIарубакIал падежазде **сверизе.** Предложениялъулъ предметиял цIарал цIарубакIаздалъун **хисизаризе**. ЦIарубакIал текстальул бутIаби ва предложениял цолъизариялъул алат хIисабалда **хIалтIизари**. ЦIарубакIазул битIунхъвай **цIунизе**. ЦIарубакIалъул морфологияб разбор **гьабизе**.

				Цо чIванкъотIараб темаялда тIасан, жиндирго пикруги загьир гьабун, къокъго макъала **хъвазе**. Проекталъулъ **гIахьаллъизе.**
8	**Причастие**	Причастие – глаголалъул хасаб форма: гьелъул магIна, морфологиял гIаламатал, предложениялъулъ причастиялъ тIубалеб хъулухъ. Причастиял сверелал ва гьезулъ лъалхъул ишараби. Араб заманалъул причастие. ГIахьалаб заманалъул причастие. БачIунеб заманалъул причастие. Причастиялъул буголъиялъул ва гьечIолъиялъул формаби. Предметияб цIарлъун хIалтIизабураб причастие падежазде свери. *Къокъ гьабураб изложение. Грамматикиял тIадкъаялгун контролияб диктант.*	6	Причастиялъул гIаммаб магIна, морфологиял гIаламатал ва предложениялъулъ гьелъ тIубалеб хъулухъ **бихьизабизе.** Каламалъул бутIа хIисабалда причастиялъул хаслъи **бихьизабизе**. Предметияб цIарлъун хIалтIизабураб причастие падежазде свериялъул хаслъи **баян гьабизе.** Причастияб сверелалъул хIасил **рагьизе**. Причастиегун бугеб рагIабазул дандраялъул анализ **гьабизе**. Предложениялъулъ цохIого цо бугеб причастиялдаса причастияб сверел **батIа гьабизе.** Причастияб сверел предложениялъулъ батIа гьабиялъул шартIазул анализ **гьабизе**. Араб, гIахьалаб ва бачIунеб заманалъул причастиял **ратIа гьаризе.** Причастиялъул морфологияб разбор **гьабизе**. Къокъ гьабураб изложение **хъвазе**.
9	**Деепричастие**	Деепричастие – глаголалъул хасаб форма, гьелъул магIна, морфологиял гIаламатал, предложениялъулъ деепричастиялъ тIубалеб хъулухъ. Араб заманалъул деепричастие. ГIахьалаб заманалъул деепричастие. Деепричастиял сверелал ва гьезулъ лъалхъул ишараби. *Эркенаб темаялда тIасан сочинение.*	7	Деепричастиялъул гIаммаб магIна, морфологиял гIаламатал ва предложениялъулъ гьелъ тIубалеб хъулухъ **бихьизабизе.** Каламалъул бутIа хIисабалда деепричастиялъул хаслъи **бихьизабизе**. Деепричастиялъул наречиялъул ва глаголалъул гIаламатал рукIунеллъи **лъазе**. Деепричастияб сверелгун предложениял каламалъулъ

		Сюжетияб суратaлдасан сочинение.		битIун **хIалтIизаризе**. БатIи-батIиял стилазул текстазулъ деепричастиял хIалтIизариялъул хаслъиялда хадуб **халкквезе**. Араб ва гIахьалаб заманалъул деепричастиял **ратIа гьаризе**. Деепричастиялъул морфологияб разбор **гьабизе**.

7 КЛАСС (68 сагIат[5])

№	Тема, курсалъул раздел	Лъазабизе кколеб материал	СагIтазул къадар	Гьаризе кколел халтIабазул тайпаби
1	**МацI ва калам. МацI гIадамазда гьоркьоб бухьен гьабиялъул алат хIисабалда**	МацI цо хIалалда чIечIого цебе тIун хиси. Халкъалъул маданияталда, тарихалда ва мацIалда гьоркьоб бухьен. Авар мацIалъулъ жакъа къоялда кколел хиса-басиял. Жакъасеб авар мацIалъул хIалтIулел формаби: литературияб мацI, северальул ва югалъул наречиял, диалектал, щибаб росдал сверел (говорал), гIадатияб мацI, пишачилъиялъулал хаслъаби. Текст. Тексталъул тайпаби: сипатияб, хабарияб ва пикрияб, гьезул хаслъи. Публицистикаялъул стил. Публицистикаялъул стилалъул аслиял жанрал: макъала, очерк, интервью, доклад.	6	МацI цо хIалалда чIечIого цебе тIун хисулеблъи **бичIчIизе**. Халкъалъул маданияталда, тарихалда ва мацIалда гьоркьоб бухьен букIунеблъи **бичIчIизе.** Авар мацIалъулъ жакъа къоялда хиса-басиял ккеялъул гIилла **бихьизабизе**. Жакъасеб авар мацIалъул хIалтIулел формаби: литературияб мацI, северальул ва югалъул наречиял, диалектал, щибаб росдал сверел (говорал), гIадатияб мацI, пишачилъиялъулал хаслъаби **лъазе**. Тексталъул тайпаби **чIезаризе**. Байбихьун лъугIичIеб текст **гIуцIизе**. Предметияб ва сюжетияб суратaлъул сипат-сурат

---

[5] Тематикияб планалда кьурал темабазе сагIтал рикьун руго мисалияб къагIидаялъ. Учителасул ихтияр буго мустахIикъаблъун бихьараб бакIалда сагIтазул хиса-баси гьабизе, ай, цо темаялдаса тIаса рахъун, хIажатаблъун бихьулеб цогидаб тема малъиялъе цIикIкIинаризе.

				гьабизе. Публицистикаялъул стила-лъул аслиял жанрал **лъазе**. Макъала, очерк, доклад хъвазе, интервью **босизе**.
2	**Цебеккун малъараб материал такрар гьаби**	Предложение. РагІи лъугьин. Морфология ва битІунхъвай. *Эркенаб темаялда тІасан сочинение.*	4	Жиндир аслиял гІаламаталги кьочІое росун, предложения-лъул гІурхъи **чІезабизе.** Жидеца бицунеб жоялъул мурадалде ва нтонациялде балагьун, предложениял **ратІа гьаризе.** Авторасул рагІаби ва битІараб калам **бихьизабизе.** БитІараб каламгун предложе-ниялъулъ лъалхъул ишараби **лъезе**. РагІулъ ахир, аслу, кьибил ва суффикс **бихьизабизе**. ЦІиял рагІаби лъугьиналъул аслиял къагІидаби **рихьиза-ризе.** РагІабазул морфологияб разбор **гьабизе**. Лъазарурал каламалъул бутІабазул битІунхъваялъул нормаби **цІунизе**. Цо кинаб бугониги темаялда тІасан сочинение **хъвазе**.
3	**Глагол**	Глаголалъул мурадияб форма (инфинитив). Глаголалъул гьабизабул форма. Глаголалъул такрарлъиялъул форма. Араб, гьанже ва бачІунеб заманалъул составиял глаголал. Глаголалъул наклонениял. Глаголалъул хабарияб наклонение. Глаголалъул тІалабияб наклонение ва гьелъул гьари магІнаялъул ва гьесизариялъул формаби. Глаголалъул суалияб наклонение. Глаголалъул шартІияб наклонение ва гьелъул анищалъул форма. Глаголалъул наклонениязул	28	Глаголалъул мурадияб формаялъул аслияб гІаламат **бихьизабизе**. Глаголалъул мурадияб форма лъазе ва мисалал **рачине**. Глаголалъул гьабизабул формаги глаголалъул такрар-лъиялъул формаги **ратІа гьаризе.** Араб, гьанже ва бачІунеб за-маналъул составиял глаголал каламалъулъ **хІалтІизаризе.** Глаголалъул хабарияб, тІала-бияб, суалияб ва шартІияб наклонениял **ратІа гьаризе**. Глаголалъул битІунхъваялъул нормаби **цІунизе**. Глаголалъул морфологияб разбор **гьабизе**. Изложение **хъвазе**.

		буголъиялъулги гьечIолъиялъулги формаби. Глаголазул битIунхъвай. *Ругьун гьариялъул изложение.* *Лъилниги сундулниги хIакъалъулъ сипат-сурат гъорлъе ккезабураб сочинение.* *Хабарияб тексталъул изложение.* *Сочинение (лъилниги хасаб тIабгI, хасият-гIамал бихьизаби).* *Ругьун гьариялъул изложение.* *Грамматикиял тIадкъаялгун контролияб диктант.* *Проект «Хасал цIарал рижараб (лъугьараб) куц».*		Лъилниги сундулниги хIакъалъулъ сипат-сурат гъорлъеги ккезабун, сочинение **хъвазе**. Хабарияб тексталъул изложение **хъвазе**. Лъилниги хасаб тIабгI, хасият-гIамал бихьизабун, текст **гIуцIизе**. Проекталъулъ **гIахьаллъизе**.
4	**Наречие**	Наречие. ГIаммаб магIна ва грамматикиял гIаламатал. Наречиялъул разрядал. Ишалъул куцалъул наречие. Заманалъул наречие. БакIалъул наречие. Къадаралъул наречие. ГIилла-мурадалъул наречие. Жинсияб гIаламат цIунарал наречиял. Наречие лъугьин. Наречиязул битIунхъвай. *Сюжетияб сураталдасан сочинение.* *Хабарияб тексталда тIасан гIатIидаб изложение.* *Грамматикиял тIадкъаялгун контролияб диктант.*	10	Наречиялъул гIаммаб магIна, морфологиял гIаламатал ва предложениялъулъ гьелъ тIубалеб хъулухъ **бихьизабизе**. Наречиялъул разрядазе характеристика **кьезе**. МагIнаялъул рахъалъ батIибатIиял разрядазул наречиял цоцаздаса **ратIа гьаризе**. БатIи-батIиял разрядазул наречиял лъазаризе, гьел каламалъулъ **хIалтIизаризе**. Наречиязул битIунхъвай **цIунизе**. Наречиялъул морфологияб разбор **гьабизе**. Сюжетияб сураталдасан текст **гIуцIизе**. Хабарияб тексталда тIасан гIатIидго изложение **хъвазе**.
5	**Кумекалъулал каламалъул бутIаби. Союз**	Кумекалъулал каламалъул бутIаби хIисабалда союзал. СокIкIиналъул ва нахърилълъиналъул союзал. СокIкIиналъул союзазул группаби: цолъизариялъул, дандеккунгутIиялъул, гьоркьоса рахъиялъул. Союзазул битIунхъвай.	4	Кумекалъулал каламалъул бутIаби **ратIа гьаризе**. Кумекалъулал каламалъул бутIаби хIисабалда союзал **лъазаризе**. СокIкIиналъул ва нахърилълъиналъул союзал **ратIарахъизе**. БатIи-батIиял магIнаялъул

		Сипат-сурат гъорлъе ккезабун, сочинение.		союзал каламалъулъ **хIалтIизаризе**. Сипат-сурат гъорлъе ккезабун, текст **гIуцIизе**.
6	**Частицаби**	Частицаби. МагIнаялде ва кIваралде балагьун, частицабазул группаби. Частицабазул битIунхъвай. *Кьураб тексталда тIасан изложение.* *Грамматикиял тIадкъаялгун контролияб диктант.*	4	МагIнаялде ва кIваралде балагьун, частицабазул группаби **ратIа гьаризе.** Частицабазул морфологияб анализ **гьабизе**. БатIи-батIиял разрядазул частицабаздаса каламалъулъ **пайда босизе**. Частицабигун бугеб предложениялъул интонациялъе характеристика **кьезе**. Цо кинаб бугониги тексталда тIасан изложение **хъвазе**.
7	**ХадурегIел**	ХадурегIел. ХадурегIелаллъун хIалтIизарулел наречиял. ХадурегIелаз жидедаго цадахъ цо хасал падежал тIалаб гьари. *Жиндирго пикруги загьир гьабун, гIатIидаб изложение.*	4	ХадурегIелаз тIубалеб хъулухъ **бихьизабизе**. Наречияздаги хадурегIелаздаги гьоркьоб бугеб батIалъи **бихьизабизе**. ХадурегIел бухьараб рагIул падежияб форма **чIезабизе**. Жиндирго пикруги загьир гьабун, гIатIидго изложение **хъвазе**.
8	**Междометие**	РагIабазул хасаб группа хIисабалда междометиял. Каламалъулъ междуметиязул бугеб кIвар. Предложениялъулъ интонациялдалъун ва лъалхъул ишараздалъун междометиял ратIа гьари. *Проект «Кумекалъулал каламалъул бутIабазул байрам»* *Грамматикиял тIадкъаялгун контролияб диктант.*	4	Междометияз тIубалеб хъулухъ **лъазабизе**. БатIи-батIиял рекIел хIалал загьир гьаризе, междуметияздаса каламалъулъ **пайда босизе.** Художествияб ва гара-чIвариялъулаб каламалда междуметиялъул бугеб кIвар **бихьизабизе**. Проекталъулъ **гIахьаллъизе**.
9	**Цебеккун малъараб материал такрар гьаби**	РагIи лъугьин ва битIунхъвай. Морфология ва битIунхъвай. *Сундулниги хIакъалъулъ сипат-сурат гъорлъе ккезабураб сочинение.*	4	РагIи лъугьиналъул, морфологиялъул ва битIунхъваялъул хIакъалъулъ щвараб лъай **гIамлъизабизе**. Сундулниги хIакъалъулъ сипат-сурат гъорлъе ккезабун, текст **гIуцIизе.**

8 КЛАСС (68 сагIат[6])

№	Тема, курсалъул раздел	Лъазабизе кколеб материал	СагIтазул къадар	Гьаризе кколел халтIабазул тайпаби
1	**МацI ва калам. МацI гIадамазда гьоркьоб бухьен гьабиялъул алат хIисабалда**	Авар мацI аваразулгун гIандисезул мацIазул цояб ккей. Текст ва гьелъул аслиял гIаламатал. Хабариял, сипатиял ва пикриял текстазул хаслъаби. Ишалъулаб стиль. Баяналъулаб (баян кьураб) кагъат. Автобиография. Характеристика.	6	Авар мацI аваразулгун гIандисезул мацIазул цояб кколеблъи лъазе ва гьелъул хIакъалъулъ бицине **бажаризе**. БатIи-батIиял тIахьаздаса баянал **росизе**. Тексталъул анализ **гьабизе** (тема ва аслияб пикру загьир гьаби, гьелъулъ предложениязда гьоркьоб грамматикияб бухьен букIин чIезаби, тексталъул авал ва ахир бихьизаби). Ишалъулаб стилалъул текстал **гIуцIизе** (баяналъулаб кагъат, автобиография, характеристика).
2	**5 – 7 классазда малъараб материал такрар гьабизе**	Фонетика. Лексика ва фразеология. РагIул гIуцIи ва рагIи лъугьин. Морфология. *Тарихалда хурхараб темаялда тIасан сочинение.*	4	Фонетикаялда, лексикаялда, фразеологиялда ва морфологиялда хурхарал аслиял бичIчIиял **лъазе**. Фонетикияб, лексикияб, морфологияб разбор, гьединго рагIул гIуцIиялъул разбор **гьабизе**. Предложениял гIуцIизе ва цIиял рагIаби **лъугьинаризе.** Тарихалда хурхараб темаялда тIасан текст гIуцIизе.
3	**Синтаксис ва пунктуация РагIабазул**	МацIалъул бутIа хIисабалда синтаксис. Синтаксисалъул бутIаби: рагIабазул дандрай ва предложение.	7	Синтаксисалъул аслиял бичIчIиял **лъазаризе**. БатIи-батIиял пикраби гIуцIиялъулъ ва гьел загьир

[6]. Тематикияб планалда кьурал темабазе сагIтал рикьун руго мисалияб къагIидаялъ. Учителасул ихтияр буго мустахIикъаблъун бихьараб бакIалда сагIтазул хиса-баси гьабизе, ай, цо темаялдаса тIаса рахъун, хIажатаблъун бихьулеб цогидаб тема малъиялъе цIикIкIинаризе.

	дандрай	Синтаксисияб бухьен: сокIкIиналъулаб бухьен, нахъбилълъиналъулаб бухьен (гIаммаб бичIчIи кьей). Пунктуация. Лъалхъул ишарабаз тIубалеб хъулухъ. РагIабазул дандраялъул аслиял гIаламатал: кIиго я цIикIкIун рагIул цолъи ва гьезда гьоркьоб нахъбилълъараб бухьен букIин. Аслияб рагIухъ балагьун, рагIабазул дандраялъул тайпаби: глаголиял, цIарулал ва наречиязулал. РагIабазул дандраялъулъ рагIабазда гьоркьоб бугеб нахъбилълъиналъулаб бухьеналъул тайпаби: рекъонккей, управление, примыкание (лъай-хъвай гьаби). РагIабазул дандраязул синтаксисияб анализ. *Цо кинаб бугониги лъугьабахъиналъул хIакъалъулъ хабар гIуцIи.* *Грамматикиял тIадкъаялгун контролияб диктант.*		гьариялъулъ синтаксисалъ тIубалеб хъулухъ **бичIчIизе**. Подлежащеялдаги сказуемоялдаги гьоркьоб бугеб цолъиги *(МахIач хIалтIана)*, тайпа цоял членалги *(вацги, яцги, лъималги)*, предметиял цIаразда цадахъ хадурегIелалги *(шагьаралде гIагарлъухъ)*, рагIабазул аналитикиял формабиги *(хIалтIулев вуго)*, рагIабазул риххуларел дандраялги (фразеологиял сверелалги) *(гьумер бухIун)*, гьоркьор ккарал рагIабиги *(битIун бицани, дир хIисабалда)*, журарал рагIабиги *(эбел-эмен)* рагIабазул дандраял кколареллъи **лъазабизе**. Предложениялъул гIуцIиялъулъ рагIабазул дандраял, рагIабазул дандраязулъ аслиял рагIаби ва цогиязда рарал рагIаби **рихьизаризе**. Аслияб рагIул морфологиял гIаламатазухъ балагьун, рагIабазул дандраязул тайпабиги рагIабазул дандраялъулъ рагIабазда гьоркьоб бугеб бухьеналъул тайпабиги **чIезаризе**. РагIабазул дандраязул батIибатIиял тайпабазул схемаби рахъизе ва гьел каламалъулъ **хIалтIизаризе**. РагIабазул дандраязул синтаксисияб анализ **гьабизе**. Цо кинаб бугониги лъугьабахъиналъул хIакъалъулъ хабар гIуцIизе.
4	**Предложение**	Предложение ва гьелъул гIуцIи. Жидеца бицунеб жоялъул мурадалде балагьун, предложениялъул тайпаби: хабариял, тIалабиял ва суалиял. АхIул предложение. Гьезул интонациялъулъ ва магIнаялъулъ ругел хаслъаби.	8	Предложениялъул гIаламатал ва гьелъул гIуцIи **лъазе**. Предложение ва рагIабазул дандрай **дандекквезе.** Хабариял, тIалабиял, суалиял ва ахIул предложениязул интонациялъулъ ва магIнаялъулъ ругел хаслъаби **рихьизаризе**.

		Предложениязулъ рагIабазул тартиб. Логикияб (магIная-лъулаб) ударение. БетIерал членазул къадарал-де балагьун, гIадатал предло-жениязул тайпаби: цо составалъулал, кIиго состава-лъулал, лъабго составалъу-лал. Жидеъ бетIерал гурел членал рукIиналде ва рукIунгутIиялде балагьун, предложениязул тайпаби (тIиритIарал ва тIиритIичIел предложениял). ТIурарал ва тIурачIел предложениял. ТIурачIел предложениял диалогалъулъ, тIурачIел предложениязул интонация. *Планалда рекъон изложение. Грамматикиял тIадкъаялгун контролияб диктант.* *Проект «Глаголиял ва цIарулал рагIабазул дандраял»*		ГIадатаб предложение гIуцIиялъул нормабазул анализ **гьабизе**. Предложениялъул бетIерал членазул къадаралдеги (*цо составалъулаб, кIиго соста-валъулаб, лъабго состава-лъулаб),* жидеъ бетIерал гурел членал рукIиналдеги ва рукIунгутIиялдеги *(тIири-тIарал ва тIаритIичIел)* балагьун, рикьун ругел предложениялъул тайпаби лъазаризе ва гьел киналго каламалъулъ **хIалтIизаризе**. ТIурачIел предложениял диалогалъулъ халтIизаризе ва гьезул интонация **цIунизе**. Планалда рекъон изложение **хъвазе**. Проекталъулъ **гIахьаллъизе**.
5	**Лъабго состава-лъулал предложе-ниял. Предложе-ниялъул бетIерал членал**	Предложениялъул бетIерал членал хIисабалда подлежа-щее, сказуемое ва битIараб дополнение. Подлежащее. Подлежащее-лъун батIи-батIиял калама-лъул бутIаби ккей. Подлежащеялъул падежиял формаби. Сказуемое. ГIадатаб сказуе-мое. Составияб сказуемое: цIарулаб составияб сказуе-мое, глаголияб составияб сказуемое. Сказуемоелъун кколел каламалъул бутIаби. Подлежащеялдаги сказуе-моялдаги гьоркьоб тире. БитIараб дополнение. БитIа-раб дополнениелъун кколел каламалъул бутIаби. Аслияб падежалда бугеб подлежащеялдаги битIараб дополнениялдаги гьоркьоб батIалъи.	9	Подлежащее, сказуемое ва битIараб дополнение предло-жениялъул бетIерал членал кколеллъи **бичIчIизе**. Подлежащеелъун ккарал кала-малъул бутIабиги подлежаще-ялъул падежиял формабиги **рихьизаризе**. Сказуемоелъун кколел кала-малъул бутIаби ва составиял сказуемоялъул тайпаби **баян гьаризе.** Подлежащеялдаги сказуе-моялдаги гьоркьоб тире лъураб мисалазул анализ **гьабизе**. БитIараб дополнениелъун кколел каламалъул бутIаби **рихьизаризе**. Предложениялъул синтакси-сияб ва пунктуациялъулаб разбор **гьабизе**. Рукъ-бакIалъул сипат-сурат гьорлъе ккезабун, хабарияб

		Рукъ-бакIалъул сипат-сурат гъорлъе ккезабун, хабарияб тексталда тIасан, къокъаб изложение. *РухIияб бечелъиялъул темаялда тIасан хабар гIуцIи.*		тексталда тIасан, къокъго изложение **хъвазе.** РухIияб бечелъиялъул темаялда тIасан хабар **гIуцIизе**.
6	**Предложе-ниялъул бетIерал гурел членал**	Хъвалсараб дополнение. Хъвалсараб дополнениелъун кколел каламалъул бутIаби. Определение. Определение-лъун кколел каламалъул бутIаби. Рекъон ккарабги ва рекъон ккечIебги определе-ние. Цадахълъел. Цадахлъе-лазулъ лъалхъул ишараби. ХIал. МагIнаялде балагьун, хIалазул тайпаби: заманлъун, бакIлъун, ишалъул куцлъун, гIилла-мурадлъун кколел хIалал. *Хабарияб тексталъул гIатIидаб изложение.* *Ругьун гьариялъул изложение.*	10	Предложениялъулъ бетIерал гурел членал **ратизе**. Хъвалсараб дополнениелъун кколел каламалъул бутIаби **рихьизаризе**. Определениялъул ва хIалазул тайпаби (рекъон ккарабги ва рекъон ккечIебги определе-ние, цадахълъел; заманлъун, бакIлъун, ишалъул куцлъун, гIилла-мурадлъун кколел хIалал) **ратIа гьаризе**. Предложениялъулъ цадахъ-лъел батизе ва гьелъулъ битIун лъалхъул ишараби **лъезе**. БетIерал гурел членалгун предложеният **гIуцIизе**. Хабарияб тексталъул гIатIидго изложение **хъвазе**. Сипат-сурат гъорлъе кке-забун, текст **гIуцIизе** (цо составалъулал предложенияз-даса пайдаги босун).
7	**Цо яги кIи-го состава-лъул пред-ложениязул тайпаби**	Цо яги кIиго составалъул предложениял ва гьезул грамматикиял гIаламатал. Подлежащее гIаммаб предложение. Подлежащее гьечIеб предложение. БитIараб дополнение гьечIеб предложение. ЦIарлъовул предложение. *Сипат-сурат гъорлъе кке-забун, сочинение (цо составалъулал предложени-яздаса пайдаги босун).*	5	Цо яги кIиго составалъул предложениял ва гьезул грамматикиял гIаламатал **лъазе**. Цо яги кIиго составалъул предложениял (подлежащее гIаммаб предложение, подле-жащее гьечIеб предложение, битIараб дополнение гьечIеб предложение, цIарлъовул предложение) **ратIарахъизе.** Цо яги кIиго составалъул предложениязул грамматика-ялъул рахъалъ бугеб батIалъи **бихьизабизе**. Цо яги кIиго составалъул предложенил **дандекквезе**.

				Цо яги кIиго составалъул предложениял каламалъулъ хIалтIизариялъул хаслъи **бичIчIизе**.
8	**Тайпа цоял членалгун предложе-ниял**	Предложениялъул тайпа цоял членал, гьезул гIаламатал, гьел цолъизариялъул алатал. Союзазул кумекалдалъун, союзал гьечIого, гIицIго интонациялъул кумекалдалъун предложениялъул тайпа цоял членал цолъизари. Тайпа цоял членазулъ лъалхъул ишараби. Тайпа цоял членалгун гIамлъул рагIаби ва гьезулъ лъалхъул ишараби. *МугIалимас кьураб темаялда тIасан сочинение.* *Грамматикиял тIадкъаялгун контролияб диктант.* *Проект «Нилъеца лъазарурал асаразулъ цIарлъовул предложениял».*	6	Тайпа цоял членалгун предложениял **лъазаризе**. Тайпа цоял членалгун предложениял битIун **абизе**. Тайпа цоял членалгун предложениялъулъ лъалхъул ишараби **лъезе**. Тайпа цоял членалгун предложениял **гIуцIизе**. Тайпа цоял членалгун ругел гIамлъул рагIаби **ратизе**. Тайпа цоял членалгун ругел гIамлъул рагIабазулъ кIитIанкI ва тире **лъезе**. Тайпа цоял членалгун предложениял каламалъулъ **хIалтIизаризе**. Цо кинаб бугониги темаялда тIасан текст **гIуцIизе**. Проекталъулъ **гIахьаллъизе**.
9	**ХитIабгун, гьоркьор ккарал рагIабигун, У ва ГУРО рагIабигун ва междомети-ялгун предложе-ниял**	ХитIаб. ТIибитIараб ва тIибитIичIеб хитIаб. ХитIабалъул аслияб хъулухъ. ХитIабалда цадахъ лъалхъул ишараби. Гьоркьор ккарал рагIаби, предложениял ва гьезулъ лъалхъул ишараби. **У** ва **гуро** рагIабигун ва междометиялгун предложениял ва гьезулъ лъалхъул ишараби. *Тексталда гIагараб изложение.* *Литературияв героясул хасаб тIабгI, хасият-гIамал бихьизаби.*	7	ХитIабгун, гьоркьор ккарал рагIабигун, **у** ва **гуро** рагIабигун ва междометиялгун предложениял **лъазаризе**. ХитIабгун, гьоркьор ккарал рагIабигун, **у** ва **гуро** рагIабигун ва междометиялгун предложениял битIун **абизе**. ХитIабазулъ, гьоркьор ккарал рагIабазул ва предложениязулъ лъалхъул ишараби **лъезе**. Гьоркьор ккарал рагIаби ва предложениял, **у** ва **гуро** рагIабигун ва междометиялгун предложениял каламалъулъ **хIалтIизаризе**. Литературияв героясе характеристика **кьезе**.
10	**РатIалъи-зарурал членалгун**	РатIалъизарурал членал. РатIалъизарурал определениял ва цадахълъелал.	6	РатIалъизарурал членазул хIакъалъулъ бичIчIи **кьезе**. РатIалъизарурал определе-

	предложе-ниял	РатIалъизарурал хIалал. ХIалал дурус гьаризе хIал-тIизарулел рагIаби ва рагIа-базул дандраял. РатIалъизарурал членазда цадахъ хасал рагIаби. РатIалъизарурал членазулъ лъалхъул ишараби. *ЦIалараб тIехьалъул хIакъалъулъ пикру загьир гьаби.* *Грамматикиял тIадкъаялгун контролияб диктант.*		ниял, цадахълъелал ва хIалал **ратIарахъизе**. ХIалал дурус гьаризе хIал-тIизарулел рагIаби ва рагIа-базул дандраялгун, ратIа-лъизарурал членазда цадахъ хасал рагIабигун предложе-ниязул анализ **гьабизе.** РатIалъизарурал членазулъ лъалхъул ишараби битIун **лъезе**. РатIалъизарурал членалгун предложениязул синтаксисияб разбор **гьабизе**. РатIалъизарурал членалгун предложениял **гIуцIизе**. ЦIалараб тIехьалъул хIакъа-лъулъ жиндирго пикру загьир гьабун, текст **гIуцIизе**.

9 КЛАСС (68 сагIат[7])

№	Тема, курсалъул раздел	Лъазабизе кколеб материал	СагIтазул къадар	Гьаризе кколел халтIабазул тайпаби
1	**МацI ва калам. МацI гIадамазда гьоркьоб бухьен гьабиялъул алат хIисабалда**	Обществоялъул гIумруя-лъулъ мацIалъул кIвар. МацI цебетIей. ГIурус мацIалъул кумекалдалъун авар мацI бечелъи ва цебетIей. Миллияб маданият цебетIе-ялъулъ авар мацIалъул бугеб кIвар. Авар мацIалда тIад хIалтIарал гIалимзабазул хIакъалъулъ къокъал баянал (П. К. Услар, Л. И. Жирков, А. А. ва Е. А. Бокаревал, М. М. МуртазгIалиев, Г. И. Мадиева, А.С. Чикобава ва гь.ц.	6	Обществоялъул ва инсанасул гIумруялъулъ мацIалъул бугеб кIвар **бичIчIизе**. Авар мацIалъул пасихIлъи ва бечелъи **бичIчIизе**. Миллияб маданият цебетIе-ялъулъ авар мацIалъул бугеб кIвар **бичIчIизе**. Авар мацIалда тIад хIалтIарал гIалимзабазул хIакъалъулъ къокъал баянал **лъазе**. Монологияб ва диалогияб каламги кIалзул ва хъвавул каламги **дандекквезе**. Тексталъул анализ **гьабизе**:

[7]. Тематикияб планалда кьурал темабазе сагIтал рикьун руго мисалияб къагIидаялъ. Учителасул ихтияр буго мустахIикъаблъун бихьараб бакIалда сагIтазул хиса-баси гьабизе, ай, цо темаялдаса тIаса рахъун, хIажатаблъун бихьулеб цогидаб тема малъиялъе цIикIкIинаризе.

		Монологияб ва диалогияб калам, кIалзул ва хъвавул калам (такрар гьаби). Текст ва гьелъул аслиял гIаламатал (гIамлъизаби). Каламалъул тайпабазул хаслъи (хабар бицин, сипат-сурат гьаби, пикру загьир гьаби) (гIамлъизаби).		тексталъул тема бихьизабизе, аслияб пикру баян гьабизе, тексталда цIар лъезе. Тексталъулъ сипат-сурат гьабураб ва пикру загьир гьабураб бакIал **ратизе**. Тексталъул тайпаби **дандекквезе**. БатIи-батIияб жанралъул текстазул хаслъаби **загьир гьаризе**. ЦIалараб ялъуни рагIараб жоялдехун жиндирго бербалагьи **загьир гьабизе**.
2	**Цебеккун малъараб материал такрар гьаби**	8 абилеб классалда малъараб материал такрар гьаби. *Героязул ишазул, хасият-гIамалалъул хIакъалъулъ биценги гъорлъе ккезабун, хабарияб тексталъул тIасабищараб изложение.* *Сипат-сурат гъорлъе ккезабун, сочинение.*	6	Синтаксисалъул аслиял бутIаби **рихьизаризе**. Предложениялъул грамматикияб аслу **батизе**. РагIабазул дандраял **ратIа гьаризе.** Предложениялда жаниб рагIабазда гьоркьоб бугеб бухьен **бихьизабизе**. Предложениялъул бетIерал ва бетIерал гурел членал рихизаризе, ва гьел кинаб каламалъул бутIалъун ккун бугебали **баян гьабизе**. Тайпа цоял членалгун предложениял лъазаризе, ва тайпа цоял членалгун предложениялъулъ лъалхъул ишараби **лъезе**. ХитIабазулъ, гьоркьор ккарал рагIабазулъ ва предложениязулъ лъалхъул ишараби **лъезе**. Героязул ишазул, хасият-гIамалалъул хIакъалъулъ биценги гъорлъе ккезабун, хабарияб тексталъул тIасабищараб изложение **хъвазе**. Сипат-суратги гъорлъе ккезабун, текст **гIуцIизе**.
2	**Жубараб предложение. Жубараб**	Жубараб предложениялъул хIакъалъулъ бичIчIи. Журарал предложениязул тайпаби: журарал сокIкIарал	6	Жубараб предложение **лъазе**. Журарал сокIкIарал ва журарал нахърилълъарал предложениял **ратIа гьаризе**.

	сокІкІараб предложение	ва журарал нахърилълъарал. Жубараб предложениялъул бутІабазул магІнаялъулаб, гІуцІиялъулаб ва интонациялъулаб цолъи. Журарал сокІкІарал предложениязул хІакъалъулъ гІаммаб баян. Цолъизарул, дандеккунгутІиялъул, гьоркьоса рахъиялъул союзалгун журарал сокІкІарал предложениял. Журарал сокІкІарал предложениязулъ лъалхъул ишараби. *Моралиябгин этикияб темаялда хурхараб сочинение.* *Грамматикиял тІадкъаялгун контролияб диктант.* *Проект «Авар мацІалъул диалектал».*		Жубараб сокІкІараб предложениялъе, гьелъул гІуцІиялъе характеристика **кьезе**. Цолъизарул, дандеккунгутІиялъул, гьоркьоса рахъиялъул союзалгун журарал сокІкІарал предложениял каламалъулъ **хІалтІизаризе**. Журарал сокІкІарал предложениял гІуцІиялъул нормаби **цІунизе.** Журарал сокІкІарал предложениязул синтаксисияб ва пунктуациялъулаб разбор **гьабизе**. Журарал сокІкІарал предложениязулъ лъалхъул ишараби битІун **лъезе**. Моралиябгин этикияб темаялда тІасан текст **гІуцІизе**. Проекталъулъ **гІахьаллъизе**.
3	**Жубараб нахъбилълъараб предложение**	Жубараб нахъбилълъараб предложениялъул хІакъалъулъ бичІчІи. БетІераб ва тІаджубараб предложение. Нахърилълъиналъул союзрагІабигун бугеб жубараб нахъбилълъараб предложение. Нахърилълъиналъул союзрагІабигун бугеб жубараб нахъбилълъараб предложениялъулъ лъалхъул ишараби. Нахърилълъиналъул союзрагІаби гьечІого журарал нахърилълъарал предложениял. Подлежащеелъун тІаджубараб предложение. БитІараб дополнениелъун тІаджубараб предложение. Хъвалсараб дополнениелъун тІаджубараб предложение. Определениелъун тІаджубараб предложение. ХІаллъун тІаджубараб предложение. Ишалъул	28	Жубараб нахъбилълъараб предложениялъул хІакъалъулъ бичІчІи кьезе, бетІерал ва тІаджурарал предложениял ратІа гьаризе ва гьел кин рухьун ругелали **бихьизабизе**. Нахърилълъиналъул союзрагІабигун бугеб жубараб нахъбилълъараб предложениялъе характеристика **кьезе**. Нахърилълъиналъул союзрагІабигун бугеб жубараб нахъбилълъараб предложениялъулъ лъалхъул ишараби битІун **лъезе**. Нахърилълъиналъул союзрагІаби гьечІого журарал нахърилълъарал предложениязул гІуцІиялъул хаслъаби **загьир гьаризе**. БатІи-батІияб тІаджубарабгун (подлежащеелъун, битІараб дополнениелъун, хъвалсараб дополнениелъун, определениелъун, хІаллъун, ишалъул куцлъун, бакІлъун, заман-

		куцлъун тIаджубараб предложение. БакIлъун тIаджубараб предложение. Заманлъун тIаджубараб предложение. ГIилла-мурадлъун тIаджубараб предложение. ШартIияб тIаджубараб предложение. Уступительнияб тIаджубараб предложение. Цо чанго тIаджубарабгун бугеб жубараб нахъбилълъараб предложение. Гьелъул гIуцIи ва лъалхъул ишараби. Нахърилълъиналъул союзрагIаби гьечIого жубараб нахъбилълъараб предложениялъулъ лъалхъул ишараби. *Общественниябгин политикияб темаялда хурхараб сочинение.* *ЦIалараб асаралъул героясе характеристика.* *Жиндирго пикруги загьир гьабун, къокъаб изложение.* *Хабарияб тексталъул гIатIидаб изложение.* *МугIалимас кьураб темаялда тIасан текст гIуцIи.* *Ругьун гьариялъул изложение.* *Грамматикиял тIадкъаялгун контролияб диктант.*		лъун, гIилла-мурадлъун, шартIияб, уступительнияб) журарал нахърилълъарал предложениял лъазаризе ва гьезие характеристика **кьезе**. Цо чанго тIаджубарабгун бугел журарал нахъбилълъарал предложениял ратизе, гьезул гIуцIи лъазабизе ва гьезулъ лъалхъул ишараби битIун **лъезе**. Журарал нахъбилълъарал предложениял гIуцIиялъул нормаби цIунизе, гьел каламалъулъ хIалтIизариялъул хаслъаби **ричIчIизе**. Журарал нахъбилълъарал предложениязул синтаксисияб ва пунктуациялъулаб разбор **гьабизе**. Общественниябгин политикияб темаялда тIасан текст **гIуцIизе**. ЦIалараб асаралъул героясе характеристика **кьезе**. Жиндирго пикруги загьир гьабун, къокъго изложение **хъвазе**. Хабарияб тексталъул гIатIидго изложение **хъвазе**. Цо кинаб бугониги темаялда тIасан текст **гIуцIизе**.
4	**Союзал гьечIеб жубараб предложение**	Союзал гьечIеб жубараб предложениялъул хIакъалъулъ бичIчIи. Союзал гьечIеб жубараб предложениялъул бутIабазул цоцаздехун бугеб гьоркьоблъи. Тартибалда унеб лъугьабахъин бихьизабулеб союзал гьечIеб жубараб предложение. Союзал гьечIеб жубараб предложениялъулъ запятая ва тIанкIгун запятая. ГIилла бихьизабулеб, яги баян кьолеб, ялъуни баян гIатIид гьабулеб союзал гьечIеб жубараб предло-	11	Союзал гьечIеб жубараб предложениялъул бутIабазул цоцаздехун бугеб гьоркьоблъи **бичIчIизе**. Союзал гьечIел журарал предложениял гIуцIиялъул нормаби цIунизе, гьел каламалъулъ хIалтIизариялъул хаслъаби **ричIчIизе**. Союзал гьечIел журарал предложениязул синтаксисияб ва пунктуациялъулаб разбор **гьабизе**. Союзал гьечIел журарал предложениязулъ лъалхъул ишараби битIун **лъезе**.

		жение. Союзал гьечIеб жубараб предложениялъулъ кIитIанкI. Дандекквей, заман, шартI, хIасил ва хехаб хиса-баси ккей бихьизабулеб союзал гьечIеб жубараб предложение. Союзал гьечIеб жубараб предложениялъулъ тире. *Цо чIванкъотIараб темаялда тIасан, пикруги загьир гьабун, макъала.* *ТIабигIаталъул сипат-сурат гъорлъе ккезабун, хабарияб тексталда тIасан гIатIидго изложение.* *МугIалимас кьураб темаялда тIасан сочинение.* *Грамматикиял тIадкъаялгун контролияб диктант.* *Проект «Авар мацIалда тIад хIалтIарал гIалимзаби».*		Цо чIванкъотIараб темаялда тIасан, пикруги загьир гьабун, макъала **хъвазе**. ТIабигIаталъул сипат-сурат гъорлъе ккезабун, хабарияб тексталда тIасан гIатIидго изложение **хъвазе**. Цо кинаб бугониги темаялда тIасан текст **гIуцIизе**.
5	**БитIараб ва хъвалсараб калам**	БитIараб ва хъвалсараб калам. БитIараб каламгун предложениял ва гьенир лъалхъул ишараби. БитIараб каламалда ва авторасул рагIабазда гьоркьоб бугеб бухьен. Хъвалсараб каламгун предложение. БитIараб калам хъвалсаралдалъун хиси. Цитатал ва гьенир лъалхъул ишараби. *Сюжетияб суратaлдасан сочинение.* *ТIехьалъул хIакъалъулъ рецензия.* *Грамматикиял тIадкъаялгун контролияб диктант.*	11	БитIараб ва хъвалсараб калам лъазабизе ва гьелъие характеристика **кьезе**. БитIараб каламгун предложениязулъ лъалхъул ишараби битIун **лъезе**. БитIараб каламалда ва авторасул рагIабазда гьоркьоб бугеб бухьен **бихьизабизе**. БитIараб калам хъвалсараб каламалдалъун **хисизе**. БитIараб ва хъвалсараб каламгун, цитаталгун предложениял битIун **гIуцIизе**. Сюжетияб суратaлдасан текст **гIуцIизе**. ТIехьалъул хIакъалъулъ рецензия **хъвазе**.

Поурочное планирование

Авар мац1 5 класс

№	Дарсил тема	Чан саг1ат	Дарсил тайпа	Дарсил мурад	Рокъобе х1алт1и
1	Раг1ул г1уц1и.	1	Такрар гьаби	1. Цебеккун малъун бук1араб материал такрар гьаби; 2. Суффиксазул кумекалдалъун раг1аби лъугьинаризе лъай. 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби.	§ 1 гьум. 5-6
2	К1ирекъарал х1арпал	1	Такрар гьаби	1. К1ирекъарал х1арпал хъвалел раг1аби такрар гьари; 2. Цо мухъидаса цогиялде раг1и бикьун боси такрар гьаби; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби.	§ 3 гьум. 7 5-6 предложение г1уц1изе
3	Каламалъул бут1аби. Предметияб ц1ар.	1	Такрар гьаби	1. Предметияб ц1ар падежазде сверизабизе лъай; 2. Предметияб ц1аргун предложениял г1уц1изе лъазе; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби.	§ 4-6 гьум 8-9
4	Прилагательное Ц1арубак1	1	Такрар гьаби	1. Прилагательное ва ц1арубак1 такрар гьаби; 2. Каламалъулъ гьел х1алт1изаризе лъай; 3. Прилагательноязул ва ц1арубак1азул бит1унхъвай рак1алде щвезабия; 4. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби.	§ 7-8 х1. 29 гьум. 12
5	Глагол. Раг1абазул диктант	1	Такрар гьаби	1. Глагол, глаголалъул заманаби, г1адатал ва журарал глаголал такрар гьари; 2. Бит1унхъваялъул	§ 9-11 гьум. 12-14

				ц1алдохъабазул бажари ц1ехей ва борхизаби; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби.	
6	Диктант. Гъалбац1ги гьойги	1		1. Ц1алдохъабазул бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул бугеб бажари ц1ехей; 2. Хъвавул калам цебет1езаби.	Малъараб материал такрар гьаби
7	Синтаксис ва пунктуация Раг1абазул дандрай. Диктанталъул анализ	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Раг1абазул дандраялъе баян кьезе; 2. Аслиябги нахъбилълъарабги раг1и батизеги бат1а гьабизеги ругьун гьари; 3. Каламалъул бут1аби такрар гьари; 4. Диктанталъул анализ гьаби	§ 12 гьум.19 х1. 44
8	Предложение. Раг1абазул диктант	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Предложениялъул х1акъалъулъ бич1и кьей; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби.	§ 13 гьум 20-24
9	Хабарияб, суалияб ва т1алабияб предложение. Ах1ул предложение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Предложениялъул тайпабазул бици; 2. Хабариял, суалиял, т1алабиял ва ах1ул предложениял бит1ун ц1ализе ц1алдохъаби ругьун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби.	§ 15-16 х1. 70 гьум. 28
10	Сочинение. Хасалихълъи	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъи сочинение хъвазе ругьун гьари; 2. Т1абиг1аталде бугеб рокьи жеги ц1ик1к1инаби; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби.	Сочинение хъван лъугьинабизе
11	Предложениялъул членал. Подлежащее	1	Ц1ияб мат. малъи	1. Предложениялъул бет1ерал членал такрар гьари; 2. Предложениялда жаниб подлежащее батизе ц1алдохъаби ругьун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул	§ 16 х1. 85 гьум. 34

				калам цебет1езаби.	
12	Сказуемое	1	Ц1ияб мат. малъи	1. Сказуемалъе баян кьезе; 2. Ц1алдохъаби предложениязда жанир сказуемое батизе ругьун гьари ва гьелъие суал кьезе ругьун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби.	§ 17 х1. 106 гьум. 40
13	Бит1араб дополнение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Ц1алдохъаби предложениязда жанир бит1араб дополнение батизе ругьун гьари; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби.	§ 18 х1. 113 гьум. 42
14	Определение	1	Ц1ияб мат. малъи	1. Определение бет1ераб гуреб член бук1ин бич1ч1изаби; 2. Определениялъул х1акъалъулъ бич1и кьей; 3. Предложениялда жаниб определение батизе ругьун гьари; 4. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби.	§ 19, гьум. 43 х1. 125 гьум. 45
15	Хъвалсараб дополнение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Хъвалсараб дополнениялъе баян кьезе; 2. Предложениялда жаниб батизе лъай; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби.	§ 20 гьум. 46 х1. 132 гьум. 48
16	Х1ал. Раг1абазул диктант	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Х1алалъул х1акъалъулъ баян кьезе; 2. Предложениялда жаниб х1ал батизе ц1алдохъаби ругьун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби.	§ 21 х1. 143 гьум. 51
17	Т1ирит1ич1ел ва т1ирит1арал предложениял	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Предложение членазде биххизе лъай; 2. Т1ирит1арал ва т1ирит1ич1ел предложениял рат1а гьаризе лъай; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби.	§ 22 х1. 148 гьум. 53
18	Тайпа цоял членалгун	1	Ц1ияб дарс	1.Тайпа цоял членазе	§ 23

	предложениял		малъи	баян кьезе; 2. Тайпа цоял членазулъ лъалхъул ишараби лъезе ругьун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби.	х1. 167 гьум. 58
19	Хит1аб	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Х1ит1абалъе баян кьезе; 2. Хит1абгун предложениял г1уц1изе ругьун гьари; 3.Предложениялъулъ гьеб бат1а гьабизе лъай; 4. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби.	§ 24 гьум. 59-63
20	Контролияб диктант. Мут1иг1лъулареб ордек	1	Хал гьаби	1. Бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул хал гьаби.	Малъараб материал такрар гьаби
21	Г1адаталги жураралги предложениял	1	Калам цебет1езаби	1. Г1адатаб ва жубараб предложениязе баян кьей; 2. Г1адатал предложениял союзазул кумекалдалъун журараздe сверизаризе ругьун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби.	§ 25 х1. 199 гьум. 69
22	Бит1араб калам	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Бит1араб каламалъе баян кьезе; 2. Бит1араб каламалъулъ лъалхъул ишараби лъеязе ругьун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби.	§ 26 х1. 215
23	Диалог	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Диалогалъе баян кьезе кьезе; 2. Диалог г1уц1изе ругьун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби.	Суалал гьум. 77
24	Фонетика ва графика. Каламалъул гьаркьал ва гьел лъугьунеб куц	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Гьаркьида ва х1арпалда гьоркьоб бугеб бат1алъи лъай; 2. Каламалъул лугбузулгун лъа1-хъвай гьаби; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 28 гьум. 79- 80

25	Рагьарал ва рагьукъал гьаркьал	1	Ц1ияб мат. малъи	1.Рагьаралги рагьукъаги гьаркьазда гьоркьоб бат1алъи бихьизаби; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 29 х1. 239 гьум. 86
26	Алфавит	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Тартибалда бит1ун алфавит лъай; 2. Х1арпги гьаракьги цоцаздаса бат1а гьабизе лъай.	§ 30 гьум. 89-93
27	Е,Ё,Ю,Я х1арпал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Е,Ё,Ю,Я х1арапаз раг1ул авалалда ва рагьарал гьаркьазда хадуб к1иго гьаракь бихьизабулеб бук1ин лъай; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 31 гьум. 93-95 х1. 259 гьум. 96
28	Изложение. Калам цебет1езаби. Ясги ц1ц1еги	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул к1валзул ва хъвавул калам цебет1езаби.	Изложениялъе х1адуризе
29	Изложение. Ясги ц1ц1еги	1	Калам цебет1езаби	1. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Малъараб материал такрар гьаби
30	Ъ ва Ь	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Ъ ва Ь маг1арул мац1алда т1убазабулеб хъулухъ; 2. Ь ва Ъ ругел раг1аби бит1ун хъвазе ругьун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби.	§ 32 гьум. 96-97
31	Слог ва раг1и бикьун боси	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Слогалъе баян кьезе; 2. Раг1и бит1ун, слогазде бикьизе лъай ва цо мухъидаса цоги мухъиде бит1ун босизе малъи; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби.	§ 33 гьум. 98-101 х1. 269 гьум. 100
32	Ударение. Раг1ул фонетикияб разбор гьаби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Удари ениялъе баян кьезе; 2. Ц1алдохъабазе байбихьул классазда щвараб бажари ударение лъезе жеги камил гьабизе;	§ 34 Суалал гьум. 105

				3. Фонетикияб разбор гьабизе малъизе; 4. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби.	
33	Калам цебет1езаби. Контролиял суалазе жавабал кьей	1	Малъараб г1амлъизаби	1. Фонетикаялъул ва графикаялъул х1акъалъулъ ц1алдохъабазул лъай борци, г1амлъизаби ва камил гьаби; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби.	Гьум. 105-106
34	Лексика. Лексикаялъул х1акъалъулъ бич1ч1и. Раг1ул маг1на	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Лексикаялъул х1акъалъулъ бич1ч1и кьезе. 2. К1алзул калам цебет1езаби.	§ 35 х1. 283 гьум. 108
35	Эркенаб диктант. Гъалбац1ги гьойги	1	Калам цебет1езаби	1. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби.	Малъараб материал такрар гьаби.
36	Цо маг1наялъул ва г1емер маг1наялъул раг1аби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Цо маг1наялъул ва г1емер маг1наялъул раг1абазе бич1ч1и кьезе; 2. Г1емер маг1наялъул раг1абигун предложениял г1уц1изе лъай; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	36 х1.297 гьум. 112
37	Раг1ул бит1араб ва хъвалсараб маг1на	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Раг1ул бит1араб ва хъвалсараб маг1на бук1унеблъи лъай; 2. Раг1ул бит1араб ва хъвалсараб маг1наялда предложениял г1уц1изе ругьун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§37 гьум.112,113
38	Омонимал	1	Ц1ияб мат. малъи	1. Омонимазе баян кьезе; 2. Мисалал рачине ругьун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 38 х1 305 гьум. 116
39	Синонимал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Синонимазе баян кьезе; 2. Синонималгун предложениял ургъизе ругьун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 39 х1. 312 гьум. 117

40	Антонимал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Антонимазе баян кьезе; 2. Омонимаздаги, синонимаздаги, антононимаздаги гьоркьоб бугеб бат1алъи бихьизабизе; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 40 х1. 316 гьум. 118
41	Такрар гьаби	1	Такрар гьаби	1. Цереккун дарсазда малъараб материал такрар гьаби; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Гьум.119-120
42	Нижер хъизан. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Эбел-инсуде, яцал-вацалазде рокьи жеги ц1ик1к1инаби; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Сочинениялъе х1адуризе
43	Нижер хъизан. Сочинение	1	Калам цебет1езаби	1. Эбел-инсуде, яцал-вацалазде рокьи жеги ц1ик1к1инаби; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Цебе малъараб материал такрар гьабизе
44	Раг1и хиси. Раг1и лъугьин	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Раг1и хисизе гьабизе ц1алдохъаби ругьун гьари; 2. Раг1и лъугьунеб къаг1ида бихьизаби; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§41 х1.325 гьум. 121
45	Раг1ул ахир ва аслу	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Раг1ул ахиралъе ва аслуялъе баян кьезе; 2. Ц1алдохъаби ругьун гьаризе раг1абазулъ ахир ва аслу батизе; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 42 гьум. 122,123
46	Раг1ул кьибил	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Раг1ул кьибилалъе баян кьезе; 2. Раг1абазулъ кьибил батизе ругьун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§43 х1. 340 гьум. 125
47	Суффикс	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Суффиксалъе баян кьезе; 2. Суффиксалъул кумекалдалъун раг1аби лъугьинаризе ругьун гьари;	§44 х1. 351 гьум. 128

				3. Раг1ул разбор гьабизе ругьун гьари; 4. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	
48	Контролияб диктант. Туристасе насих1ат	1	Х1асил гьаби	1. Ц1алдохъабазул бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул даража борцине	Малъараб материал такрар гьаби
49	Раг1ул кьибилалъулъ гьаркьазул хиси	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Раг1ул форма хисулаго, кьибилалъулъ ругел гьаркьазул хиси бихьизаби; 2. Мисалал рачине ц1алдохъаби ругьун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§45, гьум. 129
50	Рагьарал гьаркьал хиси	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Раг1абазулъ рагьарал гьаркьазул хиси кколеб бук1ин бихьизаби; 2. Чадил къимат гьабизе кколеб бук1ин бихьизабизе; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§46 х1. 362 гьум. 131
51	Рагьукъал гьаркьал хиси	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Предметияб ц1аралъул форма хисулаго, цо-цо раг1абазулъ гьаркьал хиси бихьизаби; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§47 х1. 370 гьум. 133
52	Раг1аби лъугьин	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Раг1аби лъугьунел къаг1идаби рихьизари; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§48 х1. 380 гьум. 135 Суалал гьум. 136
53	Калам цебет1езаби. Къункъра (Изложение бицун)	1	Калам цебет1езаби	1. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Малъараб материал такрар гьаби
54	Морфология. Предметияб ц1аралъул грамматикиял г1аламатал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Предметияб ц1аралъе баян кьезе; 2. Рекъел к1удияб хазина бук1ин лъай; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§49 х1. 387 гьум. 139
55	Предметиял ц1арал предложениялъул членаллъун х1алт1изари	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Предложениялъул членал ва каламалъул бут1аби такрар гьари; 2. Предложениязулъ	§50 х1. 406 гьум. 143

				предметиял ц1арал ратизе ругьун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	
56	Хасал ва г1аммал ц1арал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Хасалги г1аммалги ц1аразда гьоркьоб бугеб бат1алъи бихьизаби; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§51 х1.415 гьум. 146
57	Предметияб ц1аралъул жинс	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Предметияб ц1аралъул жинсал рак1алде щвезаризе; 2. Суалаздалъун жинс бат1а бахъизе ругьун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§52 х1.424 гьум. 149
58	Предметияб ц1аралъул форма	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Предметияб ц1аралъул формабазе баян кьезе; 2. Цо форма цогиялде хисизе ругьун гьари 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§53 х1.435 гьум.153
59	Калам цебет1езаби. Сураталдаса сочинение	1	Калам цебет1езаби	1. К1алзул ва хъвавул калам цебе т1езаби; 2. Т1абиг1аталде бугеб рокьи жеги ц1ик1к1инаби	Малъараб материал такрар гьаби
60	Глагол. Г1аммаб баян	1	Ц1ияб дарс малъи	1. К/б такрар гьари; 2. Глаголалъе баян кьезе; 3. Глаголалъул грамматикиял г1аламаталгун лъай-хъвай гьаби; 4. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§54 гьум. 157-162
61	Рухьарал ва т1адч1арал глаголал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Рухьаралги т1ад ч1аралги глаголазда гьоркьоб бугеб бат1алъи бихьизаби; 2. Рухьарал ва т1адч1арал глаголал рат1а гьаризе ц1алдохъаби ругьун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§55 х1.464 гьум. 164
62	Жинсиял ва жинсиял гурел глаголал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Жинсал такрар гьари; 2. Жинсиял ва жинсиял гурел глаголазул бицине;	§56 гьум. 165-166

				3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	
63	Глаголияб ц1ар	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Глаголалдаги глаголалъул ц1аралдаги гьоркьоб бугеб бат1алъи бихьизаби; 2. Глаголияб ц1ар бат1а гьабизе ц1алдохъаби ругьун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§57 х1.473 гьум. 167
64	Глаголалъул заманаби. Араб ва бач1унеб заманалъул глаголал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Араб ва бач1унеб заманаби рат1а гьаризе лъай; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§58, 59, 60 гьум. 169-173
65	«Бук1ин» глагол заманабазде хиси	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Заманаби такрар гьари; 2. «Бук1ин» глагол заманабазде хисизе ругьун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§62 Суалал гьум. 179
66	Глагол такрар гьаби	1	Такрар гьаби	1. Глаголалъул разбор гьабизе ругьун гьари; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Малъараб материал такрар гьаби
67	Контролияб диктант. Т1абиг1иял бечелъабаздаса бит1ун пайда босизе	1	Х1асил гьаби	Ц1алдохъабазул бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул даража борци	
68	Щуабилеб классалъул материал такрар гьаби	1	Такрар гьаби	1. Щуабилеб классалъул материал такрар гьаби; 2. Малъараб г1амлъизаби; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Предметияб ц1ар ва глагол такрар гьаби

V классалъул ц1алдохъабазул лъаялдехун ва бажариялдехун ругел аслиял т1алабал.

Ц1алдохъабазда лъазе ккола:

раг1ул бит1араб ва хъвалсараб, г1емер ва цо маг1на бук!ин, омонимал, синонимал ва антонимал;

раг1ул фонетикияб, морфологияб ва г1уц1иялъул разбор гьабизе;

бат1и-бат1иял тайпабазул г1адатал предложениял г1уц1изе;

г1адатал предложениябздаса союзаздалъунги союзал гьеч1огоги журарал сок1к1арал предложениял г1уц1изе;

кьолболъ хиси кколел предметияз ц!аралдул г1емерлъул форма бит1ун лъугьинабизе.

Ц1алдохъабазухъа бажаризе ккола:

Орфографиялъул рахъалъан: г1адамазул ва географиял ц1аразулъ, къват1азул, байданазул ва пачалихъиял байрамазул ц1аразулл к1удияб х1арп хъвазе;
т1ахьазул, газетазул, журналазул, суратазул, кинофильмабазул, литературиял асаразул ц1аразул бет1ералда к1удияб х1арп хъвазе ва кавычкаби лъезе;
Пунктуациялъул рахъалъан: хит1абазулъ лъалхъул ишараби лъезе; журарал сок1к1арал предложениязулъ запятаял лъезе;
тайпа цоял членазулъ ва бит1араб каламгун предложениялъулъ лъалхъул ишараби лъезе.
Орфоэпиялъул рахъалъан:
геминатал ва лабиалиял гьаркьал бит1ун рахъизе; бак1алъул диалекталде дандеккун литературияб мац1алъулъ ругел бат1и- бат1иял гьаркьал бит1ун рахъизе.
Калам г1уц1иялъул рахъалъан:
тексталъул тема ва аслияб пикру ч1езабизе;
хабарияб тексталъул г1адатаб план г1уц!изе;
дурусго ва къокъго хабариял текстал рицине ва хъвазе;
бихьизабураб темаялда т1асан сочинение хъвазе;
жинцаго гьабураб х1алг1ул х1акъалъулъ хабар хъвазе ва бицине;
жиндирго пикру баянго, дурусго бицине, берцинго хъвазе, х1ажат гьеч1еб такрарлъи биччангут1изе, жиндирго каламалъулъ лексикиял синонимал х1алт1изаризе.

Авар мац1 6 класс

№ п/п	Дарсил тема	Саг1тазул къадар	Дарсил тайпа	Дарсил мурад	Рокъобе х1алт1и	Программаялъулаб къо-моц1	Х1ужжаялъулаб къо-моц1
1	Авар мац1алъул х1акъалъулъ къокъаб баян	1	Ц1ияб дарс малъи	1. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби; 2. 6 кл. авар мац1гун лъай-хъвай гьаби	Х1. 1, гьум. 3 (рек1ехъе)		
2	Лексика ва фразеология. 5 абилеб классалда малъараб лексика такрар гьаби	1	Такрар гьаби	1. Лексикаялъул х1акъалъулъ баян такрар гьаби; 2. К1алзул ва хъвавул к/ц	§1 Х1.5 гьум. 9		
3	Киназго х1алт1изарулел раг1аби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Лит. мац1алъе баян кьезе; Раг1ул аслияб маг1на бици	§2 Х1.4 гьум. 11		
4	Диалектикиял ва пишачилъиялъул раг1аби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Диалектикиял ва пишачилъиялъул раг1абазе баян кьезе; 2. К1алзул ва хъвавул к/ц	§3 Х1.4 гьум. 13		
5	Цогидал мац1аздаса рач1арал раг1аби.	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Ц1алдохъабазул лъай-хъвай гьабизе цогидал мац1аздаса рач1арал раг1абигун;	§4 Г1урус мац1алдаса рач1арал		

				2. Г1урус мац1алдаса рач1арал раг1абазул бит1ун - хъваялъул х1акъалъулъ бич1ч1и кьезе; 3.К1алзул ва хъвавул к/ц	раг1аби хъвазе (20)		
6	Ц1иял ва басралъарал раг1аби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Ц1иял ва басралъарал раг1абазул х1акъалъулъ бич1ч1и кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к/ц	§5 Х1.4 гьум. 17		
7	Фразеология	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Фразеологиялъул ва фразеологиял сверелазул х1акъалъулъ баян кьезе; 2. К1алзул ва хъвавул к/ц	§6, Х1.5 гьум. 20		
8	Муг1рузда бет1ербахъи	1	Х1асил гьаби	1. Ц1алдохъабазул бит1унхъваялъул ва пунктуациялъул бажари лъазе;	Малъараб материал т/гь		
9	Раг1и лъугьин. 5кл. малъараб материал такрар гьаби	1	Такрар гьаби	1. Сундул кумекалдалъун раг1и лъугьунеб бици; 2. 5 классалда малъараб материал т/гь (раг1аби лъугьин) 3. К1алзул ва хъвавул к/ц	§7 Х1.4 гьум. 22		
10	Морфологияб къаг1идаялъ раг1и лъугьин: ***суффиксазул кумекалдалъун***	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Морфологияб къаг1идаялъ раг1и лъугьунеб куц бихьизаби; 2. Авар мац1алда суффиксазул кумекалдалъун раг1аби лъугьин бихьизаби ва бич1ч1изаби 3)Суффиксазул кумекалдалъун раг1аби лъугьинаризе лъазе:	§8 Х1.6 гьум. 26		
11	***К1иго раг1и, яги к1иго кьибил жубан раг1аби лъугьин***	1	Ц1ияб дарс малъи	1. К1иго раг1и, яги к1иго кьибил жубан лъугьарал раг1абазулгун бит1ун - хъваялъул лъай-хъвай гьаби; 2. К1алзул ва хъвавул к/ц	§8 Х1.5 гьум. 27		
12	***Бак1алъул г1адамал рихьизарулаго, раг1ул кьибил хисиялдалъун***	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Бак1алъул г1адамал рихьизарулаго, раг1ул кьолбол кинаб хиси кколеб бихьизаби: 2. К1алзул ва хъвавул к/ц	§8 Х1.2 гьум. 28		
13	***Цо каламалъул бут1а цогиялъул бак1алда х1алт1изаби***	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Каламалъул бут1аби такрар гьари; 2. Каламалъул бут1абазул дандеккей; 3. К1алзул ва хъвавул к/ц	§8 гьум. 29-30		

14	Журарал къокъ гьарурал раг1аби. Раг1абазул диктант	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Кинаб мац1алдаса нилъехъе къокъ гьарурал раг1аби рач1арали бицине; 2. К1алзул ва хъвавул к/ц	§ 9 гьум 31-34. К/с гьум.35		
15 16	Калам цебет1езаби Изложение. Руз	1 1	Калам цебет1езаби Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул к/ц 2. Ц1алдохъабазул рузиде бугеб бербалагьи хисизаби; гьелъул г1адамазе бугеб пайда	Изложениялъе х1адуризе		
17	Морфология ва бит1унхъвай. Предметияб ц1ар. Предметияб ц1ар (цебесеб классалда малъараб такрар гьаби)	1	Такрар гьаби	1.Цебе малъараб материал такрар ва гъварид гьаби; 2. Падежал такрар гьари; 3. К1алзул ва хъвавул к/ц	§10 Х1 5 гьум 38		
18	Предметияб ц1аралъул цолъул ва г1емерлъул форма такрар гьаби	1	Такрар гьаби	1.Цебе малъараб г1амлъизаби; 2. К1алзул ва хъвавул к/ц	Х1 5 гьум 42		
19	Бак1алъул падежал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Падежазул ахиразул бит1унхъвай малъи; 2. Предметиял ц1арал падежазде сверизаризе ругьун гьаризе; 3. К1алзул ва хъвавул к/ц	§11 гьум 47-48		
20	Предметияб ц1аралъул г1емерлъул форма	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Пред. ц1ар такрар гьаби; 2.Пред. ц1аралъул г1емерлъул формаялъе г1аммаб баян кьезе; 3. К1алзул ва хъвавул к/ц	§12 Х1 5 гьум 50		
21	Г1емерлъул формаялде пр. ц1ар падежазде свери.	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Г 1емерлъул формаялъул пр. ц1арал падежазде сверизе гьаризе ругьун гьаризе; 2. К1алзул ва хъвавул к/ц	§13 Х1 7 гьум 52		
22	Предметияб ц1аралъул суффиксал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Предметиял ц1арал лугьизаризе х1алт1изарулел суффиксазе баян кьезе; 2. К1алзул ва хъвавул к/ц	§ 14 Х1 6 гьум 55		
23	Журарал предметиял ц1арал ва гьезул бит1унхъвай	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Журарал пр. ц1арал кин лъугьунелали рихьизари; 2. Журарал пр. ц1аразул бит1унхъвай малъи: 3. К1алзул ва хъвавул к/ц	§ 15 гьум 55-56		
24	Контролияб диктант «Муг1рузда бет1ербахъи»	1	Х1асил гьаби	1. Ц1алдохъабазул бит1унхъваялъулаб ва пунктациялъулаб лъай щиб даражаялда бегебали хал гьаби	Малъараб материал такрар гьаби		
24	Предметияб ц1аралъул	1	Ц1ияб дарс	1. Морфологияб разбор	Сочинение		

	морфологияб разбор. «Нижер класс». Ругьун гьариялъул сочинение		малъи	гьабизе ругьун гьари; 2. К1алзул ва хъвавул к/ц; Гьудул гьалмагълъиде рокьи ц1ик1к1инаби. 3. Диктанталъул анализ гьаби	хъван лъугьинабизе. К/с гьум. 59		
25	Прилагательное	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Прилагательное к/б х1исабалде г1аммаб баян кьезе; 2. Пр. членал такрар гьари 3. К1алзул ва хъвавул к/ц	§ 17 Х1 3 гьум 61		
26	Качествиял прилагательноял	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Качествиял прилагательноязе баян кьезе; 2. К1алзул ва хъвавул к/ц	§18 Х1 5 (лъ.) гьум 63		
27	Гьоркьоблъиялъу-лал прилагательноял	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Качествиялги гьоркьоблъиялъу-лалги прил. гьоркьоб бугеб бат1алъи бихьизаби; 2. К1алзул ва хъвавул к/ц	§19 Х1 4 гьум 65		
28	Прилагательноял лъугьунеб куц. Раг1абазул диктант	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Авар мац1алда прилаг. лъугьунел къаг1идабазулгун лъай-хъвай гьаби; 2.Ц1алдохъабазул бит1унхъваялъулаб лъай щиб даражаялда бугебали хал гьаби; 3. К1алзул ва хъвавул к/ц	§20 Х1 4 гьум 67		
29	Предметияб ц1арлъун лъугьарал прилагательноял падежазде свери	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Пред. ц1арул бак1алда х1алт1изарулел прилаг. падежазде сверизе ц1алдохъаби ругьун гьари; 2. К1алзул ва хъвавул к/ц	§21 Х1 6 (лъ.) гьум 71		
30	Г1урус мац1алдаса рач1арал прилагательноя-зул бит1унхъвай	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Г1урус мац1алдаса раг1арал прил-зул бит1ун хъваялъул х1акъалъулъ баян кьей; 2. К1алзул ва хъвавул к/ц	§ 22 Х1 4 гьум 73		
31	Сочинение «Нижер хъизан»	1		1. К1алзул ва хъвавул к/ц 2. Эбел-инсуде яцал вацазде бугеб рокьи ц1ик1инаби	Сочинение лъугьинабизе		
32	Прилагательноя-лъул разбор. Сочинениялъул анализ	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Прилогательно-ялъул разбор гьабизе ругьун гьари; 2. Сочинениялъул анализ гьаби	§23 К/с гьум 75		
33	Рик1к1ен. Раг1абазул диктант	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Рик1к1еналъул х1акъалъулъ баян кьей; 2. Ц1алдохъабазул бит1унхъваялъул лъай борхизаби;	§24 Х1 5 гьум 78		

34	Рик1к1еналъул г1уц1и. Ругьун гьарияльул диктант	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Рик1к1еналъул г1уц1ияльул х1акъалъулъ баян кьей; 2. Ц1алдохъабазул бит1унхъваяльул ва пунктуацияльул льай щиб даражаялда бугебали хал гьаби; 3. К1алзул ва хъвавул к/ц	§ 25 Х1 3 гьум 79		
35	Рик1к1еналъул разрядал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Рик1к1еназул разрядазулгун ц1алдохъабазул льай-хъвай гьабизе; 2. К1алзул ва хъвавул к/ц	§ 26 Х1. 3 Гьум. 83		
36	Иргадул рик1к1ен	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Иргадул рик1к1ен кин лъугьунебали бихьизаби; 2. К1алзул ва хъвавул к/ц 3.Х1алт1аби хъвай	§ 27 гьум 86		
37	Рик1к1еналъул бит1унхъвай	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Рик1к1ен такрар гьаби; 2. Рик1к1еналъул бит1унхъвай малъи; 3. К1алзул ва хъвавул к/ц	§ 28 гьум 88-89		
38	Рик1к1енал падежазде свери	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Рик1к1енал падежазде сверизе ругьун гьари; 2. К1алзул ва хъвавул к/ц	§29 гьум 91-92		
39	Рик1к1еналъул морфологияб разбор. Раг1абазул диктант	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Ц1алдохъаби рик1к1еналъул морфологияб разбор гьабизе ругун гьари; 2. Ц1алдохъабазул бит1унхъваяльул льай щиб даражаялда бугебали хал гьаби; 3. К1алзул ва хъвавул к/ц	§30 К/с гьум. 94		
40	Контролияб диктант «Сталинрадалъул гьунар»	1	Х1асил гьаби	1. Ц1алдохъабазул бит1унхъваяльулаб ва пунктуацияльулаб льай щиб даражаялда бугебали хал гьаби	Малъараб материал такрар гьаби		
41	Ц1арубак1. Ц1арубак1азул маг1на. Диктанталъул анализ гьаби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Ц1арубак1алъе к/б х1исабалда г1аммаб баян кьезе; 2.К/б такрар гьари; 3. Ц1арубак1алгун предложениял г1уц1изе ругьун гьари; 4. Диктанталъул анализ гьаби	§ 31 Х1 8 гьум 97		
42	Ц1арубак1азул разрядал	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Ц1алдохъабазул ц1арубак1азул разрядалгун льай-хъвай гьаби;	§32 Х1 2 гьум 99		

				2. Ц1арубак1ал каламалъулъ х1алт1изаризе лъай; 3. Мисалал рачи.			
43	Ц1арубак1ал падежазде свери	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Ц1арубак1 такрар гьаби; 2. Ц1арубак1ал падежазде сверизе ругьун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 33 гьум 100-103		
44	Ц1арубак1азул бит1унхъвай	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Ц1арубак1 такрар гьаби; 2. Ц1арубак1азул бит1унхъвай малъи; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 34 гьум 104		
45	Х1амаги мискинчиги. Калам цебет1езаби.	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби;	Изложениялъе х1адуризе		
46	Изложение «Х1амаги мискинчиги»	1	Калам цебет1езаби	1. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Малъараб материал цебет1езаби		
47	Ц1арубак1азул морфологияб разбор. Изложениялъул анализ	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Морфологияб разборалъул тартиб лъай; 2.Калам цебет1езаби 3. Изложениялъул анализ гьаби	К/с 107-108		
48	Причастие. Причастиялъул маг1на	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Причастиялъул х1акъалъулъ баян кьезе; 2. Причастиялдаги прилагательноял-даги гьоркьоб бугеб бат1алъи бихьизаби. 3. Калам цебет1езаби	§35 Х1 5 гьум 110		
49	Причастиялъул грамматикиял г1аламатал.	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Причастиялъул гр. г1аламатазул бици; 2. Калам цебет1езаби	§ 36 гьум 110-111		
50	Предложениялда жаниб причастие. Раг1абазул диктант	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Причастие такрар гьаби; 2. Предложениялъул членал такрар гьари; 3. Предложениялда жаниб причастие щиблъун ккун бук1унебали малъи; 4. Ц1алдохъабазул бит1унхъваялъул лъай борци	§ 37 Х1 5 гьум 114		
51	Сочинение «Исана хасел»	1	Калам цебет1езаби	1. Т1абаг1аталде бугеб рокьи жеги ц1ик1к1инаби; 2. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Сочинение лъугьинабизе		
52	Причастияб сверел.Сочинениялъул анализ	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Причастияб сверелалъе баян кьезе; 2. Сочинениялъул анализ гьаби;	§ 38 гьум 117		

				3. Калам цебет1езаби			
53	Причастиялъул заманаби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Заманаби такрар гьари; 2. Мисалал рачи; 3. Х1алт1аби хъвай	§ 39 Х1 8 гьум 121		
54	Причастие падежазде свери	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Причастие такрар гьаби; 2. Причастие падежазде сверизе ругьун гьари; 3. Калам цебет1езаби	§ 40 Х1 5 гьум 123		
55	Причастиялъул разбор	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Морфологияб разбор гьабизе лъазе; 2. Калам цебет1езаби	§41 К/с Гьум. 124		
56	Контролияб диктант	1	Х1асил гьаби	1. Ц1алдохъабазул бит1унхъваялъул лъай щиб даражаялда бугебали хал гьаби	Малъараб материал такрар гьаби		
57	Деепричастие. Деепричастие глаголалъул хасаб форма	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Деепричастиялъе баян кьезе; 2. Деепричастие глаголалъул хасаб форма бук1ин бици; 3. Калам цебет1езаби	§ 42 Х1 5 гьум 126		
58	Деепричастиялъул грамматикиял г1аламатал.	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Деепричастиелъул грамматикиял г1аламатазул бицине; 2. Калам цебет1езаби	§ 43 Х1 2 гьум 128		
59	Нижер росу. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби 2. Ват1аналде рокьи ц1ик1к1инаби	Сочинениялъе х1адуризе		
60	Нижер росу. Сочинение	1	Калам цебет1езаби	1. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби 2. Ват1аналде рокьи ц1ик1к1инаби	Малъараб материал такрар гьабизе		
61	Предложениялда жаниб деепричастие	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Предложениязулъ членал такрар гьари; 2.Предложениязулъ деепричастие батизе лъазе 2. Калам цебет1езаби	§ 44 Х1 3 гьум 131		
62	Деепричастиялъул заманаби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Деепричастие заманабазде хисизе лъазе; 2. Калам цебет1езаби	§ 45 Х1 7 гьум 134		
63	Деепричастияб сверел	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Деепричастияб сверелалъе бич1ч1и кьезе; 2. Калам цебет1езаби	§ 46 К/с Гьум 136		
64	Газета къват1ибе биччазе. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Газета къват1ибе биччазе ц1алдохъаби ругьун гьари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Газетаялъе макъала хъвазе		
65	Лексика ва	1	Такрар гьаби	1. Лексика ва фразеология			

	фразеология			такрар гьаби; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби			
66	Раг1и лъугьин	1	Такрар гьаби	1. Раг1аби лъугьунел къаг1идаби такрар гьаби; 2. Калам цебет1езаби	5 раг1иялъул разбор гьабизе		
67	Контролияб диктант. Бобр	1	Х1асил гьаби	1. Бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул ц1алдохъабазул лъай борцине	Малъараб материал такрар гьабизе		
68	Х1асил гьабиялъул дарс. Диктанталъул анализ	1	Такрар гьаби	1. 6 классалда малъараб материал г1амлъизаби; 2. Калам цебет1езаби			

VI классалъул ц1алдохъабазул лъаялдехун ва бажариялдехун ругел аслиял т1алабал

Ц1алдохьабазда лъазе ккола:

цогидал мац!аздаса рач1арал раг1аби, ц1иял ва басралъарал раг1аби, фразеологиял сверелал;

морфологияб къаг1идаялда раг1и лъугьинабизе; цолъул ва г1емерлъул формаялда предметиял ц1арал падежазде сверизаризе;

г1адатаб ва жубараб прилагательное г1уц1изе; иргадул рик1к1еналгун предметиял ц1арал рекъон ккезаризе; причастиял ва деепричастиял лъугьинаризе; раг!ул г1уц!иялъул разбор гьабизе.

Ц1алдохъабазухъа бажаризе ккола: орфографиялъул рахъалъан: предметияб ц1аралъул суффиксал бит1ун хъвазе; журарал предметиял ц1арал бит1ун хъвазе; бат1и-бат1иял каламалъул бут1абаздаса лъугьарал прилагательниял бит1ун хъвазе;

Рик1к1ен ва ц1арубак1ал биг1ун хъвазе.

Пунктуациялъул рахъалъан:

причастиял ва деепричастиял сверелазулъ лъалхъул ишараби лъезе.

Орфоэпиялъул рахъалъан:

Г1емер лъул формаялда ц1арубак1азул падежиял ахирал бит1ун ц1ализе.

Калам г1уц1иялъул рахъалъан: жубараб план г1уц1изе; бат1и-бат1иял темабазда т1асан хабарияб тайпаялъул текст дурусго ва къокъго бицине;

темаялъул аслияб пикруги х1исабалде босун, сочинениялъе материал данде гьабизе ва гьеб тартибалде ккезабизе;

Авар мац1 7 класс

№ п/п	Дарсил тема	Саг1тазул къадар	Дарсил тайпа	Дарсил мурад	Рокъобе х1алт1и
1	Предложение	1	Такрар гьаби	1. Предложениязул тайпаби рак1алде щвезари; 2. Цебеккун малъараб материал такрар гьаби; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 47 х1. 4 гьум. 138
2	Раг1и лъугьин	1	Такрар гьаби	1. Раг1и лъугьиналъул аслияб къаг1идаби рак1алде щвезари; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 48 х1. 5 гьум. 139
3	Морфология	1	Такрар гьаби	1. Каламалъул бут1аби такрар гьари; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 49
4	Бит1унхъвай. Раг1абазул диктант	1	Такрар гьаби	1. Падежал такрар гьари; 2. Журарал раг1абазул бит1унхъвай рак1алде щвезаби; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	х1. 5 гьум. 142
5	Глаголалъул авалияб форма-инфинитив	1	Щ1ияб дарс малъи	1. Глаголалъе баян кьезе; 2. Инфинитивалъе баян кьезе; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 50 х1. 6 гьум. 145
6	«Гьабизе» - кумекалъул глагол	1	Щ1ияб дарс малъи	1. «Гьабизе» - кумекалъул глаголалдаса бат1и-бат1иял формаби лъугьунел рук1ин бихьизаби; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 51 х1. 5 гьум. 147
7	Контролияб диктант. Риидал рохьов	1	Х1асил гьаби	1. Бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул даража борци; 2. Хъвавул калам цебет1езаби	Малъараб материал такрар гьаби
8	Журарал глаголал	1	Щ1ияб дарс малъи	1. Журарал глаголазе баян кьезе; 2. Журарал глаголал бит1ун хъвазе ругьун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 52 х1. 4 гьум. 148
9	Составиял глаголал. Раг1абазул диктант	1	Щ1ияб дарс малъи	1. Составияб глаголалъе баян кьезе; 2. Глаголазул заманаби такрар гьари;	§ 53 х1. 6 гьум. 150

				3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	
10	Гьанже заманалъул составиял глаголал	1	Ц1ияб материал малъи	1. Гьанже заманалъул составиял глаголал лъугьунеб къаг1ида бихьизаби; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 54 х1. 5 гьум. 152
11	Бач1унеб заманалъул составиял глаголал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Бач1унеб заманалъул составиял глагол лъугьунеб къаг1ида бихьизаби; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 55 х1. 5 гьум. 154
12	Араб заманалъул составиял глаголал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Араб заманалъул составиял глаголал лъугьунеб къаг1ида бихьизаби 2. Араб заманалъул составиял глаголал лъугьинаризе ругьун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 56 х1. 5 гьум. 157
13	Глаголалъул такрарлъиялъул форма	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Глаголалъул такрарлъиялъул формаби лъугьунел къаг1идабазул бицине; 2. Глаголалъул такрарлъиялъул формабигун предложениял ургъизе ругьун гьари	§ 57 х1. 5 гьум. 159
14	Сочинение. Хасалихълъи	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби; 2. Т1абиг1аталде бугеб рокьи жеги ц1ик1к1инаби	Малъараб материал такрар гьаби
15	Г1инзул глагол	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Г1инзул глаголалъе бич1ч1и кьезе; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 58 х1. 3 гьум. 161
16	Глаголалъул наклонениял. Хабарияб наклонение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Наклонениялъул х1акъалъулъ бич1ч1и кьей; 2. Хабарияб наклонениялъул бицине; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 59 х1. 3 гьум. 165 (лъ.)
17	Т1алабияб наклонение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Т1алабияб наклонениялъе бич1ч1и кьезй; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 60 гьум. 166-169
18	Т1алабияб наклонениялъул гьеч1олъиялъул форма	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Т1алабияб наклонениялъул гьеч1олъиялъул форма кин лъугьулебали бихьизаби; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 62 х1. 4 гьум. 172
19	Т1алабияб	1	Ц1ияб дарс	1. Т1алабияб наклонениялъул	§ 62

	наклонениялъул гъариялъулаб форма		малъи	гъариялъул форма кин лъугьулебали бихьизаби; 2. Ц1алдохъаби гъариялъул форма каламалъулъ х1алт1изабизе ругьун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	х1. 5 гьум. 172
20	Т1алабияб наклонениялъул гьесизариялъул форма	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Т1алабияб наклонениялъул гьесизариялъул форма лъугьунеб къаг1ида малъи; 2. Гьесизариялъулаб форма каламалъулъ х1алт1изабизе ц1алдохъаби ругьун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 63 х1. 4, гьум. 174
21	Калам цебет1езаби. Таращ	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби; 2. Жамилатилги Мурадилги гьунаралъе къимат кьезе ц1алдохъабазда лъай	Изложениял ъе х1адуризе
22	Контролияб изложение. Таращ	1	Калам цебет1езаби	1. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби;	Малъараб материал такрар гьаби
23	Шарт1ияб наклонение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Глаголазул кинал формабаздасан шарт1ияб наклонение лъугьунебали малъи; 2. Тексталъулъ шарт1иял наклонениял ратизе ц1алдохъабазда лъай; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 64 х1. 2 гьум. 176
24	Шарт1ияб наклонениялъул гьеч1олъиялъул форма	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Шарт1ияб наклонениялъул гьеч1олъиялъул формаялъул глаголал лъугьинаризе ругьун гьари; 2. Тексталъулъ шарт1иял наклонениял ратизе ц1алдохъабазда лъай; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 65 гьум. 177-179
25	Шарт1ияб наклонениялъул анищалъулаб форма	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Шарт1ияб наклонениялъул анищалъулаб форма лъугьинабизе ругьун гьари; 2. Текстазулъ гьел ратизе лъай; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 66 х1. 3 гьум. 180
26	Суалияб наклонение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Суалияб наклонениялъ щиб загьир гьабулебали малъизе; 2. Суалияб наклонениялъул	§ 67 гьум. 181-182

				глаголалгун предложениял г1уц1изе ругьун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	
27	Глаголазул бит1унхъвай	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Глагол такрар гьаби; 2. Цо маг1на кьолел, г1ага-шагараб маг1на кьолел, составиял глаголазул бит1унхъвай ц1алдохъабазда малъи; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 68 х1. 2 гьум. 184 (лъ.)
28	Глаголалъул разбор	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Глаголалъул х1акъалъулъ малъараб материал рак1алде щвезаби ва щула гьаби; 2. Морф. разборалъул тартиб малъи; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Суалал гьум. 188-189
29	Калам цебет1езаби. Нижер хъизан	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул хъизаналде рокьи ц1ик1к1инаби; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Сочинениял ъе х1адуризе
30	Сочинение. Нижер хъизан	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул хъизаналде рокьи ц1ик1к1инаби; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Малъараб материал такрар гьаби
31	Наречие	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Наречиялъул х1акъалъулъ г1аммаб баян кьей; 2. Ц1алдохъаби тексталъулъ наречиял ратизе ва суал кьезе ругьун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 70 х1. 4 гьум. 191
32	Наречиялъул разрядал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Наречиязул разрядазулгун лъай-хъвай гьаби; 2. Тексталъулъ суалалъул кумекалдалъун наречиялъул разрядал лъай; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 71 х1. 4 гьум. 194
33	Наречие лъугьин	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Ц1алдохъабазул наречиял лъугьунел къаг1идабигун лъай-хъвай гьаби; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 72 х1. 4 гьум. 196
34	Наречиялда жанир жинсиял г1аламатал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Жинсиял глаголаздаса, ишараялъул ц1арубак1аздаса лъугьарал наречиязулъги, гьединго бак1алъул	§ 73 х1. 3 гьум. 199

				наречиязулъги жинсиял г1аламатал ц1уни бихьизаби; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	
35	Ишалъул кагътал. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул ишалъул кагътазулгун лъай-хъвай гьаби; 2. Г1арза хъвазе ругьун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Протокол хъвазе
36	Предметиял ц1аразул цо-цо падежияб форма наречиязде свери	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Предметиял ц1аразул цо-цо падежияб форма наречиязде сверулеб бук1ин бихьизаби; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби;	§ 74 х1. 4 гьум. 200
37	Наречиялъул бит1унхъвай	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Наречиязул бит1унхъваялъул бици; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 75 х1. 2 гьум. 201
38	Наречиялъул разбор	1	Малъараб г1амлъизаби	1. Цебеккун малъараб материал г1амлъизаби; 2. Разбор гьабулеб тартиб малъи; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 76 Гьум. 202-203
39	Контролияб диктант	1	Х1асил гьаби	1. Наречиязул бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул рахъалъ ц1алдохъабазул лъай борци	Малъараб материал такрар гьаби
40	Союзал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Кумекалъул к/б такрар гьари; 2. Сок1к1иналъул ва нахърилълъиналъул союзал рат1а гьаризе лъай; 3. Маг1на данде кколел союзал х1алт1изаризе лъай; 4. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 77 гьум. 204-205
41	Союзал	1	Малъараб г1амлъизаби	1. Сок1к1иналъул ва нахърилълъиналъул союзал х1алт1изаризе лъай; 2. Маг1на данде кколел союзал х1алт1изаризе лъай; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§77 х1. 3 гьум. 206
42	Союзазул бит1унхъвай	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Союзазул бит1унхъвай малъи; 2. Союзалги гьоркьоре ккезарун, предложениял г1уц1изе ругьун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 78 х1. 1 гьум. 207 (лъ)

43	Союзазул бит1унхъвай	1	Малъараб г1амлъизаби	1. Ц1алдохъабазул союзазул бит1унхъвай щиб даражаялда бугебали хал гьаби; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§77,78 х1. 4 гьум. 208 (лъ)
44	Частицаби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Частицабазе к/б х1исабалда г1аммаб баян кьезе; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 79 х1. 3 гьум. 211 (лъ)
45	Частицабазул группаби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Частицабазул группаби рат1а рахъизе малъи; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 80 х1. 4 гьум. 214
46	Частицабазул бит1унхъвай	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Ц1алдохъаби частицаби бит1унхъвазе ругьун гьари; 2. Маг1наялъухъ балагьун, частицаби х1алт1изаризе лъай; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 81 х1. 3 гьум. 215
47	Нижер росу. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Рижараб росдаде (Ват1аналде) рокьи дагьабги ц1ик1к1инаби; 2. Росдал тарих, т1абиг1ат, г1адамал хиралъи, ц1уни, бокьи; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Сочинениял ъе х1адури
48	Нижер росу. Сочинеие	1	Калам цебет1езаби	1. Рижараб росдаде (Ват1аналде) рокьи дагьабги ц1ик1к1инаби; 2. Росдал тарих, т1абиг1ат, г1адамал хиралъи, ц1уни, бокьи; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Малъараб материал такрар гьаби
49	Хадурег1ел	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Хадурег1елазе г1аммаб баян кьезе; 2. Хадурег1елазулгун ц1алдохъабазул лъай-хъвай гьаби; 3. Хадурег1елаллъун х1алт1изарулел наречиял малъи; 4. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 82 х1. 4 гьум. 219
50	Хадурег1ел	1	Малъараб г1амлъизаби	1. Ц1алдохъабазул хадурег1елазул х1акъалъулъ лъай ц1ик1к1инаби 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 84 х1. 4 гьум. 220

51	Хадурег1елазул бит1унхъвай	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Хадурег1елазул бит1унхъваялъул бици; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 83 х1. 4 гъум. 222 (къ)
52	Междометие	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Междометиязулгун ц1алдохъабазул лъай-хъвай гьабизе; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 84 3 предло - жение ургъизе
53	Междометиязул бит1унхъвай	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Междометиязул бит1унхъвай малъи; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 85 гъум. 223
54	Междометиязул бит1унхъвай	1	Малъараб г1амлъизаби	1. Междометиязул бит1унхъвай такрар гьаби; 2. Предложениязулъ междометиял ратизе ругьун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Х1. 3 гъум. 226
55	Эркенаб диктант. Имам Шамил	1	Калам цебет1езаби	1. Имам Шамил-киназего мисал вук1ин ц1алдохъабазда бич1ч1и; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Малъараб такрар гьаби
56	Глагол. Глаголалъул заманаби	1	Такрар гьаби	1. Глагол такрар гьаби; 2. Глаголалъул заманаби рат1а гьаризе лъай; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§50-56 т/гь.
57	Глаголалъул наклонениял	1	Такрар гьаби	1. Глаголалъул наклонениял такрар гьари; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§59-67 т/гь.
58	Глаголазул бит1унхъвай	1	Такрар гьаби	1. Глаголазул бит1унхъвай такрар гьаби; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§68 т/гь.
59	Наречие. Наречиялъул разрядал	1	Такрар гьаби	1. Наречие такрар гьабизе; 2. Наречиялъул разрядал лъазе; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§70,71
60	Наречиязул бит1унхъвай	1	Такрар гьаби	1. Наречиязул бит1унхъвай такрар гьаби; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§75 т/гь.
61	Калам цебет1езаби. К1алзул изложение	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби	Малъараб такрар гьаби
62	Союзал. Союзазул бит1унхъвай	1	Такрар гьаби	1. Союзазул бит1унхъвай такрар гьаби;	§77,78 т/гь.

				2. Каламалъулъ союзал бит1ун х1алт1изаризе лъай; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	
63	Частицаби. Частицабазул бит1унхъвай	1	Такрар гьаби	1. Частицабазул бит1унхъвай такрар гьаьи; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§79-81 т/гь.
64	Хадурег1ел. Хадурег1елазул бит1унхъвай	1	Такрар гьаби	1. Хадурег1елазул бит1унхъвай такрар гьаби; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§82,83 т/гь.
65	Междометие. Междометиязул бит1унхъвай	1	Такрар гьаби	1. Междометиязул бит1унхъвай такрар гьаби; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§84 т/гь.
66	Контролияб диктант. Г1ужрукъалъ яс хвасар гьаюна	1	Х1асил гьаби	1. Ц1алдохъабазул бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул даража борцине	Малъараб материал такрар гьаби
67	Т1абиг1аталде экскурсия. Дир Ват1ан	1	Экскурсия	1. Т1абиг1аталде бугеб рокьи ц1ик1к1инаби; 2. Росдал г1адамазул г1умру, зах1мат, г1адатал, рокьи ва ц1уни; 3. К1алзул калам цебет1езаби	Сочинениял ъе х1адуризе
68	Сочинение. Нижер росу	1	Калам цебет1езаби	1. Т1абиг1аталде бугеб рокьи ц1ик1к1инаби; 2. Росдал г1адамазул г1умру, зах1мат, г1адатал, рокьи ва ц1уни; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Малъараб материал такрар гьаби

VII классалъул ц1алдохъабазул лъаялдехун ва бажариялдехун ругел аслиял т1алабал

Ц1алдохъабазда лъазе ккола:

VII классалда лъазарурал жалго жидедаго ч1арал ва кумекалъулал каламалъул бут1аби баян гьаризе;

глаголалъул баг1и-бат1иял формаби лъугьинаризе.

Орфографиялъул рахъалъан:

байбихьул классазда ва V, VI, VII классазда лъазабураб мац1алъул материалалда данде кколел орфограммаби баян гьаризе;

глаголал бит1ун хъвазе;

союзал, хадурег1ел ва частицаби бит1ун хъвазе.

Пунктуациялъул рахъалъан:

междометиязда хадуб запятая, яги ах1ул ишара лъезе.

Орфоэпиялъул рахъалъан:

глаголал, наречиял (аск1об, цебе, гъорлъ ва гь. ц.) ва

частицаби, авар литературияб мац1алъул орфоэпия ц1унун, ц1ализе.

Калам г1уц1иялъул рахъалъан:
Г1адамасул сипат-сураталъулги х1алт1ул иналъулги описаниялъул элементал ругеб хабариб тексталъул г1ат1идгоги къокъгоги изложение хъвазе;
Г1адамасул х1алт1ул иналъул сурат цебеч1езабун, хъвазе; бихьизабураб сюжеталда рекъон, харбал хъвазе; жалго ц1алдохъабазул г1умруялда хурхарал, жидерго пикру бициналъулал сочинениял хъвазе.

Авар мац1 8 класс

№ п/п	Дарсил тема	Саг1тазул къадар	Дарсил тайпа	Дарсил мурад	Рокъобе х1алт1и	Программаялъулаб къо-моц1	Х1ужжаялъулаб къо-моц1
1	**5-7** кл. малъараб материал такрар гьаби. Фонетика	1	Такрар гьаби	1.Фонетика такрар гьабизе; 2. Раг1и цо мухъидаса цоги мухъиде, слогазде бикьун, боси рак1алде щвезаби; 3. Е, Ё, Ю Я х1арпал цо гьаракь бихьизабизеги к1иго гьаракь бихьизабизеги х1алт1изарулел раг1аби рак1алде щвезаби	§ 1 гьум. 3		
2	Лексика ва фразеология	1	Такрар гьаби	1. Лексикаялъул ва фразеологиялъул х1акъалъулъ бич1ч1и кьей; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 2 гьум. 4		
3	Раг1ул г1уц1и ва раг1и лъугьин	1	Такрар гьаби	1. Суффиксаздалъун, к1иго раг1и, яги к1иго кьибил жубаялдалъун раг1аби лъугьинари камил гьабе; 2. Журарал раг1аби к1алзул ва хъвавул каламалъулъ бит1ун х1алт1изаризе ругьун гьари	§3 х1. 10 гьум. 5		
4	Морфология	1	Такрар гьаби	1. Каламалъул	§4		

	Раг1абазул диктант			бут1абазул, гьезул формабазул, гьел лъугьиналъе ругел ресал рак1алде щвезари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	х1. 12 гьум.5 (лъ.)		
5	Синтаксис ва пунктуация Предложениялдаса раг1абазул дандраялъул бат1алъи	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Предложениялдаса раг1абазул дандраялъул бат1алъи бич1ч1изаби; 2. Раг1абазул дандраяздаса предложениял г1уц1изе ругьун гьари	§ 5 гьум. 7-11		
6	Контролияб диктант «Г1иса»	1	Х1асил гьаби	1. Бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул ц1алдохъабазул лъай борци	Малъараб материал такрар гьаби		
7	Раг1абазул дандраязулъги предложениязулъги раг1абазул бухьен. Диктанталъул анализ	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Раг1абазул бухьеналъул х1акъалъулъ бици; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 6 гьум. 12-14		
8	Раг1абазул дандраязулъ ва предложениязулъ раг1абазул тартиб	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Раг1абазул дандраял раг1абазул цо ч1араб тартибалда лъезе ругьун гьари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 7 гьум. 15-16		
9	Логикияб ударение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Логикияб ударениялъе г1аммаб баян кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 8 гьум.17		
10	<u>Предложение</u>	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Предложениялъе баян кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	3-6 предложение г1уц1изе		
11	Хабариял, суалиял ва т1алабиял предложениял. Ах1ул предложение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Хабариял,суалиял, т1алабиял предложениязул х1акъалъулъ баян кьей; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 9 гьум. 18-21		

12	Т1ирит1ич1ел ва т1ирит1арал предложениял	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Т1ирит1аралги т1ирит1ич1елги предложениязда гьоркьоб бат1алъи бихьизабизе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 10 гьум. 22-24		
13	Хасалихълъи. Сочинение. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Т1абиг1аталъул хиса-баси кинаб бугебали ц1алдохъабазда бихьизе лъай; 2. Т1абиг1ат ц1унизе ва гьелде рокьи жеги ц1ик1к1инаби; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Сочинение льугьинабизе		
14	Предложениялъул бет1ерал членал. Подлежащее	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Предложениялъул бет1ерал членазе г1аммаб баян кьезе; 2.Подлежащее бет1ераб член бук1ин бич1ч1изаби; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 11 х1 46, гьум. 26		
15	Сказуемое. Раг1абазул диктант	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Сказуемоялъе бет1ераб член х1исабалда г1аммаб баян кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§12 гьум. 26-27		
16	Г1адатаб глаголияб сказуемое	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Сказуемое такрар гьаби; 2.Г1адатаб глаголияб сказуемоялъе г1аммаб баян кьезе; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 14 х1 5 гьум. 29		
17	Ц1арулаб составияб сказуемое	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Ц1арулаб составияб сказуемоялъул г1уц1иялъул бицине; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 14 х1 55 гьум. 33		
18	Глаголияб составияб сказуемое	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Глаголияб составияб сказуемоялъул	§ 15 х1 64		

				г1уц1иялъул бицине; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	гьум 34		
19	Бит1араб дополнение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Бит1араб дополнениялъе баян кьей; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§16 х1 69 гьум. 36		
20	«Чанахъабазул гамач1» Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1.К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби;	Изложениялъе х1адуризе		
21	Ругьунлъиялъул изложение. «Чанахъабазул гамач1»	1	Калам цебет1езаби	1.К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби; 2. Бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул лъай борцине	Малъараб материал такрар гьаби		
22	<u>Предложениялъул бет1ерал гурел членал</u> Определение	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Предложениялъул бет1ерал гурел членазе бич1ч1и кьезе; 2. Определениялъул х1акъалъулъ баян кьей; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 17 х1 73 гьум. 40		
23	Цадахълъел	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Цадахълъелалъе баян кьей; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§18 х1. 77 гьум. 43		
24	Хъвалсараб дополнение	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Хъвалсараб дополнениялъе баян кьей; 2.Предложенияздa жанир хъвалсараб дополнение батизе ц1алдохъаби ругьун гьари	§19 х1 82 гьум. 45		
25	Х1алал	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Х1алалъе г1аммаб баян кьезе; 2. Пред. членал такрар гьари; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 20 гьум. 46-47		
26	Бак1лъун бугеб х1ал	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Бак1лъун бугеб х1алалъе баян кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 21 х1 88 гьум. 48		
27	Заманалъун бугеб х1ал	1	Ц1ияб дарс	1. Заманлъун бугеб	§ 22		

			малъи	х1алалъе авалияб баян кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	гьум. 48-49		
28	Ишалъул куцлъун бугеб х1ал	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Ишалъул куцлъун бугеб х1алалъул цогидал х1алаздаса бугеб бат1алъи бихьизаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 23 гьум. 50		
29	Г1илла-мурадлъун бугеб х1ал	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Х1алал такрар гьари; 2. Г1илла-мурадлъун бугеб х1алалъе бич1ч1и кьезе; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 24 х1 99 гьум.51		
30	Хасел. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Хасалил т1абиг1аталде рокьи ц1ик1к1инаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Сочинениялъе х1адуризе		
31	Сочинение. Хасел	1	Калам цебет1езаби	1. Хасалил т1абиг1аталде рокьи ц1ик1к1инаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Малъараб материал такрар гьаби		
32	<u>Г1адатал предложениязул тайпаби.</u> Подлежащее баянлъич1еб предложение	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Подлежащее баянлъич1еб предложениялъе авалияб бич1ч1и кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 25 гьум. 51-52		
33	Подлежащее гьеч1еб предложение	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Подлежащее гьеч1еб предложениялъе баян кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 26 гьум.52		
34	Бит1араб дополнение гьеч1еб предложение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Бит1араб дополнение гьеч1еб предложениялъе баян кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам	§ 27 гьум. 53		

				цебет1езаби			
35	Контролияб диктант. Х1амид	1	Х1асил гьаби	1. Ц1алдохъабазул бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул лъай борцине	Малъараб материал такрар гьаби		
36	Ц1арлъовул предложение. Диктанталъул анализ	1	Ц1ияб дарс бици	1. Ц1арлъовул предложениялъе баян кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§28 х1. 104 гьум. 54		
37	Т1убараб ва т1убач1еб предложение	1	Ц1ияб дарс бици	1.Т1убач1ебги т1убарабги предложениялда гьоркьоб бугеб бат1алъи бихьизаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§29 гьум. 55		
38	Т1убараб ва т1убач1еб предложение	1	Ц1ияб дарс бици	1.Т1убач1ебги т1убарабги предложениялда гьоркьоб бугеб бат1алъи бихьизаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Диалог г1ц1изе		
39	Предложениялъул тайпа цоял членал	1	Ц1ияб дарс бици	1. Предложениялъул тайпа цоял членазе баян кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 30 х1. 114 гьум.58		
40	Тайпа цоял членалгун союзал	1 4	Ц1ияб дарс малъи	1. Сок1к1иналъул союзал х1алт1изаризе ругьун гьари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§31 гьум.59-60		
41	Тайпа цоял членазулъ лъалхъул ишараби	1	Ц1ияб дарс бици	1.Предложениялда жанир тайпа цоял членал лъалхъул ишарабиги лъун, рат1а гьаризе ругьун гьари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 32 гьум. 60-61		
42	Калам г1уц1и.	1	Калам цебет1езаби.	1.К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби; 2.Бич1ч1ун ва бит1ун	Хъван лъуг1инабизе.		

				хъвай			
43	Тайпа цоял членалгун цадахъ г1амлъул раг1аби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Г1амлъул раг1абазе баян кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 33 гьум.62-64		
44	Баркиялъул кагъат хъвазе. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Баркиялъул кагъат х1адуризе		
45	Обращение_	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Обращениялъе г1аммаб баян кьезе; 2. Предложениялда жаниб обращение бат1а гьабизе ругьун гьари	§34 х1. 135 гьум. 68		
46	Гьоркьор кколел раг1аби ва предложеният	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Гьоркьор колел раг1абазул ва предложениязул х1акъалъул бич1ч1и кьей; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 35 гьум. 69-71		
47	Гьоркьор кколел раг1аби ва предложениял	1	Малъараб дарс щула гьаби	1. Гьоркьор колел раг1абазул ва предложениязул х1акъалъул бич1ч1и кьей; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 35 х1. 147 гьум. 72		
48	Раг1аби -предложениял У ва Гуро. Междометиял раг1аби предложениял.	1	Ц1ияб дарс малъи	1.У ва Гуро раг1абазе аслияб бич1ч1и кьезе; 2. Междометиязе мисалал рачи; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 36 х1. 149 гьум. 74		
49	Сали-Сулейманица ц1иркъ къезабураб куц. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби; 2. Сали-Сулейманил ва Альбертол г1амалалъе къимат кьей	Изложениялъ е х1адуризе		
50	Сали-Сулейманица ц1иркъ къезабураб куц. Изложение	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби; 2. Сали-Сулейманил ва Альбертол г1амалалъе къимат кьей	Малъараб материал такрар гьабизе		
51	Рат1алъизарурал членалгун	1	Ц1ияб дарс	1.Рат1алъизарурал	§ 37		

	предложениял Бат1алъизабураб определение		малъи	членазе бич1ч1и кьезе; 2.Бат1алъизабураб определениялъе г1аммаб баян кьезе; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	х1. 151 гьум. 75		
52	Бат1алъизабураб цадахълъел	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Бат1алъизабураб цадахълъелалъе авалияб баян кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§38 гьум. 85		
53	Калам г1уц1и Г1урус текст авар мац1алде буссинаби	1	Калам цебет1езаби	1.К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби;	Текст хъван лъуг1изабизе		
54	Рат1алъизарурал х1алал	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Х1алал такрар гьари; 2.Рат1алъизарурал х1алазе бич1ч1и кьей; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 39 гьум. 79-80		
55	Рат1алъизарурал х1алал	1	Малъараб г1амлъизаби	1.Х1алал такрар гьари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	х1. 163 гьум. 80		
56	Рат1алъизарурал членазда цадахъ хасал раг1аби	1	Ц1ияб дарс бици	1.Рат1алъизарурал членазда цадахъ хасал раг1абазул бицине; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 40 гьум. 81		
57	Васасул х1акъалъулъ хабар. Контролияб диктант	1	Х1асил гьаби	1. Ц1алдохъабазул бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул лъай борцине	Малъараб материал такрар гьаби		
58	Чияр калам бицунел къаг1идаби. Бит1араб ва хъвалсараб калам Бит1араб каламгун предложениял. Гьенир лъалхъул ишараби	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Бит1араб каламалъе авалияб бич1ч1и кьезе; 2.Лъалхъул ишараби лъезе малъи; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§41 гьум. 82-85		
59	Диалог. Раг1абазул диктант	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Диалогалъе бич1ч1и кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 42 гьум. 87 Диалог г1уц1изе		
60	Калам цебет1езаби. Автобиография	1	Калам цебет1езаби	1.Автобиография хъвазе малъизе.	Автобиограф ия		

				2.К1алзул ва хъвавул калам цебет1изаби;	лъуг1изабизе		
61	Хъвалсараб каламгун предложениял. Бит1араб калам хъвалсаралдалъун хиси	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Хъвалсараб каламалъе баян кьезе; 2.Бит1араб калам такрар гьабизе; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 43 гьум. 88-89		
62	Цитатал ва гьенир лъалхъул ишараби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Цитатазе баян кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 44 гьум. 90-91		
63	Нижер росу. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Ват1аналде рокьи ц1ик1к1инаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Сочинениялъе х1адуризе		
64	Нижер росу. Сочинение	1	Калам цебет1езаби	1. Ват1аналде рокьи ц1ик1к1инаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Малъараб материал такрар гьабизе		
65	Предложениялъул членал. Такрар гьари	1	Такрар гьаби	1. Предложениялъул членал такрар гьари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Предложени-ялъул членал такрар гьари		
66	Предложениялъул тайпаби такрар гьари	1	Такрар гьаби	1. Предложениялъул тайпаби такрар гьари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби;	10 предложение г1уц1изе		
67	Контролияб диктант	1	Х1асил гьаби	1. Ц1алдохъабазул бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул лъай борцине	Малъараб материал такрар гьаби		
68	Х1асил гьабиялъул дарс	1	Х1асил гьаби	1. 8 классалда малъараб материал такрар гьаби			

VIII классалъул ц1алдохъабазул лъаялдехун ва бажариялдехун ругел аслиял т1алабал

Ц1алдохъабазда лъазе ккола:

раг1абазул дандраязул, бат1и-бат1иял тайпабазул г1адатал предложениязул, рат1алъизарурал членалгун предложениязул синтаксисияб разбор гьабизе;

раг!абазда гьоркьоб бугеб бухьен баян гьабизе; цо составалъул, к1иго составалъул ва

лъабго составалъул, тайпа цоял ва рат1алъизарурал членал, хит1абал ва гьоркьор ккарал раг1аби ругел г1адатал предложениял г1уц1изе.

Ц1алдохъабазухъа бажаризе ккола:

Пунктуациялъул рахъалъан:

VIII классалда малъарал пунктограммаби ратун, гьенир лъалхъул ишараби лъезе;

тайпа цоял членал, хит!аб, гьоркьор ккарал раг1аби ва междометиял, рат1алъизарурал членал ругел предложениязулъ лъалхъул ишараби лъезе;

кколеб бак1алда подлежащеялдаги сказуемоялдаги гьоркьоб тире лъезе.

Калам г1уц1иялъул рахъалъан:

культуриял ва тарихиял бак1азул сурат цебеч1езабулел текстазда т1асан изложение хъвазе;

художествиял текстал пасих1го ц1ализе; жиндирго автобиография бицине (абунги хъванги); газеталъе макъалаби, данделъиялъул протокол хъвазе; зах1маталъул темаялда ва гь.и. т1асан творческиял сочинениял хъвазе.

Авар мац1 9 класс

№ п/п	Дарсил тема	Саг1тазул къадар	Дарсил тайпа	Дарсил мурад	Рокъобе х1алт1и
1	7-8 классазда малъараб такрар гьаби. Морфология	1	Такрар гьаби	1.Каламалъул бут1аби такрар гьари; 2. Калам ц1ебет1езаби	Каламалъул бут1аби такрар гьари
2	Предложениялъул членал	1	Такрар гьаби	1. Предложениялъул членал такрар гьари; 2. Калам ц1ебет1езаби	3 предложе-ниялъул разбор гьабизе
3	Жубараб предложение. Г1аммаб баян	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Жубараб предложениялъе баян кьезе; 2.Пр. членал такрар гьари; 3. Калам ц1ебет1езаби	Гьум. 99-100
4	Г1русалдаса авар мац1алде текст буссинаби. Калам цебет1езаби	1	Калам ц1ебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул бажари борхизабизе г1урусалдаса авар мац1алде текст буссинабизе; 2. Калам ц1ебет1езаби	
5	Союзалгун ругел журарал сок1к1арал предложениял	1	Ц1ияб дарс малъи	1.ЖСП г1аммаб баян кьезе; 2. Калам ц1ебет1езаби	§ 45 гьум. 102-105

6	Союзал гьеч1ел журарал предложениял	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Союзал гьеч1ел журарал предложениязул х1акъалъулъ баян кьезе; 2. Калам цебет1езаби	§ 46 гьум. 107-108
7	Гьудулзаби. Диктант	1	Х1асил гьаби	1. Бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул лъай борцине 2.Гьудулзабазде бугеб рокьи бихьизаби	Малъараб материал такрар гьаби
8	Союзал гьеч1ел журарал предложениязулъ запятая ва т1анк1гун запятая	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Союзал гьеч1ел журарал предложениязулъ запятая ва т1анк1гун запятая лъезе ц1алдохъаби ругьун гьари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 47 гьум. 109
9	Союз гьеч1еб жубараб предложениялъулъ к1ит1анк1	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Союз гьеч1еб жубараб предложениялъулъ к1ит1анк1 лъезе ц1алдохъаби ругьун гьари 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 48 х1. 186 (лъ.)
10	Союз гьеч1еб жубараб предложениялъулъ тире	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Союз гьеч1еб жубараб предложениялъулъ тире лъезе ругьун гьари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 49 гьум. 112-113
11	Сочинение. Хасалихълъи	1	Калам цебет1езаби	1. Т1абиг1аталде рокьи ц1ик1к1инаби; 2. Т1абиг1аталъул хиса-баси бихьизабизе лъай борцине; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Сочинение лъуг1инабизе
12	Журарал нахърилълъарал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. ЖНП г1аммаб баян кьезе;	§ 50 гьум. 115-

	предложениял. Нахърилълъиналъул раг1абигун бугеб ЖНП.			2. Нахърилълъиналъул раг1абигун бугеб ЖНП лъай-хъвай гьаби; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	117
13	Нахърилълъиналъул раг1абигун бугеб ЖНП-ялъулъ лъалхъул ишараби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Нахърилълъиналъул раг1абигун бугеб ЖНП лъалхъул ишараби лъезе ц1алдохъаби ругьун гьари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 51 гьум. 117
14	Нахърилълъиналъул раг1абигун бугеб ЖНП-ялъулъ лъалхъул ишараби	1	Малъараб г1амлъизаби	1. Нахърилълъина-лъул раг1абигун бугеб ЖНП лъалхъул ишараби лъезе ц1алдохъаби ругьун гьари ; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 51 х1. 192 гьум. 118
15	Ц1ад бан хадуб. Контролияб диктант	1	Х1асил гьаби	1. Бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул лъай борцине	Малъараб материал такрар гьаби
16	Нахърилълъиналъул раг1аби гьеч1ого ЖНП	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Нахърилълъиналъул раг1аби гьеч1ого ЖНП баян кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 52 гьум. 119
17	Нахърилълъиналъул раг1аби гьеч1ого ЖНП	1	Малъараб г1амлъизаби	1. Нахърилълъиналъул раг1аби гьеч1ого ЖНП х1алт1изаризе ругьун гьари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 52 х1. 195 гьум. 120
18	Подлежащеелъун т1аджубараб предложение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Подлежащеелъун т1аджубараб предложение баян кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул	§ 53 гьум. 120-122

				калам цебет1езаби	
19	Подлежащееелъун т1аджубараб предложение	1	Малъараб г1амлъизаби	1. Подлежащееелъун т1аджубараб предложение тексталъулъ батизе ругьун гьари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 53 х1. 198 гьум. 122
20	Калам цебет1езаби. Баркиялъул кагътал, г1арза хъвазе ругьун гьари	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Баркиялъул кагъат къач1ан бач1ине
21	Бит1араб дополнение лъун т1аджубараб предложение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Бит1араб дополнениелъун т1аджубараб предложениялъе баян кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 54 гьум. 122-124
22	Бит1араб дополнениелъун т1аджубараб предложение	1	Малъараб г1амлъизаби	1. Бит1араб дополнениелъун т1аджубараб предложение бат1а бахъизе ругьун гьари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 54 х1. 200 гьум. 125
23	Хъвалсараб дополнениелъун т1аджубараб предложение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Хъвалсараб дополнениелъун т1аджубараб предложение бат1а гьабизе ц1алдохъаби ругьун гьари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 55 х1. 203 гьум. 126
24	Определениелъун т1аджубараб предложение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Определениелъун т1аджубараб предложениялъе баян кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 56 гьум. 127-128
25	Определениелъун т1аджубараб	1	Малъараб г1амлъизаби	1. Определениелъун т1аджубараб	§ 56 х1. 208

	предложение			предложение бат1а гьабизе ругьун гьари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	гьум. 129
26	Лёня Голиков. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Бах1арчилъиялде рокьи ц1ик1к1инаби 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Изложения-лъе х1адуризе
27	Лёня Голиков. Изложение	1	Калам цебет1езаби	1. Бах1арчилъиялде рокьи ц1ик1к1инаби 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Малъараб материал такрар гьаби
28	Х1аллъун т1аджураралгун ругел ЖНП. Ишалъул куцлъун т1аджубараб предложение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Ишалъул куцлъун т1аджубараб предложениялъе баян кьезе; 2. Текстазулъ суалал кьун, гьел рат1а гьаризе ругьун гьари	§ 57, х1. 210 гьум. 132
29	Бак1лъун т1аджубараб предложение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Бак1лъун т1аджубараб предложениялъе баян кьезе;	§ 58 х1. 212 гьум. 133
30	Бак1лъун т1аджубараб предложение	1	Малъараб г1амлъизаби	2. Бак1лъун т1аджубараб предложение батизе ругьун гьари; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 58 х1. 214 гьум. 134
31	Эркенаб диктант	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул эркенаб диктант хъвазе бугеббажари борхизаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Малъараб материал такрар гьаби
32	Заманлъун т1аджубараб предложение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Заманлъун т1аджубараб предложениялъе баян кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 59 гьум. 134-135
33	Заманлъун т1аджубараб предложение	1	Малъараб г1амлъизаби	1. Заманлъун т1аджубараб предложениялъул лъай	§ 59 х1. 216 гьум. 135

				г1ат1ид гьаби; 2. Тексталъулъ гьел рат1а гьаризе ц1алдохъаби ругьун гьари	
34	Г1илла-мурадлъун т1аджубараб предложение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Г1илла-мурадлъун т1аджубараб предложениялъул х1акъалъулъ бич1ч1и кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 60 гьум. 136-137
35	Г1илла-мурадлъун т1аджубараб предложение	1	Малъараб г1амлъизаби	1. Тексталъулъ г1илла-мурадлъун т1аджурарал предложениял, суалал кьун, рат1а гьаризе ругьун гьари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 60 гьум. 136-137 3 предложе-ние г1уц1изе
36	Контролияб диктант. Рачел	1	Х1асил гьаби	1. Ц1алдохъабазул бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул даража борци	Малъараб материал такрар гьаби
37	Шарт1ияб т1аджубараб предложение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Шарт1ияб т1аджубараб предложениялъе баян кьей; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 61 х1. 222 гьум. 139
38	Уступительнияб т1аджубараб предложение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Уступительнияб т1аджубараб предложениялъе баян кьезе; 2. Тексталъулъ гьел ратизе ц1алдохъаби ругьун гьари	§62 х1. 224 гьум. 141
39	Цо чанго т1аджубарабгун бугеб ЖНП	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Цо чанго т1аджубарабгун бугеб ЖНП баян кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 63 гьум. 141-143
40	Цо чанго т1аджубарабгун бугеб ЖНП	1	Малъараб г1амлъизаби	1. Хадур-цере т1аджураралгун ругел журарал предложениязе баян	§ 63 х1. 227 гьум. 144

				кьезе; 2. Цlалдохъаби схема бахъизе ругьун гьари	
41	Цо чанго тlаджубарабгун бугеб ЖНП	1	Малъараб гlамлъизаби	1. Цо чанго тlаджубарабгун бугеб ЖНП схема бахъизе лъай; 2. Цlалдохъабазул кlалзул ва хъвавул калам цебетlезаби	§ 63 гьум. 141-143 2 предложе-ние гlуцlизе
42	Ишалъул кагътал. Калам цебетlезаби	1	Калам цебетlезаби	1. Гlарза ва автобиография хъвазе ругьун гьари; 2. Цlалдохъабазул кlалзул ва хъвавул калам цебетlезаби	Автобиогра-фия хъван лъугьинабиз е
43	Битlараб каламгун предложениял. Гьенир лъалхъул ишараби	1	Цlияб дарс малъи	1. Битlараб каламалъул хlакъалъулъ баян кьезе ва лъалхъул ишараби лъезе ругьун гьари; 2. Цlалдохъабазул кlалзул ва хъвавул калам цебетlезаби	§ 41 гьум. 82-85
44	Битlараб каламгун предложениял. Гьенир лъалхъул ишараби	1	Малъараб гlамлъизаби	1. Битlараб каламалъулъ лъалхъул ишараби лъезе ругьун гьари; 2. Цlалдохъабазул кlалзул ва хъвавул калам цебетlезаби	§ 41 хl. 168 гьум. 86
45	Диалог	1	Цlияб дарс малъи	1. Диалогалъулъ лъалхъул ишараби лъезе ругьун гьари; 2. Цlалдохъабазул кlалзул ва хъвавул калам цебетlезаби	§ 42 Диалог гlуцlизе
46	Нижер хъизан. Калам цебетlезаби	1	Калам цебетlезаби	1. Эбел-инсуде яцал вацалазде бугеб рокьи жеги цlикlкlинаби; 2. Цlалдохъабазул кlалзул ва хъвавул калам цебетlезаби	Сочинения-лъе хlадуризе
47	Нижер хъизан. Сочинение	1	Калам цебетlезаби	1. Эбел-инсуде яцал вацалазде бугеб рокьи жеги цlикlкlинаби; 2. Цlалдохъабазул кlалзул ва хъвавул калам цебетlезаби	Малъараб материал такрар гьаби
48	Хъвалсараб каламгун	1	Цlияб дарс малъи	1. Хъвалсараб каламгун предложениял гlуцlизе	§ 43 гьум. 88-89

	предложениял			малъи; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	
49	Хъвалсараб каламгун предложениял. Бит1араб калам хъвалсаралдалъун хиси	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Бит1араб калам хъвалсаралде хисизе лъай; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 43 3 предложе-ние г1уц1изе
50	Цитатал ва гьенир лъалхъул ишараби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Цитатаялъул х1акъалъулъ баян кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 44 гьум. 90-91
51	Ругьунлъиялъул изложение (бицун). Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби	Малъараб материал такрар гьаби
52	Мац1алъул х1акъалъулъ г1аммал баянал	1	Лекция	1. Мац1алъул х1акъалъулъ г1аммал баянал кьезе	гьум. 145-147
53	Авар литературияб мац1 ва гьелъул диалектал	1	Лекция	1. Литературияб мац1алъе баян кьезе; 2. Къокъго диалектазул бицине	гьум. 147
54	Диктант. Г1алаги бац1ги	1	Х1асил гьаби	1. Бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул лъай борци	Малъараб материал такрар гьаби
55	Предложениялъул членал. Бет1ерал членал	1	Такрар гьаби	1. Бет1ерал членал такрар гьари; 2. Предложениязулъ гьел ратизе ругьун гьари	2 предложе-ниялъул разбор гьабизе
56	Предложениялъул бет1ерал гурел членал. Определение. Хъвалсараб дополнение	1	Такрар гьаби	1. Бет1ерал гурел членал такрар гьари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Определение Хъвалсараб дополнение
57	Х1алал	1	Такрар гьаби	1. Х1алал такрар гьари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Х1алал
58	Газета къват1ибе биччай. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Газета къват1ибе биччазе 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Газетаялъе макъала хъвазе
59	Газета къват1ибе	1	Калам	1. Газета къват1ибе	Газетаялъе

	биччай. Калам цебет1езаби		цебет1езаби	биччазе ругьун гьари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	х1адуризе
60	Журарал сок1к1арал предложениял	1	Такрар гьаби	1. Журарал сок1к1арал предложениял такрар гьари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	3 ЖСП ургъизе
61	Журарал сок1к1арал предложениял	1	Такрар гьаби	1. Журарал сок1к1арал предложениял г1уц1изе ругьун гьари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	
62	Журарал нахърилълъарал предложениял	1	Такрар гьаби	1. ЖНП такрар гьари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	
63	Журарал нахърилълъарал предложениязулъ лъалхъул ишараби	1	Такрар гьаби	1. ЖНП лъалхъул ишараби лъезе ругьун гьари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	5 предложе-ние худ. литература-ялдаса хъвазе
64	Журарал нахърилълъарал предложениязулъ лъалхъул ишараби. Практикиял х1алт1аби	1	Такрар гьаби	1. ЖНП лъалхъул ишараби лъей такрар гьари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	
65	Милъиршаби. Контролияб диктант	1	Х1асил гьаби	1. Бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул ц1алдохъабазул лъай борци	Малъараб материал такрар гьаби
66	Т1абиг1аталде экскурсия. Нижер росу	1	Калам цебет1езаби	1. Ват1аналде рокьи ц1ик1к1инаби	Сочинени-ялъе х1адури
67	Сочинение. Нижер росу	1	Калам цебет1езаби	1. Ват1аналде рокьи ц1ик1к1инаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Малъараб материал такрар гьаби
68	Х1асил гьабиялъул дарс	1	Х1асил гьаби	1. 9 классалда малъараб материалалъул х1асил гьаби	

IX классалъул ц1алдохъабазул лъаялдехун ва бажариялдехун ругел аслиял т1алабал

Ц1алдохьабазда лъазе ккола:

журарал предложениязул синтаксисияб разбор гьабизе;

бат1и-бат1ияб тайпаялъул журарал предложениял данде гьаризе;

бит!араб калам хъвалсаралде сверизабизе.

Ц1алдохъабазухъа бажаризе ккола:

Пунктуациялъул рахъалъан:

жубараб сок1к1араб предложениялъул бут1абазда гьоркьоб запятая лъезе;

жубараб предложениялъул бет!ераб ва т1аджубараб бут1аялда гьоркьоб кколелъуб запятая лъезе.

союз гьеч1еб жубараб предложениялъулъ х!ажатал лъалхъул ишараби лъезе;

IX классалда лъазарурал пунктограммаби ратизе ва лъалхъул ишарабазе баян кьезе.

Калам г1уц1иялъул рахъалъан:

цо ч1араб темаяльул х!акъалъулъ к1удияб асаралъул

т1асарищарал бак1ал рицине;

2-3 асаралда т1асан доклад х1адур гьабизе; гъит1инаб, ялъуни к1удияб макъалаялда т1асан конспект, ялъуни тезисал х1адуризе;

жалго жидедаго ч1ун, т1асабищараб темаялда т1асан публицистияб стилалъул сочинение хъвазе; г1арза ва автобиография хъвазе;

Мац1алъул ва маг1наялъул рахъалъан сочинение камиллъи забизе.

Орфоэниялъул рахъалъан:

к1алзул калам литературияб норма ц1унараб ва диалектаздаса бац1ц1адаб бук1инабизе.

Авар мац1 10 класс

№	**Дарсил темаби**	**Саг1т. къадар**	**Дарс.а лат**	**Рокъ. х1алт1.**
1	Мац1алъул х1акъалъулъ г1аммал баянал	1		
2	Стилистика	1		
3	Диктант	1		
3	Каламалъул культура	1		
5	Текст	1		
6	Лексика	1		
7	Изложение.	1		
8	Лексикология	1		
9	Фразеология	1		
10	Тестал	1		
11	Фразеологиял сверелал гьоркь.ккезарун предл.г1уц1и.			
12	Орфоэпия	1		

13	Логикияб ударение	1		
14	Сочинение	1		
15	Диалект.гълат1ал риччач1ого бит1ун к1алъазе лъай.	1		
16	Графика	1		
17	Авар орфографиялъул аслиял къаг1идаби.	1		
18	Авар мац1алъул бит1унхъв.словарь	1		
19	Контролияб х1алт1и	1		
20	Лъалхъул ишараби ва гьезул к1вар.	1		
21	Лъалхъул ишараби ва гьезул к1вар	1		
22	Раг1и лъугьин	1		
23	Диктант	1		
24	Раг1и морфемабазде биххизе ругьунлъи.	1		
25	Тестал	1		
26	Предметияб ц1ар	1		
27	Предметияб ц1аралъул падежал.	1		
28	Бат1и-бат1иял калам.бут1аби предм.ц1аралде свери.	1		
29	Сочинение	1		
30	Прилагательное	1		
31	Текст.прил.ратизе ва морф.разбор гьабизе лъай.			
32	Описаниялъулъ прилаг.х1алт1изаризе ругьун гьари.	1		
33	Проектияб х1алт1и	1		
34	Рик1к1ен	1		
35	Контролияб диктант	1		
36	Рик1к1енал каламалъулъ бит1ун х1алт1изари	1		
37	Рик1к1еназул бит1унхъвай	1		
38	Изложение			
39	Ц1арубак1	1		
40	Ц1арубак1 каламалъулъ х1алт1изабизе лъай.	1		
41	Ц1арубаказул бит1унхъвай			
42	Сочинение	1		
43	Глагол	1		
44	Глаголалъул наклонениял ва гьезул формаби.	1		
45	Глаголалъул бит1унхъвай	1		
46	Тестал	1		
47	Контролияб х1алт1и	1		
48	Причастие ва гьеб лъугьин	1		

49	Причастияб сверел	1		
50	Диктант	1		
51	Деепричастие ва гьеб лъугьин	1		
52	Наречие	1		
53	Наречиял бит1ун хъвазе ругьунлъи камиллъизаби.	1		
54	Изложение	1		
55	Союзал	1		
56	Союз.гъорл. ругел предл.каламалъулъ х1алт1из лъай	1		
57	Частицаби	1		
58	Тестал	1		
59	Частицабазул бит1унхъвай	1		
60	Сочинение	1		
61	Проектияб х1алт1и	1		
62	Хадурег1ел	1		
63	Хадурег1елалги нареч. рат1а рахъи	1		
64	Междометиял			
65	Контролияб х1алт1и			
66	Междометиязул бит1унхъвай			
67	Контролияб диктант			
68	Х1асилал гьари			

11 класс

Гьаб программаялъ X-X1 классалда рахьдал мац1 малъизе бихьизабун буго анкьида жаниб цо саг1ат. Кинабниги к1иго лъаг1алида жаниб - 68 саглат. Т1асиял классазул программаялда рекъон, авар мац1алъул аслияб курс лъуг1ула V-IX классазда. Гьединлъидал X-XI классазда авар мацI малъиялъул аслияб масъалалъун буго цебехун малъараб программияб материал алъул к1вар бугел баянал гъваридго ва г1ат1идго такрар гьари.

11 класс				
№	**Дата**	**Тема**	**к/ч**	**стр**
1.		**I полугодие** **Мац1алъул к1вар инсанасул г1умруялъулъ.** **Синтаксис и пунктуация.** *(Значение языка в жизни человека, как сред-во развития яз.)*	1	**Стр 7** **Упр№1-4**
2.		**Раг1абазул дандрай ва предложениял гьезул бат1алъи.** *(Словосочетание и предложение их сходство и различие)*	1	**Стр 7** **Упр№17-18**
3.		**Хабариял, суалиял, т1алабиял, ва ах1ул предложениял.** *(Предложение. Виды предложений)*	1	**Стр: 20** **Упр №34-35**
4.		**Предложениялъул бет1ерал членал.** **Подлежащее ,сказуемое ва бит1араб дополнение.** *(Главные чл пред-я. Подлеж, сказуемое, прямое дополнение)*	1	**Стр 24-27** **Упр №44**
5.		**Диктант.**	1	
6.		**Гьалат1азда т1ад х1алт1и.** *(Работа над ошибками)*	1	
7.		**Ц1арулаб составияб сказуемое. Глаголияб составияб.** *(Составное именное сказуемое.)*	1	**Стр 26-29** **Упр №51-54**
8.		**Тестазда т1ад х1алт1и.**	1	
9.		**Калам цебе т1езабе. Глаголалгун предложение ургъизе** *(Развитие речи)*		
10.		**Глаголияб составное сказуемое** (Глагольное составное сказуемое)	1	**Стр 32** **Упр №60-64**
11.		**Предложениялъул бет1ерал гурел членал.** *(Второстепенные члены предложения)*	1	**Стр 36** **Упр№71-73**

12.		**Г1адатал предложениязул тайпаби.** *(Типы простого предложения)*	1	**Стр51** **Упр№100-101**
13.		**Обращение. Гьоркьор колел раг1аби ва предложениял** *(Предложения с обращением, вводными словами междометиями)*	1	**Стр 66** **Упр№132-133**
14.		**Рат1алъизарурал членалгун предложения** *(Предложения с обособленными членами предложений)*	1	**Стр74** **Упр№150-153**
15.		**Хъвалсараб каламгун предложение** **Бит1араб калам хъвалсаралдалъун хиси.** **(***Способы передачи чужой речи. Прямая и косвенная речь)*	1	**Стр 88** **Упр №171-172**
16.		**Тайпа цоял членал.** *(Однородные члены предложения)*	1	**Стр 56** **Упр№112-113**
17.		**Тайпа цоял членалгун союзал ва гьенир лъалхъул ишараби.** *(Союзы с однородными членами предложения и знаки препинания)*	1	**Стр 59-60** **Упр№117-118-120**
18.		**Контролияб диктант**	1	
19.		**Гъалат1азда т1ад х1алт1и.** *(Работа над ошибками)*	1	
20.		**Тайпа цоял членалгун цадахъ г1амлъул раг1аби** *(Обобщающие слова с однородными членами предложения)*	1	**Стр 62** **Упр№125-129**
21.		**Жубараб предложение** *(Сложное предложение)*	1	**Стр 99** **Упр№174**
22.		**Журарал сок1к1арал предложениял** *(Сложносочиненные предложения)*	1	**Стр 101-102** **Упр№178-179**
23.		**Союзал гьеч1еб журарал сок1к1арал предложениял.** *(Бессоюзные сложносочиненные предложения)*	1	**Стр 107-108** **Упр№182**
24.		**Союзал гьеч1ел журарал предложениязулъ запятая ва т1анк1гун запятая.** *(Запятая и точка с запятой в БСП)*	1	**Стр 109** **Упр№183**
25.		**Союз гьеч1еб жубараб предложениялъулъ к1ит1анк1.** *(Двоеточие в БСП)*	1	**Стр 111** **Упр№186**
26.		**Диктант**	1	
27.		**Гъалат1азда т1ад х1алт1и** *(Работа над ошибками)*	1	

28.		**Союзал гьеч1ел т1ад журарал предложениялъулъ тире** *(Тире вбессоюзном сложносочиненном предложении)*	1	**Стр 112** **Упр№188**
29.		**Сочинение «Дир росу»**	1	
30.		**Гъалат1азда т1ад х1алт1и** *(Работа над ошибками)*	1	
31.		**II- полугодие** **Журарал нахърилълъарал предложениял** *(Сложноподчиненные предложения ССП)*	1	**Стр 114** **Упр№190**
32.		**Нахърилълъиналъул раг1абигун бугеб жубараб нахъбилълъараб предложение** *(Сложноподчиненные предложения с вводными словами)*	1	**Стр115** **Упр№190**
33.		**Контрольный диктант**	1	
34.		**Гъалат1азда т1ад х1алт1и** *(Работа над ошибками)*	1	
35.		**Нахърилълъиналъул раг1абигун бугеб жубараб нахъбилълъараб предложениялъулъ лъалхъул ишараби.** *(Сложноподчиненные предложения с вводными словами и знаки препинания в них)*	1	**Стр117** **Упр№191**
36.		**Нахърилълъиналъул раг1аби гьеч1ого журарал нахърилълъарал предложениял** *(Сложноподчиненные предложения без вводных слов)*	1	**Стр 119** **Упр№194**
37.		**Раг1абазул диктант** *(Словарный диктант)*	1	
38.		**Подлежащеялъун т1аджубараб предложение** *(Сложноподчиненные предложения придаточное подлежащее. СПП с придаточным подлежащим)*	1	**Стр120** **Упр№197**
39.		**Тексталда т1ад х1алт1и** *(Работа над текстом)*	1	
40.		**Бит1араб дополнениелъун т1аджуб предл.** *(СПП с придаточным прямого дополнения)*	1	**Стр 122** **Упр №199**
41.		**Хъвалсараб дополнениялъун т1аджубараб предложение**	1	**Стр125** **Упр201-202**

		(Сложноподчиненные предложения придаточное косвенное дополнение)		
42.		**Контролияб диктант**	1	
43.		**Гъалат1азда т1ад х1алт1и** *(Работа над ошибками)*	1	
44.		**Определениялъун т1аджубараб предложение** *(Сложноподчиненные предложения придаточное определение)*	1	**Стр 127 Упр№205-207**
45.		**Проведение тестов**	1	
46.		**Тексталда т1ад х1алт1и** *(Работа над текстом)*	1	
47.		**Ишалъул куцлъун т1аджубараб предложение** *(Сложноподчиненные предложения придаточные образа действия)*	1	**Стр130 Упр№208**
48.		**Бак1лъун т1аджубараб предложение** *(Сложноподчиненные предложения придаточное место)*	1	**Стр132 Упр№211-212**
49.		**Заманлъун т1аджубараб предложение** *(Сложноподчиненные предложения придаточное время)*	1	**Стр134 Упр№216-217**
50.		**Г1илла-мурадлъун т1аджубараб предложение** *(Сложноподчиненные предложения придаточное уступитпельное)*	1	**Стр136 Упр№219-220**
51.		**Цо чанго т1аджубарабгун бугеб жубараб нахъбилълъараб предложение** *(Сложноподчиненное предложение с несколькими придаточными)*	1	**Стр141 Упр№226**
52.		**Сочинение «Дир махшел»** **«Мой талант»**	1	
53.		**Контролияб диктант**	1	
54.		**Гъалат1азда т1ад х1алт1и** *(Работа над ошибками)*	1	
55.		**Цо чанго т1аджубарабгун бугеб жубараб нахъбилъьараб предложение**	1	**Стр 141 Упр№227**

		(Сложноподчиненное предложение с несколькими придаточными) *Повторение.*		
56.		**Тексталда т1ад х1алт1и** *(Работа над текстом)*	1	
57.		**Мац1алъул х1акъалъулъ г1аммал баянал** *(Язык и его понятиеи значение)*	1	**Стр145 Упр№226**
58.		**Авар мац1 ва гьелъул ва диалектал** *(Язык и его диалектизмы)*	1	**Стр147 Упр№228**
59.		**Фонетикияб ва раг1ул г1уц1иялъул разбор гьабулеб къаг1ида** *(Разборы фонетический и состав слова)*	1	**Стр148**
60.		**Раг1абазул диктант**	1	
61.		**Синтаксияб разбор гьабулеб къаг1ида** *(Синтаксический разбор)*	1	**Стр149**
62.		**Тексталда т1ад х1алт1и** *(Работа над текстом)*	1	
63.		**К1алзул гьунар цебет1езаби** *(Развитие речи)*	1	
64.		**Контролияб диктант**	1	
65.		**Гъалат1азда т1ад х1алт1и** *(Работа над ошибками)*	1	
66.		**Цо чанго т1аджубарабгун бугеб жубараб нахъбилълъараб предложение** *(Сложноподчиненные предложения с несколькими придаточными)*	1	**Стр150**
67.		**Калам цебет1езаби** *(Развитие речи)*	1	
68.		**Тестал т1убараб лъаг1елалъ малъараб.** *(Итоговое тестирование)*	1	

Программаялъ гъорлъе рачуна гьал хадур рехсарал бут1аби: практикияб стилистика ва каламалъул культура, лексикология, фразеология, фонетика, бит1ун аби вабит1унхъвай,

раг1ул г1уц1и, грамматика ва пунктуация.